

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TOPLUMSAL CİNSİYET KAVRAMI ÜZERİNDEN
ONUR YÜRÜYÜŞÜ EYLEMLERİNİN TÜRK
BASININDA YER ALAN HABER
METİNLERİNDEKİ İDEOLOJİK
ÇÖZÜMLEMESİ
Ali GEYLANİ
Yüksek Lisans Tezi
İLETİŞİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
TEMMUZ 2024

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLETİŞİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
Yüksek Lisans Tezi

TOPLUMSAL CİNSİYET KAVRAMI ÜZERİNDEN ONUR YÜRÜYÜŞÜ
EYLEMLERİNİN TÜRK BASININDA YER ALAN HABER
METİNLERİNDEKİ İDEOLOJİK ÇÖZÜMLEMESİ

Tez Yazarı
Ali GEYLANİ

Danışman
Doç. Dr. Feridun NİZAM

TEMMUZ 2024
ELAZİĞ

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İLETİŞİM ANA BİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

Başlığı: TOPLUMSAL CİNSİYET KAVRAMI ÜZERİNDEN ONUR
YÜRÜYÜŞÜ EYLEMLERİNİN TÜRK BASININDA YER
ALAN HABER METİNLERİNDEKİ İDEOLOJİK
ÇÖZÜMLEMESİ

Yazarı: Ali GEYLANI

Tez Öneri Tarihi: 05.10.2023

Savunma Tarihi: 16.07.2024

TEZ ONAYI

Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına göre hazırlanan bu tez aşağıda imzaları bulunan jüri üyeleri tarafından değerlendirilmiş ve akademik dinleyicilere açık yapılan savunma sonucunda **OYBİRLİĞİ/OYÇOKLUĞU** ile kabul edilmiştir.

İmza

Danışman: Doç. Dr. Feridun NİZAM
Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi

Başkan: Doç. Dr. Mehmet Barış YILMAZ
İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Cevahir Sinan ALTUNDAĞ
Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi

Üye:

Üye:

Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunun ...../...../20..... tarihli toplantısında
tescillenmiştir.

Prof. Dr. Murat SUNKAR

Enstitü Müdürü

BEYAN

Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım **“TOPLUMSAL CİNSİYET KAVRAMI ÜZERİNDEN ONUR YÜRÜYÜŞÜ EYLEMLERİNİN TÜRK BASININDA YER ALAN HABER METİNLERİNDEKİ İDEOLOJİK ÇÖZÜMLEMESİ”** Başlıklı Yüksek Lisans Tezi'min içindeki bütün bilgilerin doğru olduğunu, bilgilerin üretilmesi ve sunulmasında bilimsel etik kurallarına uygun davrandığımı, kullandığım bütün kaynakları atıf yaparak belirttiğimi, maddi ve manevi desteği olan tüm kurum/kuruluş ve kişileri belirttiğimi, burada sunduğum veri ve bilgileri unvan almak amacıyla daha önce hiçbir şekilde kullanmadığımı beyan ederim.

16.07.2024

Ali GEYANİ

ÖN SÖZ

Dünyada olduğu gibi ülkemizde de sık sık haberlere konu olan LGBT+ bireyler geçmiş yıllara oranla görünürlüklerinde büyük artış yaşamaktadır. Ebetteki bunda kitle iletişim araçlarının, özellikle sosyal medyanın katkısı büyüktür. Aynı oranda akademik çalışmalarda da bu artış görülmektedir. Akademik çalışmaların büyük bir çoğunluğu LGBT+ bireyleri destekler nitelikte hazırlandığı kanısı beni bu çalışmayı yapmaya itmiştir. LGBT+ bireyler ve oluşumlar, ulus üstü örgütlerden, uluslararası şirketlerden ve özellikle batılı devletlerden maddi manevi destek almaktadırlar. Bu durum LGBT+ bireyleri dezavantajlı gruplar olmaktan çıkarmaktadır. Böylesine maddi ve siyasi destek alan grupların sahip olduğu ideolojilerin medya metinlerinde nasıl tekrar üretildiği ortaya çıkarılmak istenmiştir.

Tez çalışması hazırlama sürecinde bana destek olan danışman hocam Doç Dr. Feridun NİZAM'a, yüksek lisans eğitim dönemimde bana katkı sağlayan tüm hocalarıma teşekkür ederim.

Tez çalışmamı hazırlarken bana katlanmak zorunda kalan kızlarım Eylül Azra ve Hümeyra'ya, ayrıca sabır ve anlayışından dolayı eşime teşekkür ederim.

Ali GEYLANI
ELAZIĞ 2024

İÇİNDEKİLER

BEYAN.....	I
ÖN SÖZ.....	II
İÇİNDEKİLER.....	III
ÖZETV	
ABSTRACT.....	VI
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Problemi	2
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Araştırmanın Varsayımları	4
1.5. Araştırmanın Evreni	5
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	5
1.7. Araştırmanın Yöntemi	5
1.8. Literatür Özeti	7
2. LGBT+ HAREKETİ	9
2.1. Türkiye’de LGBT+ Hareketi.....	10
2.2. Onur Yürüyüşü	10
2.3. LGBT+ Hareketinin İdeolojik Söylemleri.....	11
3. GAZETELERİN HABER ÇÖZÜMLEMERİ.....	2
3.1. Birgün Gazetesi	2
3.1.1. Birgün Gazetesi 09.06.2023 Tarihli Haberi	2
3.1.1.1. Haberin Makro Yapı Çözümlemesi.....	2
3.1.1.2. Haberin Mikro Yapı Çözümlemesi	4
3.1.2. Birgün Gazetesinin 19.06.2023 Tarihli Haberi	5
3.1.2.1. Haberin Makro Yapı Çözümlemesi	5
3.1.2.2. Haberin Mikro Yapı Çözümlemesi	7
3.1.3. Birgün Gazetesinin 25.06.2023 Tarihli Birinci Haberi	8
3.1.3.1. Haberin Makro Yapı Çözümlemesi	8
3.1.3.2. Haberin Mikro Yapı Çözümlemesi	11
3.1.4. Birgün Gazetesinin 25.06.2023 Tarihli İkinci Haberi	11
3.1.4.1. Haberin Makro Yapı Çözümlemesi.....	12
3.1.4.2. Haberin Mikro Yapı Çözümlemesi	14
3.1.5. Birgün Gazetesinin 26.06.2023 Tarihli Haberi	15
3.1.5.1. Haberin Makro Yapı Çözümlemesi.....	15
3.1.5.2. Haberin Mikro Yapı Çözümlemesi	18
3.2. Cumhuriyet Gazetesi Haberleri	19
3.2.1. Cumhuriyet Gazetesi 09.06.2023 Tarihli Haberi	19
3.2.1.1. Haberin Makro Yapı Çözümlemesi.....	19
3.2.1.2. Haberin Mikro Yapı Çözümlemesi	21
3.2.2. Cumhuriyet Gazetesi 18.06.2023 Tarihli Haberi	22
3.2.2.1. Haberinin Makro Yapı Çözümlemesi	22
3.2.2.2. Haberinin Mikro Yapı Çözümlemesi.....	24
3.2.3. Cumhuriyet Gazetesi 25.06.2023 Tarihli Haberi	25
3.2.3.1. Haberinin Makro Yapı Çözümlemesi	25

3.2.3.2.	Haberinin Mikro Yapı Çözümlemesi.....	27
3.2.4.	Cumhuriyet Gazetesi 26.06.2023 Tarihli Birinci Haberi	28
3.2.4.1.	Haberinin Makro Yapı Çözümlemesi	28
3.2.4.2.	Haberinin Mikro Yapı Çözümlemesi.....	31
3.2.5.	Cumhuriyet Gazetesi 26.06.2023 Tarihli İkinci Haberi	32
3.2.5.1.	Haberinin Makro Yapı Çözümlemesi	32
3.2.5.2.	Haberinin Mikro Yapı Çözümlemesi.....	34
3.3.	Yeni Şafak Gazetesi	35
3.3.1.	Yeni Şafak Gazetesi 09.06.2023 Tarihli Haberi	35
3.3.1.1.	Haberinin Makro Yapı Çözümlemesi	35
3.3.1.2.	Haberinin Makro Yapı Çözümlemesi	37
3.3.2.	Yeni Şafak Gazetesi 18.06.2023 Tarihli Haberi	38
3.3.2.1.	Haberin Makro Yapı Çözümlemesi.....	38
3.3.2.2.	Haberin Mikro Yapı Çözümlemesi	40
3.3.3.	Yeni Şafak Gazetesi 25.06.2023 Tarihli Birinci Haberi	40
3.3.3.1.	Haberin Makro Yapı Çözümlemesi.....	41
3.3.3.2.	Haberin Mikro Yapı Çözümlemesi	43
3.3.4.	Yeni Şafak Gazetesi 25.06.2023 Tarihli İkinci Haberi	43
3.3.4.1.	Haberin Makro Yapı Çözümlemesi.....	43
3.3.4.2.	Haberin Mikro Yapı Çözümlemesi	45
3.3.5.	Yeni Şafak Gazetesi 26.06.2023 Tarihli Haberi	46
3.3.5.1.	Haberin Makro Yapı Çözümlemesi.....	46
3.3.5.2.	Haberin Mikro Yapı Çözümlemesi	48
3.4.	Sabah Gazetesi	48
3.4.1.	Sabah Gazetesi 09.06.2023 Tarihli Haberi.....	49
3.4.1.1.	Haberin Makro Yapı Çözümlemesi.....	49
3.4.1.2.	Haberin Mikro Yapı Çözümlemesi	51
3.4.2.	Sabah Gazetesi 18.06.2023 Tarihli Haberi.....	51
3.4.2.1.	Haberin Makro Yapı Çözümlemesi.....	51
3.4.2.2.	Haberin Mikro Yapı Çözümlemesi	53
3.4.3.	Sabah Gazetesi 19.06.2023 Tarihli Haberi.....	54
3.4.3.1.	Haberin Makro Yapı Çözümlemesi.....	54
3.4.3.2.	Haberin Mikro Yapı Çözümlemesi	56
3.4.4.	Sabah Gazetesi 25.06.2023 Tarihli Haberi.....	57
3.4.4.1.	Haberin Makro Yapı Çözümlemesi.....	57
3.4.4.2.	Haberin Mikro Yapı Çözümlemesi	58
3.4.5.	Sabah Gazetesi 26.06.2023 Tarihli Haberi.....	59
3.4.5.1.	Haberin Makro Yapı Çözümlemesi.....	59
3.4.5.2.	Haberin Mikro Yapı Çözümlemesi	61
4.	SONUÇLAR.....	62
	KAYNAKLAR.....	71
	ÖZ GEÇMİŞ.....	a

ÖZET

TOPLUMSAL CİNSİYET KAVRAMI ÜZERİNDEN ONUR YÜRÜYÜŞÜ EYLEMLERİNİN TÜRK BASININDA YER ALAN HABER METİNLERİNDEKİ İDEOLOJİK ÇÖZÜMLEMESİ

Ali GEYLANİ

Yüksek Lisans Tezi

FIRAT ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimleri Enstitüsü

İLETİŞİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

Temmuz 2024, Sayfa: VI + 74

Bu çalışmanın amacı LGBT+ oluşumlarının haber metinlerinde nasıl ele alındıklarını göz önünde bulundurarak ideolojik söylemlerin tekrar üretilmesinde haber metinlerinin katkılarını incelemektir. Son yıllarda, Türkiye'de de dünya genelinde olduğu gibi LGBT+ bireyler daha görünür hale geldikleri görülmektedir. Bu artan görünürlükte kitle iletişim araçları ve sosyal medya büyük katkı sağlamaktadır. LGBT+ bireyler ve kuruluşlar; ulus ötesi örgütler, uluslararası şirketler ve özellikle batılı devletlerden maddi ve manevi destek almaktadır. Bu durum, onları dezavantajlı gruplardan çıkararak haklarını savunmalarında güçlendirmektedir. Bu araştırmada, böylesine maddi ve siyasi desteğe sahip grupların sahip olduğu ideolojilerin, medya metinlerinde nasıl yeniden üretildiği incelenmiştir. Bu çalışmada Teun Adrian van Dijk'in haber çözümleme modeli kullanılarak Birgün, Cumhuriyet, Yeni Şafak ve Sabah gazetelerinin internet sitelerinde "Onur Yürüyüşü" ile ilgili haberlerin çözümlenmeleri yapılmıştır. İki farklı ideolojik artalana sahip olan ve Türkiye'de ulusal düzeyde yayın yapan söz konusu gazetelerin "Onur Yürüyüşü" eylemlerini okuyucularına nasıl sundukları incelenmiştir. Bu bağlamda muhafazakâr ve sağ görüşe sahip medyanın iktidarın ideolojik söylemlerinin, sol görüşe sahip medyanın ise LGBT+ oluşumlarının ideolojik söylemlerinin tekrar üretilmesine katkı sağladıkları ya da sağlamadıkları test edilmeye çalışılmıştır. Yapılan çalışmada, Onur Ayı kapsamında düzenlenen yürüyüş eylemleri ile ilgili yayınlanan haberlerde muhafazakâr ve sağ görüşe sahip gazeteler iktidarın ideolojik söylemlerinin yeniden üretimini sağladıkları, sol görüşe sahip gazetelerin LGBT+ ideolojisinin yeniden üretimini sağladıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Onur Yürüyüşü, LGBT+, Toplumsal Cinsiyet, Medya

ABSTRACT

Ideological Analysis of The Pride Marc Actions in The News Text in The Turkish Press

Ali GEYLANI

Master's Thesis

FIRAT UNIVERSITY

Graduate School of Social Sciences

COMMUNICATION SCIENCE

July 2024, Page: VI + 74

This study aims to examine the contributions of news texts to the reproduction of ideological discourses, considering how LGBT+ formations are portrayed in these texts. In recent years, LGBT+ individuals have become more visible both in Turkey and globally. Mass media and social media have significantly contributed to this increased visibility. LGBT+ individuals and organizations receive financial and moral support from transnational organizations, international corporations, and particularly Western states. This empowers them to advocate for their rights, elevating them from disadvantaged groups. This research investigates how the ideologies of groups with such material and political support are reproduced in media texts. Using Teun Adrian van Dijk's news discourse analysis model, this study analyzes news articles about "Pride Parades" on the websites of Birgün, Cumhuriyet, Yeni Şafak, and Sabah newspapers. It examines how these newspapers, representing two different ideological backgrounds and operating at a national level in Turkey, present "Pride Parade" events to their readers. In this context, the study seeks to reveal whether conservative and right-wing media reproduce the ideological discourses of the government, and whether left-wing media reproduce the ideological discourses of LGBT+ formations. The findings indicate that, in news articles about Pride Month parades, conservative and right-wing newspapers reproduce the government's ideological discourses, while left-wing newspapers reproduce the LGBT+ ideology.

Keywords: Pride March, LGBT+, Gender, Media

1. GİRİŞ

Dünya’da ve Türkiye’de 2000’li yılların başından itibaren LGBT+ bireyler ile ilgili haberler medyada büyük bir artış göstermiştir. LGBT+ bireylerin kurmuş olduğu KAOS GL Derneği tarafından 2010 yılından beri yayınladığı medya izleme raporlarında bu artış kendini göstermektedir. Yayımlanan raporlarda 2008 yılında toplam 2058 haber yayınlanırken (KAOS GL, 2010: 13), 2023 yılında 4917 haber yayınlamıştır (KAOS GL, 2024: 19). 15 yıllık süre içerisinde yayınlanan haber sayısında iki katından fazla artış olduğu görülmektedir. Bu veriler sonucunda LGBT+ bireylerin medyada görünürlüklerinin büyük oranda arttığı görülmektedir. Kültürel çalışmaların ana çalışma konularından olan LGBT+ bireylerle ilgili farklı disiplinlerde yapılan akademik çalışmaların da artış göstermektedir ve yapılan bu çalışmalar LGBT+ bireylere yönelik olumsuz durumların incelenmesi şeklindedir (Metin Orta ve Camgöz, 2018: 434). Yapılan çalışmalarda LGBT+ bireyler ve gruplar; toplum tarafından dışlanmış, medya temsillerinde olumsuz gösterilmiş, LGBT+ bireylere yönelik nefret söylemlerine maruz kalmış, cinayetlere kurban gitmiş vb. şekilde ele alınarak incelenmişlerdir. Özellikle 1960’lı yıllarda başlayan ikinci feminist akımlarla beraber örgütlenen LGBT+ bireyler günümüzde birçok ulus ötesi örgütler tarafından desteklenmekte ve batı medeniyeti tarafından gelişmişlik göstergesi olarak LGBT+ yönelik pozitif yasaların çıkarılmasını şart kullmaktadır. Yapılan akademik çalışmalar genel itibari ile LGBT+ bireylerini ve oluşumlarını destekler nitelikte ele almaktadırlar. Bu çalışmanın temel amaçlarından biri de LGBT+ bireylerin konu olduğu haberleri tarafsız bir bakış açısıyla ele alarak hem sağ ideolojiye sahip gazetelerde hem sol ideolojiye sahip gazetelerde nasıl temsil edildikleri ve LGBT+ ideolojisinin yeniden üretimine katkı sağlayıp sağlamadıklarını incelemektir.

Bu bağlamda LGBT+ bireylerin örgütlenme sürecine incelendiğinde feminist akımlar sonucu yeni toplumsal hareketler içerisinde örgütlenmeye başladıkları (Erdoğan ve Köten, 2014: 97) ve kültürel çalışmalar içerisinde feminist çalışmalar ile akademik dünyada yeni bir kuramsal çerçeve içerisinde (Turner, 2016: 284-285) ele alındıkları görülmektedir.

İnsanoğlu yer yüzde var olduğundan bu yana organize bir yaşam sistemi kurmuştur. İlkel toplumlardan günümüz modern toplumlarına kadar geçen insanlık serüveni komün bir yaşam içerisinde gerçekleşmiştir. İnsanlığın beraber yaşama isteği belli kuralların oluşturulmasını ve işbölümünün yapılmasını kaçınılmaz kılmıştır. İnsanlığın, toplum inşa etme sürecinde kuralların oluşturulmasını ve işbölümünün yapılmasını doğal bir süreç olarak meydana geldiğini ileri süren natüralistler olduğu gibi buna karşı çıkan feminist düşünce akımları da bulunmaktadır. Ancak kadın ve erkeğin sınıflandırıldığı toplumlarda eşcinseller de yer almıştır. Sümerler, Hititler ve Eski Mısır dönemlerinde eşcinselliğin olduğu görülmektedir (Ünal, 2021). Helenistik dönemden kalan kayıtlarda eşcinsellerle ilgili kaynaklara ulaşılmıştır (Çelik ve Üreten, 2020: 2354).

Feminist akımların kökenleri incelendiğinde insanlık tarihine bakmak elzemdir. İnsanlığın kurduğu toplumsal yapılar, dinamik olduğu için zaman içerisinde birçok değişime uğramaktadır. Kurulan ilk toplumsal yapı örneklerinde topluluk içerisinde hiyerarşi ve sınıf yok denecek kadar azdır. Hayatta kalma mücadelesinde topluluk üyeleri ortak hareket eder. Elde edilen yiyecek ve diğer malzemeler ortak tüketilir. İlkel toplumlarda üretim ve tüketim, günün ihtiyacını karşılayacak düzeyde olduğu için herhangi bir sınıf oluşmamıştır (Polama, 1996: 98). İnsanoğlu bu dönemde hala kendini doğanın bir parçası olarak görmektedir. Ancak insanoğlunun yerleşik hayata geçmesiyle daha karmaşık bir toplum düzeni kurulmaya başlanmıştır. Ekinlerin ekilip biçilmesi, elde edilen ürünlerin paylaşılması ya da topluluğun güvenliğinin sağlanması gibi konularda daha karışık bir yapı

kurma ihtiyacı doğmuştur. İnsanlığın yerleşik düzene geçmesiyle birlikte kurulan toplumsal yapı, güç odaklı bir sistem olduğu ileri sürülmektedir (Durkheim, 2006: 26). Erkeğin kadın üzerinde kurmuş olduğu tahakküm, kadın sınıfının sömürülmesinin önünü açmıştır.

Kadın ve erkek arasındaki farklılıklar toplumsal yapının şekillenmesinde ana belirleyici rol oynamaktadır (Firestone, 1993: 16). Toplumu tanımlayan asıl unsur işbölümüdür. İşbölümünün temelinde eril ve dişilin birbirlerinin eksiklerini tamamlamak üzere oluşturdukları dayanışmaya dayanmaktadır (Durkheim, 2006: 84-85). İşbölümü anaerkil göçebe toplumlarda kadın ve erkek arasında çok az fark bulunmaktadır. Kadın kendi bedeni üzerinde söz sahibidir. Ancak insanlığın toprağı işleyip yerleşik düzene geçmesiyle erkek, kadının bedeni üzerinde tahakküm kurmuş ve kadın sınıfı ortaya çıkmıştır (Firestone, 1993: 17).

Cinsiyete göre inşa edilen toplumsal yapı feminist akımların odaya çıkmasına neden olmuş ve kadın haklarının elde edilmesinde mücadele etmişlerdir. Feminist düşünce, kadına yönelik cinsiyetçi tahakkümü ortadan kaldırmaya yönelik mücadele olarak tanımlanmaktadır (Hooks, 2012: 24). Bu mücadelelerde öne çıkan kavram “toplumsal cinsiyet” kavramı olmuştur. Toplumsal cinsiyet kavramı, erkeğin merkezde konumlandırıldığı toplumsal yapı içerisinde cinsiyetin öğretildiği toplumsal normları ifade etmektedir. Biyolojik cinsiyet temelinde bireyler, cinsiyetlerine göre sınıflandırılmakta ve toplum içerisindeki her birey kendisine öğretilen cinsiyet kimliği üzerinden konumlandırılmaktadır. Feminist akımlar, erkek merkezli toplum inşasına karşı çıkmaktadır. Birinci dalga feminist akım temelde kadının oy hakkı, yönetime katılma hakkı, eğitim hakkı, tüm mesleklerde çalışma hakkı, eğitim hakkı gibi erkeklerin sahip olduğu ancak kadınların alı konulduğu haklar noktasında mücadele edilmiştir (Vargel Pehlivan, 2017: 509). Birinci dalga feminist akım mücadelesi sonucu kadınlar mülk edinme, boşanma, çocukların velayetini elinde tutma, eğitim, iş hayatında yer alma, miras hakkı gibi birçok kazanım elde etmişlerdir (Özdemir ve Aydemir 2019: 1707). İkinci dalga feminist hareket, biyolojik cinsiyet ile toplumsal cinsiyet arasındaki ayrımı ortaya koyarak kadınların, erkek tahakkümü altındaki sınıfsal yapının ortadan kaldırılması için mücadele etmişlerdir (Gürel, 2022:7). İkinci dalga Feminist Akım bir aile içerisinde doğan çocuğun biyolojik cinsiyeti üzerinden kültürle şekillenmiş cinsiyet tutum ve davranışlarının öğretilerek bireyleri kadın veya erkek olma konusunda baskı altına aldığı savunmaktadır (Özsöz, 2008: 55). Bu dönemde kadınlar her alanda eşitlik talep etmekte ve kadını bedeni üzerinde hak sahibi olduğunu savunmaktadır, bu bağlamda cinsel özgürlük kavramı öne çıkmaktadır (Bayraktar, 2023: 53).

Üçüncü dalga feminist akım daha çok toplumsal cinsiyet, cinsellik, cinsel yönelim, sınıf, ırk, milliyetçilik, iktidar, siyaset gibi konuları ele almış ve bu bağlamda çalışmalar yürütülmüştür (Tong, 2009: 204). LGBTİ ve Queer akımları üçüncü dalga feminist akım içerisinde şekillenmeye başlamıştır (Gedik, 2020: 125). LGBT aktivizmi ilk olarak 20.yüzyılın başında Almanya başta olmak üzere birçok Avrupa ülkesinde ve ABD’de görülmektedir. Ancak asıl örgütlenmeler 1960 ve 1970’li yıllarda yeni toplumsal hareketler döneminde örgütlenmeye başlanılmıştır. 1980’lerde Doğu Avrupa ve Orta Doğu’da örgütleneler başlanmış, 1990’lı yıllarda bütün dünyada örgütlenmeler gerçekleşmiştir (Albayrak, 2022: 36).

1.1. Araştırmanın Problemi

Eleştirel çalışmalarda toplum; etnik köken, sınıf, cinsiyet, ırk vb. bölümlere ayrıştığını ifade edilmektedir (Dağtaş, 1999: 334). Eleştirel çalışmalar içerisinde önemli bir yeri olan kültürel çalışmalar, toplum içerisinde yer alan alt kültürlerle odaklanmakta ve kitle iletişim araçlarında yoksulların, işçilerin, farklı renkte olanların, cinsel eğilimi farklı olanların nasıl temsil edildiklerini

incelemektedir (Güngör, 2022: 100). Bu bağlamda yapılan çalışmalar, hâkim ideolojinin kontrolü altında olan ana akım medya organlarında alt kültürde yer alan grupların temsillerini incelemektedir. Günümüzde sosyal medya olanakları aracılığıyla toplumdaki her kesim kendini kitle iletişim araçlarında ifade edebilmektedir. Bunu yanı sıra hâkim ideoloji karşısında yer alan gruplar en az iktidar kadar sosyal medya olanaklarından yararlanabilmekte ve yoksulların, işçilerin, farklı renkte olanların, cinsel eğilimi farklı olanların, kadınların kısaca alt kültürde yer alan tüm grupların temsillerini farklı bir boyutta sunabilmektedirler. Çalışma konusu olan LGBT+ oluşumları her ne kadar toplumda alt kültür grupları içerisinde olduğu var sayılsa da günümüz medya olanakları sayesinde kendilerini ifade edebilme imkânına sahiptirler. İnternetin sağlamış olduğu avantajları kullanan LGBT+ oluşumları birçok siyasi çevrelerden destek alabilmektedirler. LGBT+ bireylerin ülkemizde rahatlıkla örgütlene bildikleri görülmektedir. KAOS GL başta olmak üzere Listag Derneği, Pembe Hayatlar LGBT+ Dayanışma Derneği, Hevi LGBTİ Derneği gibi dernekler Türkiye’de faaliyette bulunabilmektedirler. Ülkemizde faaliyette olan LGBT+ derneklerinden olan KAOS GL Derneği yaptıkları etkinliklerde Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu, İsveç Dış İşler Bakanlığı Kalkınma Fonu, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği gibi uluslararası örgütlerden maddi destek almaktadırlar (KAOS GL Derneği, 2024).

Kitle iletişim araçlarının özellikle internetin yaygınlık kazanmasıyla birlikte alt kültür grupları internet siteleri ve sosyal medya aracılığıyla kendilerini ifade edebilme olanağına sahip oldular. Birçok ulusal ve uluslararası örgütten maddi ve manevi destek alan LGBT+ grupları belli bir düzeyde siyasi ve ekonomik güç elde etmişlerdir (Elmacıoğlu, 2023: 160).

Literatür incelendiğinde Gezi Parkı eylemlerinden sonra LGBT+ medya temsillerinin incelendiği çalışmada (Ova, 2017), anayasa yazım sürecinde LGBTİ temsillerinin incelendiği çalışmada (Depeli, 2013), FEMEN ve LGBTİ’lerin televizyon haberlerinde temsillerinin incelendiği çalışmada (Basmacı ve Can, 2020) LGBT+ bireylerin ve oluşumlarının medya temsilleri sadece muhafazakâr ve sağ görüşe sahip yayın organlarında incelenmesi tek taraflı bir bakış açısı sunduğu düşünülmektedir. İncelenen birçok bilimsel yayında LGBT+ bireylerin iktidar ve toplum tarafından dışlandıkları, ötekileştirildikleri ve nefret söylemlerine maruz kaldıkları yönünde sonuçlara varıldığı gözlemlenmiştir. Ancak LGBT+ oluşumlarının iktidar karşısında belli oranda bir güç elde ettikleri ve bu güç doğrultusunda kamusal alanın ele geçirilmesinde iktidar ile mücadele içerisinde oldukları düşünülmektedir.

Her geçen gün medyada görünürlükleri artan LGBT+ bireylerin Onur Ayı kapsamında düzenledikleri eylemler Türk medyasında sıklıkla haberleştirilmektedir. Yapılmak istenen eylemlere Valilikler tarafından izin verilmemesine rağmen eylemlerini gerçekleştirmek isteyen LGBT+ gruplar polis müdahalesi ile karşılaşmaktadırlar. Bu durum, eylemlerin haberleştirilmesinde polis ve LGBT+ çatışmaları şeklinde sunulmaktadır. İktidara karşı kamusal alan üzerinde hak mücadelesine giren LGBT+ gruplar medya metinlerinde şiddet unsurları ile birlikte sunulmaktadır. Farklı ideolojik arka planı olan yayın organları bu çatışmaları hangi anlatılarla kitlelere aktardıkları bu çalışmanın temel soruları arasında yer almaktadır.

Bu araştırmanın problemi LGBT+ bireylerin muhafazakâr ve sağ görüşe sahip medya ve muhalif medyada ideolojik bağlamda nasıl temsil edildikleridir. Başka bir ifade ile cinsel eğilimi farklı olan bireylerin örgütlenerek belli bir düzeyde elde ettikleri gücün ideolojik açıdan temsillerinin nasıl olduğu ve LGBT+ ideolojisinin medya aracılığıyla tekrar üretiminin ne yönde gerçekleştiğidir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı LGBT+ oluşumlarının haber metinlerinde nasıl ele alındıklarını göz önünde bulundurarak ideolojik söylemlerin tekrar üretilmesinde haber metinlerinin katkılarını incelemektir. Bu bağlamda muhafazakâr ve sağ görüşe sahip medya; iktidarın ideolojik söylemlerinin, sol görüşe sahip medya ise LGBT+ oluşumlarının ideolojik söylemlerinin tekrar üretilmesine katkı sağladıklarını ya da sağlamadıklarını test edilmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorular oluşturulmuş, Onur Ayı eylemlerinin haberleştirilmesinde ideolojik etkininin ve LGBT+ bireylerin temsilleri karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Onur Ayı etkinlikleri kapsamında yapılan yürüyüş eylemlerinin haber metinlerinde hangi kelimeler ve cümle yapılarıyla kaleme alındığı ve hangi görsel malzemeler kullanılarak aktarıldığı analiz edilmiştir.

1. Onur Yürüyüşü ile ilgili haberler tarafsız bir tutum içerisinde mi yayınlanmaktadır?
2. Onur Yürüyüşü ile ilgili haberlerde nefret söylemi üretilmekte midir?
3. Onur Yürüyüşü ile ilgili haberlerde ideolojik söylemlere yer verilmekte midir?
4. LGBT+ temsilleri hangi düzeyde sunulmaktadır?
5. Farklı ideolojik arka plana sahip yayın organları, LGBT+ ideolojik söylemlerinin yeniden üretilmesine katkı sağlamakta mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu çalışma, gazetelerin ideolojik ardan bakımından LGBT+ eylemleri ile ilgili haberleri nasıl kurguladıklarının incelenmesi açısından önemlidir. İncelenen birçok akademik çalışmada LGBT+ bireyler olumlanarak ele alındığı gözlemlenmiştir. LGBT+ oluşumlarına yönelik tek taraflı bir bakış açısıyla çalışmaların yapıldığı ve LGBT+ yönelik nefret söylemlerini açığa çıkarılmaya çalışıldığı görülmektedir. Bu çalışma, muhafazakâr ve iktidara yakın olan gazeteler ile sol ve iktidara karşı eleştirel yayınlar yapan gazetelerin karşılaştırılarak haberlerin incelenmesi açısından önemlidir. Ayrıca ulusal alan yazınında hem muhafazakâr gazetelerin hem sol gazetelerin birlikte incelendiği çalışmalara rastlanmamıştır. Bu açıdan çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

Bu çalışmada LGBT+ oluşumlarının Onur Ayı kapsamında yapmış oldukları yürüyüş eylemleri ile ilgili muhafazakâr ve sağ görüşe sahip ve muhalif medya yayın organlarının internet sitelerinde yayınlamış oldukları haberlerde temsilleri incelenmektedir. Toplumun genel norm ve değerleri dışında farklı cinsel eğilimleri nedeniyle göz ardı edildikleri düşünülen LGBT+ medya temsillerinin ideolojik yansımaları incelenerek aşağıdaki varsayımlar doğrulanmaya çalışılacaktır.

1. LGBT+ oluşumları farklı ideolojik arka plana sahip yayın organlarında farklı boyutlarda temsil edilmektedirler.
2. LGBT+ eylemlerinin haberleştirilmesinde ideolojik kaygılar doğrultusunda haberler kurgulanmaktadır.
3. Sol ideolojiye sahip gazeteler, LGBT+ ideolojik söylemlerini haber metinlerinde yeniden üretmektedirler.
4. Sağ ideolojiye sahip gazeteler, LGBT+ ideolojik söylemlerini haber metinlerine yeniden üretmemektedir.
5. Sol ideolojiye sahip gazeteler, iktidara ve genel topluma yönelik nefret söylemi üretmektedirler.

6. Sağ ideolojiye sahip gazeteler, LGBT+ yönelik nefret söylemi üretmektedirler.

1.5. Araştırmanın Evreni

Türkiye’de ulusal düzeyde yayın yapan 34 gazete bulunmaktadır (Türkiye’de Yayımlanan Gazeteler Listesi, 2024). Araştırmanın evreni Türkiye’de yayın yapan ulusal gazetelerin internet siteleridir. Gazetelerin yayın politikaları göz önünde bulundurularak amaçlı örneklem seçme yöntemi kullanılmıştır. Bu bağlamda, muhafazakâr ve sağ görüşe sahip gazetelerden Yeni Şafak ve Sabah gazeteleri, muhalif gazetelerden Birgün ve Cumhuriyet gazeteleri örneklem seçilmiştir. Haziran ayı LGBT+ bireyler tarafından “Onur Ayı” olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda seçilen gazetelerin internet sitelerinde yer alan arşiv bölümü taranarak 1 Haziran 2023 – 30 Haziran 2023 tarihleri arasında “Onur Haftası”, “Onur Yürüyüşü”, “LGBT”, “LGBT+” ve “LGBTİ” anahtar kelimeleri belirlenerek arama yapılmıştır. Yapılan arşiv taraması sonucu Birgün Gazetesi’nde 69, Cumhuriyet Gazetesi’nde 63, Sabah Gazetesi’nde 109 ve Yeni Şafak Gazetesi’nde 105 olmak üzere toplam 345 habere ulaşılmıştır. Her gazete için toplam beş haber incelenmiştir. İncelenen haberlerin aynı olayı konu edinilmesine özen gösterilmiştir.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

İncelenen gazetelerin basılı nüshaları çalışma dışında tutulmuştur. Çalışma konusu olan gazetelerin haber sitelerinde yayınlanan haberlere ulaşılmak amaçlanmıştır. Makale, köşe yazısı gibi farklı gazete yazıları inceleme konusu dışında bırakılmıştır. LGBT+ oluşumları tarafından “Onur Ayı” olarak kabul edilen ve birçok eylemin yapıldığı Haziran ayında yayınlanmış haberler incelenmiştir. Haziran ayı dışında diğer aylarda yayınlanmış haberler inceleme dışında bırakılmıştır. İncelenen haberler “Onur Yürüyüşü” eylemleri ile ilgili olmalarına özen gösterilmiştir. Bu bağlamda haber konusu “Onur Yürüyüşü” eylemi olan ve bu eylemlerle ilgili yayınlanmış haberler incelenmiştir. Yurt dışında yapılan “Onur Yürüyüşü” haberleri incelenme dışında bırakılmıştır.

1.7. Araştırmanın Yöntemi

Sosyal bilimlerde sıkça kullanılan söylem analizi, her hangi bir metni ele alırken, metin salt gerçeği ya da hakikati aktaran bir yapı olarak ele almadığı belirtilmektedir. Bunun tam aksine söylenenlerin nasıl söylendiği, hangi durumların öne çıkarıldığı ve ya hangi durumların gölgede bırakıldığı, söylenenler kadar söylenmeyenlerin de ele alınmasıyla gerçek anlamın ortaya çıkarılmasında kullanılan bir yöntemdir (Güngör, 2020).

Söylem analizi verili olanı olduğu kabul etmediği ifade edilmemektedir. Nitel bir araştırma yöntemi olan söylem analizi, metinleri incelerken gerçekliğin nasıl inşa edildiği üzerinde durduğu söylenmektedir. Gerçekliğin dille inşa edildiği ön kabulüyle üretilen tüm dilsel pratiklerin anlatmak istedikleri her şey belli bir bağlam içerisinde olduğu belirtilmektedir. Söylem analizi, başlangıçta edebiyat ürünlerine yönelik kullanılan bir yöntem olduğu, ancak kitle iletişim araçlarının yaygınlık kazanmasıyla birlikte üretilen dilsel ürünlerin çeşitlilik göstermesi üzerine gazete haberlerinden radyo yayınlarına, ilan panolarından televizyon yayınlarına, karikatürlerden internet ortamında üretilen tüm içeriklere kadar her türlü anlam üretim çıktılarına uygulanabilmekte olduğu görülmektedir (Oğuz, 2008).

Birçok sosyal bilimlerde kullanılan söylem analizi; anlambilimsel, söz dizinsel, göstergebilim temel kavramlarıyla çalışmaların yürütülmektedir. Söylem analizinin ilkeleri ise söyle

sıralanmaktadır; yazılı ve sözlü metinler üzerinde çalışmalar yürütülür, bölgesel ve genel anlam bağları göz önünde bulundurularak metinler incelenir, sosyal ağlar ve kültürler içerisinde değerlendirilir, dilbilgisi kuralları ve dilin olanakları üzerinde de durulur, söylenenler kadar söylenmeyenler üzerinde de durulmaktadır (Hilal ve Ekşi, 2008).

Eleştirel söylem analiz ise; söyleme sadece dilin bir ürünü olarak bakmaz. Anlam üretiminin en küçük boyutundan en büyük boyutuna kadar tüm anlam üretim süreçlerinin birbiriyle olan ilişkisini eleştirel bir yolla inceler. Anlam üretimi, sadece bireylerin zihinsel bir faaliyeti olarak görülmez, anlam üretimi ve tekrar üretimi sosyal yapıları ve ilişkileri inceleyerek hegemonya, güç, iktidar ilişkilerini ortaya koymaya çalışır. Toplumsal yapı içerisinde anlam üretim aşamalarını ve bu aşamaların birbirleriyle olan ilişkilerini eleştirel bir yöntemle ortaya koymayı amaçlayarak hakikatin ortaya çıkarılması hedeflenmektedir (Şah, 2020).

Eleştirel söylem analizi açısından literatür incelendiğinde, 19. ve 20 yüzyıl başında klasik yapısalcı kuramcılarının önde gelen isimleri Sigmund Freud, Karl Marx, Ferdinand de Saussure anlam üretim süreçlerinin yapısal özellikleri açıklama üzerine çalışmaları yürütmüşlerdir. Ancak daha sonra gelen olan Austin, Wittgenstein, Searle, Foucault, Hasan, Haymes, van Dijk, Halliday gibi kuramcılar anlam üretim aşamasındaki yapıları incelemekten ziyade bu yapıların birbirleriyle olan ilişkileri doğrultusunda anlamın ansı üretildiği, eleştirel yöntemle ve ideolojik alt yapısını ortaya koymaya çalıştıkları söylenmektedir (Gür, 2013).

Bu çalışmada, yukarıda sıralanan varsayımların doğruluğunu test edebilmek için Teun Adrian van Dijk'in haber çözümleme modeli kullanılarak haber çözümlenmeleri yapılacaktır. Bu doğrultuda amaçlı örneklem seçme yöntemi kullanılarak ile sol görüşe sahip muhalif yayın organlarından Birgün ve Cumhuriyet gazeteleri, muhafazakâr ve sağ görüşe sahip olan Yeni Şafak ve Sabah gazetelerinin internet sayfalarındaki haberler örneklem olarak seçilmiştir. Amaçlı örneklem modeli örneklemin çalışma amacına uygun en üst seviyede verim elde etmek için örneklem seçiminde kullanılan örneklem belirleme yöntemlerindedir (Yağar ve Dökme, 2018: 4).

Örneklem olarak seçilen gazetelerin internet sayfalarında 1 – 30 Haziran 2023 tarihleri arasında “Onur Yürüyüşü” ile ilgili yayınladıkları haberlerin çözümlenmeleri yapılmaktadır. İki farklı ideolojik artalanı sahip olan ve Türkiye’de ulusal düzeyde yayın yapan söz konusu gazetelerin “Onur Yürüyüşü” eylemlerini okuyucularına nasıl sundukları incelenecektir.

Teun Adrian van Dijk'in haber çözümleme modeli iki ana aşamadan oluşmaktadır. Van Dijk'in 1983 yılında yapmış olduğu haber çözümleme modeli olarak kullanılacaktır. Söz konusu modelde iki ana başlık bulunmaktadır. Birinci ana başlık Makro Yapı olarak belirtilmektedir. Makro Yapı iki alt başlıktan oluşmaktadır; Tematik Yapı ve Şematik Yapı olarak ifade edilmektedir. Tematik Yapı; Başlık, Haber Girişi, Fotoğraflar olarak sıralanmaktadır. Şematik Yapı İse; Durum, (Ana Olayın Sunumu- Sonuçlar – Artalan Bilgisi – Bağlam Bilgisi); Yorum, (Haber Kaynakları – Olayın Taraflarının Olaya Getirdikleri Yorumlar) şeklinde sınıflandırılmaktadır. Mikro Yapı ise; dört alt başlıktan oluşmaktadır. Bunlar; Sentaktik Çözümleme, Yerel Bağdaşıklık, Sözcük Seçimleri, Haber Retoriği şeklinde sıralanmaktadır. Sentaktik Çözümleme; Cümle Yapılarının Aktif ya da Pasif Olması, Cümle Yapılarının Basit ya da Karmaşık Olması olarak iki gruba ayrılmaktadır. Yerel Bağdaşıklık; Nedensel İlişki, İşlevsel İlişki, Referansal İlişki olarak üç gruba ayrılmaktadır. Sözcük Seçimleri için alt başlık bulunmamaktadır. Haber Retoriği; Fotoğraf, İnandırıcı Bilgiler ve Görgü Tanıklarının İfadeleri şeklinde sınıflandırılmaktadır (Özer, 2022).

Van Dijk'e (1993) göre, haberde asıl anlam imalarda yer alır. Alamlar, fikirler ve ideolojiler haber metninde yer alan imalarda bulunur. Eleştirel söylem analizi ile haber metinlerinde yer alan anlam, fikir ve ideolojiler açığa çıkarılmaktadır (Sözen, 1999).

1.8. Literatür Özeti

Literatür incelendiğinde hukuk, sağlık, kamu yönetimi, sosyoloji, iletişim bilimleri gibi birçok bilimsel disiplin incelendiğinde LGBT+ oluşumunu ve LGBT+ bireyler hakkında çalışmalar mevcut olduğu gözlemlenmiştir. İletişim bilimleri alanında Ulusal Tez Merkezi, Dergipark ve Google Akademik platformlarında “LGBT, Eşcinsel, Onur Ayı, Onur Haftası, Onur Yürüyüşü” kelimeleri seçilerek LGBTİ+ bireyleri ve oluşumları hakkında yapılan çalışmalara ulaşılmaya çalışılmıştır. Yapılan alan taramasında LGBT+ hareketinin Facebook ve Twitter sosyal ağlarda Onur Haftası etkinliklerinin paylaşımlarının incelendiği ve LGBTİ hareketinin sosyal ağları etkili bir biçimde kullandıkları sonucuna varan doktora çalışması (Çalışkan, 2019), Türkiye’de yayın yapan ulusal yazılı basında LGBT+ temsilleri üzerine nicel verilerin incelendiği doktora çalışması (Gürel, 2022) bulunmaktadır. İncelenen Yüksek Lisans tezlerinde aşağıdaki çalışmalara ulaşılmıştır. Türk basınının 1998-2006 yılları arasında eşcinsellere yönelik yapılmış haber metinlerinin incelenmesi sonucu liberal, muhafazakâr ve sol görüşlü gazetelerde eşcinsel temsilleri incelenmiş ve liberal gazetelerde eşcinsellere yönelik saldırgan bir dilin kullanılmadığı, muhafazakâr olan gazetelerde eşcinsellere yönelik saldırgan bir dilin kullanıldığı ve sol görüşlü gazetelerde eşcinselleri destekler nitelikte bir dilin kullanıldığı sonucuna varılmıştır (Hoşcan, 2006). Türk basınında LGBT+ bireylere yönelik haber metinlerinde nefret söylemlerinin inşa sürecinin incelenmiş ve LGBT+ bireylere yönelik nefret söylemlerinin haber metinlerinde üretildiği sonucuna varılmıştır (Livberber, 2014). 2010-2015 yılları arasında FEMEN ve LGBT+ grupların Türk televizyonlarında temsilleri incelenmiş ve sınırlı bir sayıda temsil edildiği sonuca varılmıştır (Kovacı, 2016). 2000 sonrası Türk sinemasında içinde eşcinsel karakterlerin olduğu filmler incelenmiş ve eşcinsellerin yeterince temsil edilmediği sonucuna varılmıştır (Özdestici, 2017). 2016-2020 yılları arasında en iyi bilgisayar oyunları arasına girmiş dijital oyunlarında LGBT+ temsilleri incelenmiş ve ana akım dijital oyunlarda LGBT+ temsillerinin düşük olduğu sonucuna varılmıştır (Bayraktar, 2021). Netflix üzerinden yayınlanan içeriklerde LGBT+ bireyler incelenmiş ve kapitalist sermayenin kendi çıkarları doğrultusunda LGBT+ bireyleri temsil ettiği, LGBT+ hareketini iktidarın kullanımına sunduğu sonucuna varılmıştır (Maden, 2021). Zenne filminde yer alan eşcinsel karakterlerin kültürel ağ içerisinde nasıl anlamlandırıldığı incelenmiş ve toplumda eşcinsellere yönelik olumlu bakış açısı olmasına rağmen eşcinseller toplum içerisinde ötekileştirildikleri sonucuna varılmıştır (Çoban, 2017). Bir mizah dergisi olan Uykusuz dergisinde eşcinsellerin nasıl temsil edildiği incelenmiş ve genel olarak dergide yer alan karikatürlerde eşcinseller toplumsal cinsiyet kalıplarına göre resmedilmiş, ötekileştirilmiş ve alay konusu edilmiş sonucuna varılmıştır (Ünlü Karataş, 2018). Pose dizisinde yer alan siyahi transseksüel kadınların temsillerindeki ideolojik anlamlar ortaya çıkarılmak istenmiş ve geleneksel beyaz üstünlükçü güzel kadın ideallerine karşı çekici kadın olarak olumlu bir imaj çizilerek sunulduğu sonucuna varılmıştır (Acı, 2021). 2000’lerden sonra Türk sinemasında yan karakter olarak LGBT+ bireylerin temsilleri incelenmiş ve genelde eşcinsel bireyler komedi unsuru olarak kullanıldığı, trans bireylerin seks işçisi olarak temsil edildiği sonucuna varılmıştır (Arabacı Koç, 2019). 1960-2017 yılları arasında Türk sinemasında LGBT+ bireylerin temsilleri ile gerçek yaşamdaki LGBT+ kimlikleri ne kadar benzeş oldukları incelenmiş ve 60’lı yıllardan günümüze gelindiğinde Türk sinemasında eşcinsel temsillerinin olmadığı ancak daha sonra transfobik bir

yaklaşım ile temsil edildikleri, günümüzde ise eşcinsel temsillerinin arttığı, LGBT kimliklerine yakın temsillerinin olduğu sonucuna varılmıştır (Yayla, 2019). Türk sinemasında yıllar içerisinde nefret söylemlerinin seyri incelenmiş ve incelenen filmlerde nefret söylemleri yeniden üretilmiş ancak yıllar içerisinde eşcinseller daha olumlu bir imajla temsil edildikleri sonucuna varılmıştır (Meleke, 2016). 1990-2000 yılları arasında Türk sinemasından seçilen beş filmde LGBT+ temsilleri incelenmiş ve LGBT+ temsillerinde artış olduğu, ayrımcı ve cinsiyetçi söylemlerin yeniden üretildiği sonucuna varılmıştır (Sekmen, 2021). Yeni medya platformlarından olan Ekşi Sözlük'te LGBT+ yönelik nefret söylemleri incelenmiş ve çeşitli nefret kategorilerinde söylemlerin olduğu, LGBT+ bireylere yönelik nefret söylemlerinin yer aldığı sonucuna varılmıştır (Çalman, 2022). LGBT+ bireylerin sosyal medyada suskunluk sarmalına dâhil olup olmadıkları incelenmiş ve tehdit, nefret söylemleri gibi nedenlerden dolayı LGBT+ bireyler suskunluk sarmalına dâhil oldukları sonucuna varılmıştır (Ayyıldız, 2021). Literatür kapsamında incelenen makalelerde ağırlıklı olarak LGBT+ bireylere yönelik nefret söylemlerinin incelendiği gözlemlenmiştir. Sosyal medya platformlarından olan İnci Sözlük'te LGBT+ bireylere yönelik nefret söylemlerinin olup olmadığı incelenmiş ve dolaylı ya da doğrudan nefret söylemlerinin üretildiği sonucuna varılmıştır (Dondurucu, 2018a). Twitter'da #eşcinsel etiketi ile nefret söylemlerinin üretim ve dağıtım biçimleri incelenmiş ve siyaset, din, toplumsal yaşam kategorilerinde sayısal olarak yoğunlaştığı sonucuna varılmıştır (Dondurucu, 2018b). 2006 yılında Gökkuşluğu Derneği tarafından Bursa'da düzenlediği yürüyüşün Bursaspor taraftarı bir grubun yürüyüşe müdahalesinin yazılı basındaki sunumu incelenmiş ve haberlerde toplumsal cinsiyet normlarının yeniden üretildiği sonucuna varılmıştır (Doruk, 2013). Sosyal medya platformu olan Twitter üzerinden üretilen nefret söylemleri incelenmiş ve sığınmacılara, eşcinsellere yönelik yoğun olarak nefret söylemlerinin üretildiği sonucuna varılmıştır (Irak, 2022).

Benzer bir çalışma olarak Onur Haftasına yönelik 2006-2012 yılları arasında Türk ve ABD basınında yer alan haberlerde LGBT+ bireylerin temsillerinin karşılaştırmasının incelenmiş ve Türkiye basınında LGBT+ bireyler eylem yapan, düzene uymayan marjinal gruplar olarak sunulduğu, ABD basınında ise desteklenmesi gereken gruplar olarak sunulduğu sonucuna varılmıştır (Aşçı, 2013). Literatür incelendiğinde LGBT+ bireylerinin ve oluşumlarının temsillerine yönelik çalışmaların ağırlıkta olduğu görülmektedir. LGBT+ temsilleri yoğun olarak sinema filmlerindeki temsillerinde yoğunlaştığı görülmektedir. İncelenen çalışmalarda; medya metinlerinde LGBT+ bireylere yönelik nefret söylemlerinin incelendiği gözlemlenmiştir. Onur Haftası kapsamında yapılan haberlerin ideolojik çözümlemesini konu edinen çalışmaya rastlanmamıştır.

Bu çalışmada, Türk basınında yer alan muhafazakâr ve sol görüşe sahip yayın organlarının Onur Ayı kapsamında düzenlenen yürüyüşlere yönelik haber metinleri karşılaştırmalı olarak ele alınarak LGBT+ birey ve grupların ideolojik söylemlerinin yeniden üretiminin sağlandığı veya sağlanmadığı incelenmektedir. Bu bağlamda çalışma, Onur Ayı haberlerinin ideolojik çözümlemesine yönelik karşıt siyasi arka planı olan gazetelerin internet sayfalarında yayınladıkları haberlerin incelenmesi açısından diğer çalışmalardan ayrılmaktadır.

2. LGBT+ HAREKETİ

İnsanlık tarihi boyunca farklı cinsel yönelimler olduğu görülmektedir. Ancak çalışma konusu olarak LGBT+ oluşumlarının örgütlenmesi ve belli ideolojik düşüncelerin haber metinlerinde yeniden üretiminin incelenmesi dolayısıyla örgütlü LGBT hareketlerine kısaca değinilmektedir.

LGBT hareketi; lezbiyen, gey, biseksüel, transseksüel ve farklı cinsiyet kimlikleri ve cinsel yönelimleri olan bireylerin örgütlenerek belli haklar elde etmek için oluşturdukları hareketidir. Söz konusu bu hareket; farklı cinsel yönelimleri olan bireylerin yaşadıkları toplum içinde eşitlik, adalet ve ayrımcılığa karşı mücadele için bir araya geldikleri iddia edilmektedir. LGBT+ örgütlenmesi öncelikle geylerin örgütlenmesi ile başlamış, daha sonra lezbiyenler eklenerek GL' dönüşmüşlerdir. Bu örgütlenmeye biseksüel ve transseksüeller de eklenerek LGBTİ halini almıştır (Basmacı ve Can, 2020: 149).

LGBT hareketi ilk olarak 19. yüzyıla kadar uzanmaktadır. İlk LGBT örgütleri 20. yüzyılın başlarında Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri'nde örgütlenmeye başlamışlardır. Bu örgütler, eşcinselliğin suç olmaktan çıkarılması ve LGBT'li bireylerin eşit haklara sahip olması için mücadele etmişlerdir (Diltemiz, 2016: 28).

1960'lı yılların sonunda başta Batı Avrupa ülkeleri ve ABD'de de değişen üretim ilişkileri sonucu toplumsal hareketlerde LGBT+ bireyler daha görünür olmuş ve muhalefet bloğunun başlıca temsilcileri konumunda yer almışlardır (Erdoğan ve Köten, 2014: 97).

20.yüzyılda eşcinsel örgütlenmeleri ve birçok alanda hak talep etmeleri sonucu 1973'te Amerika Psikiyatri Derneği eşcinselliği ruhsal hastalık grubundan çıkartmıştır, 1990 yılında Dünya Sağlık Örgütü eşcinselliği hastalıklar grubundan çıkartmıştır. Özellikle Sovyet Bloğunun dağılmasından sonra Batı medeniyeti eşcinselliğe haklar tanımayı medeniyetin bir değeri ve göstergesi olarak dünyanın geri kalanına dayatmıştır. Bu doğrultuda da çok uluslu kapitalist sermaye ve uluslar üstü kurumlar eşcinselliği desteklemiştir, eşcinsellik karşıtlığı ise barbarlık olarak lanse edilmiş ve batı medeniyeti eşcinselliği bir baskı aracı olarak kullanmıştır (Albayrak, 2022: 34). Avrupa Birliği'nin aday ülkelere yönelik ayrımcılıkla mücadele rejimi birliğe üye olmak isteyen aday ülkeler için uyulması gereken kriterler arasında yer almaktadır ve aday ülkelere ırk, renk, din, etnisite, dil, inanç, azınlık, mal, siyasi görüş, engellilik, yaş ve cinsel yönelim gibi maddeleri yer almakta, bununla birlikte ayrımcılıkla mücadelede hükümetlere baskı uygulamaktadır (Yılmaz, 2020: 305-306)

Özellikle Avrupa'da ikinci sol olarak adlandırılan akımların başlıca aktörleri, kadın ve LGBT+ gruplar olmaya başlamıştır. Yeni toplumsal hareketler, eski solu eleştirerek üretim araçlarının denetlenmesi ya da mülkiyet hakkı gibi konulara yönelmek yerine daha çok toplumsal sorunlara yönelmişlerdir. Bunun temel sebebi ekonomiye dayalı toplumsal yapıların değişmesi ve mavi yakalı olarak tabir edilen işçi sınıfının giderek azalması, buna paralel olarak beyaz yakalıların görece artması olarak gösterilmektedir. Gelişmiş ülkelerdeki üretim sektörünün giderek küçülmesi ve hizmet sektörünün büyümesi toplumsal sınıfların ağırlık merkezini değiştirmiştir. İş sınıfına oranla daha eğitilmiş olan hizmet sektörü çalışanları yeni toplumsal hareketlerde öncü rol oynamışlardır (Erdoğan ve Köten, 2014: 99). "lezbiyen" ve "gey" çalışmaları 70'li yıllara kadar feminist çalışmaları içerisinde yer almaktadır.70'li yıllarda LGBT+ çalışmaları feminist çalışmalardan ayrılmaya başlamıştır. Feminist çalışmalarda önemli bir yar tutan toplumsal cinsiyet kavramı LGBT+ çalışmalarında yerini cinsel yönelim ve cinsel kimlik kavramlarına bırakmıştır (Ul, 2021: 182). Birinci ve İkinci dalga kadın hareketleri içerisinde çıkan ve daha sonra "cinsel yönelim" söylemleriyle kadın hareketlerinden ayrılan LGBT+ hareketi 70'li yıllardan sonra küresel boyutta

görünürlükleri artmış, örgütlenmeleri ivme kazanmış, akademik camiada yapılan çalışmalarda kimlik tartışmalarıyla birlikte toplumsal bir harekete dönüşmüştür (Kayaalp Özcan, 2020: 140)

LGBT hareketi, örgütlenmekte ve bu yolla kurumsallaşmaya çalışmakta, böylelikle eşcinsel kimliği politikleştirebilmektedir. Bununla birlikte kamusal alanların politik alan olarak kullanmaya çalışmaktadır (Tekin, 2016: 309)

Evensel olarak örgütlenen ve kurumsallaşma yoluna giden LGBTİ hareketi, eşcinsel kimliğin politikleşmesi ve mekanların politik alan olarak kullanılmaya başlanmasını sağlamıştır.

2.1. Türkiye’de LGBT+ Hareketi

Türkiye’de eşcinsellere yönelik toplumda geçmişten bu güne bakış açısı çok az değişmiştir. Eşcinsellikte pasif olan ayıplanırken aktif olan birey eşcinsel olarak görülmemektedir. Türk yasalarında da eşcinselliği yasaklayan herhangi bir kanun maddesi bulunmamaktadır (Erdoğan ve Köten, 2014: 101). Buna rağmen farklı cinsel yönelimi olan örgütlü yapılar, Türkiye toplumunun erkek egemen yapısı içerisinde cinsiyetin öğretildiği iddia edilmektedir. Toplumsal cinsiyet tartışmalarının başka bir boyuta taşındığı cinsel yönelim kavramı ile bireylere dayatılan erkek olma veya kadın olma kalıplarının dışına çıkılmaya çalışılmaktadır.

Türkiye’deki LGBT hareketleri 70’li yıllarda kendini daha çok mekânsal birlikteliklerde göstermektedir. Büyükşehirlerde daha rahat yaşam olanakları bulma çabası sonucu bir araya gelen LGBT+ bireyler İstanbul’un bazı mekânlarında altkültür oluşturmaya başlamışlardır. 80’li yıllarda dernek açmaya yönelik teşebbüste bulunan LGBT+ izin verilmemiştir. Türkiye’de ilk kurulan LGBT derneği, 1994 yılında kurulan Kaos GL Derneği’dir. Dernek 1994 yılında KaosGL Dergisi’ni çıkarmış ve LGBT’li bireylerin bir araya gelmesine ve sesini duyurmasına katkı sağlamıştır. (Kaos GL, 2024). 2005 yılında dernek statü için yaptıkları başvuru kabul edilmiş ve Türkiye’nin ilk LGBT derneği olmuştur (Elmacıoğlu, 2023: 146). Ancak bu tarihten önce 1993 yılında “Cinsel Özgürlük Etkinlikleri” adı altında faaliyet yürüten “Lamda İstanbul” oluşumu Uluslararası Gey ve Lezbiyen Birliği’ne üye olmuş ve bu ad altında faaliyetler yürütülmüştür (Lambdaistanbul, 2024).

2003 yılından itibaren kamusal alanda daha fazla görünürlükleri artan LGBT+ bireyler, internetin yaygınlık kazanmasıyla daha geniş kitlelere ulaşma imkanı bulmuş ve toplumun farklı kesimlerinden destek almaya başlamışlardır (Erdoğan ve Köten, 2014: 106).

2.2. Onur Yürüyüşü

LGBTİ+ Onur Haftası, her yıl Haziran ayının son haftasında, eşcinsel, lezbiyen, biseksüel, transseksüel ve diğer cinsel yönelimleri kapsayan topluluğun varlığını ve haklarını kutlamak için dünya genelinde düzenlenen bir dizi etkinlik ve kutlama biçimidir. Bu kutlamalar, Onur Ayı olarak da bilinen Haziran ayına yayılır ve her ülkede farklı tarihlerde de olsa, ayın son haftası içerisinde gerçekleştirilen Onur Yürüyüşleri ile katılımı en yüksek yürüyüş gerçekleştirilmektedir. Onur Yürüyüşleri ve Onur Ayı etkinliklerinin temel amacı, LGBTİ+ bireylerin görünürlüğünü arttırmak, hak mücadelesini ve dayanışmayı güçlendirmek, ortak tarihi ve kültürü kutlamak ve farkındalık oluşturulmaya çalışılmaktadır (“Onur Yürüyüşü,” 2022).

ABD’de 1960’lı yılların sonlarında, eşcinsel ve transların eğlendiği mekânlara polis baskınları yapılmaktadır. 28 Haziran 1969 gecesi, New York Christopher Street’te bulunan Stonewall adlı bir bara polis tarafından yapılan baskında bardakiler ve diğer müşteriler polise karşı koymasıyla olaylar başlar, sonraki günlerde binlerce LGBTİ+ bireyin katılımıyla yürüyüşler düzenlenir. Bu olay, "Stonewall İsyanı" olarak adlandırılmaktadır ve LGBTİ hakları mücadelesinde bir dönüm noktası

olarak kabul edilmektedir (Altunpolat 2017: 10), (Tekin, 2016: 303). Onur yürüyüşü ilk olarak yaşanan bu olaydan bir yıl sonra 28 Haziran 1970 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nin San Francisco, Los Angeles ve New York şehirlerinde eş zamanlı yapılmıştır (Başaran, 2021).

Türkiye'de ilk olarak 1993 yılında "Cinsel Özgürlük Haftası" adı altında yurt dışından katılım sağlayanlarla birlikte yapılmak istenmiştir ancak İstanbul Valiliği eylemlere izin vermemiştir. Onur yürüyüşü eylemi, ilk olarak 30 Haziran 2003 yılında 40 kişinin katılımıyla İstanbul'da yapılmıştır ve her yıl Haziran ayında ülkenin farklı şehirlerinde eylemler gerçekleştirilmektedir ("Onur Yürüyüşü," 2022).

2.3. LGBT+ Hareketinin İdeolojik Söylemleri

Avrupa ülkelerinde olduğu gibi ülkemizde de LGBT+ oluşumları ortak kimlik oluşturmaya yönelik eylemler gerçekleştirmektedirler. Ülkemizde düzenlenen Onur Yürüyüşü eylemleri ilk kez 2003 yılında İstanbul'da gerçekleştirilmiştir. LGBT+ oluşumları kamusal alanda ve siyasal alanda giderek güçlendikleri ve siyasal seçimlerde açık kimlikleriyle seçimlere girdikleri görülmektedir (Diltemiz Mol, 2016: 49)

Benzer bir şekilde hem Batıda hem de Türkiye'de Onur Yürüyüşleri, LGBTİ+'ların görünürlüklerinin zirve yaptığı ve kolektif kimlik oluşumuna katkıda bulunan eylemlilikler olarak ortaya çıkmaktadır. Hem Batıda hem Türkiye'de LGBTİ+'ların siyasal alanın giderek güç kazanan aktörlerine dönüşmeleri ve seçimlerde açık kimlikleriyle yarışmaları, hareketin dünyanın farklı yerlerinde izlediği seyrin ortaklıklarına işaret etmektedir.

Türkiye'de örgütlenen LGBT+ bireyler çıkarmış oldukları yayınlarda ideolojilerini yayma imkânı bulmuşlardır. KAOS GL Dergisi gibi yayın organlarında yer alan metinlerde LGBT+ ideolojik söylemlerinde kendilerinden olmayanları kötü kendilerinden olanları "mağdur edilen, duyarlı, hoş insanlar, özgürlükçü bireyler" olarak temsil ettikleri görülmektedir. Devlet ve devletin tüm organları "heteroseksist, baskıcı" olmakla suçlamakta; devlet ideolojisine sahip bireyler ise "soytarılar, katliam tellalları, katiller, ayrımcılık yapan kişiler" şeklinde nefret içeren ifadelerle sunulmaktadır (Alan, 2019: 227-228).

Örgütlü LGBT+ oluşumları belli bir düzeyde siyasi ağırlık kazanmış ve sol partilerden de destek alarak yeni anayasa hazırlama sürecine dolaylı yoldan katılarak taleplerini kurulan komisyonda dile getirilmiştir (Yılmaz, V. 2014: 177-179). Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'nda LGBT+ yönelik özel maddelerin eklenmesi talebinde bulunan LGBT+ oluşumları mecliste grubu bulunan sol partilerle birlikte hareket etmeleriyle birlikte siyasi güç haline geldikleri söylenebilir.

3. GAZETELERİN HABER ÇÖZÜMLEMERİ

Bu konuda seçilen muhalif ce sol görüşe sahip Birgün Gazetesi ve Cumhuriyet Gazetesi; iktidarı destekleyen ve sağ görüşe sahip Yeni Şafak Gazetesi ve Sabah Gazetesi'nin internet sayfalarında yer alan haberleri Teun A. Van Dick'in haber çözümleme modeline göre incelenecektir. Belirtilen gazetelerin internet sayfasında yer alan haberler, gazetelerin kendi içerisinde ve yayın tarihine göre çözümlenmeleri yapılacaktır. Teun A. Van Dick'in haber çözümleme modeline göre haberler incelenirken ilk olarak haberlerin Makro yapısı, daha sonra haberlerin mikro yapısı ele alınacaktır.

3.1. Birgün Gazetesi

Türkiye'de yayınlanan ulusal bir gazetedir. Birgün Gazetesi 14 Nisan 2004 yılında yayın hayatına başlamıştır. Genel Yayın Yönetmeni bulunmayan gazetenin sahibi Birgün Yayıncılık İletişim ve Ticaret A.Ş. adına İbrahim Aydın'dır. Gazetenin siyasi görüşü sosyalizm, sol, ekososyalizm, sekülerizm olarak belirtilmektedir (Birgün Gazetesi, t.y.).

3.1.1. Birgün Gazetesi 09.06.2023 Tarihli Haberi

Birgün Gazetesi'nin internet sitesinde Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nde yapılması planlanan 11. Onur Yürüyüşü etkinliğine polis müdahalesini konu edinen haber yayınladığı görülmektedir. Habere <https://www.birgun.net/haber/odtu-deki-onur-yuruyusu-ne-polis-mudahalesi-gozaltina-alinanlar-var-444153> adresinden ulaşılmıştır.

3.1.1.1. Haberin Makro Yapı Çözümlemesi

Tematik Yapı

Başlık:

“ODTÜ'deki Onur Yürüyüşü'ne polis müdahalesi: Gözaltına alınanlar var”

Birgün Gazetesi haber başlığında iki konuya dikkat çektiği görülmektedir. İlk olarak yürüyüşe polis müdahale ettiğine dikkat çekilmiş ve bu müdahale sonucu polis eylemcilerin bazılarını gözaltına aldığı ön plana çıkarıldığı görülmektedir.

Haberin Spotu:

“ODTÜ'de düzenlenen 11. Onur Yürüyüşü'ne polis müdahale etti. Bazı öğrencileri darbederek gözaltına alan polis, çekim yapanları da engellemeye çalıştı.”

Haberin spotunda yapılan eylem hakkında daha detaylı bilgi vererek yürüyüşün 11. Kez düzenlendiği belirtilmektedir. Devam eden cümlede polis öğrencileri darp ettiği ve gözaltına aldığı bilgisi yer almaktadır. Bununla birlikte görüntü almaya çalışan kişileri de görüntü almamaları konusunda engellemeye çalıştıkları bilgisine yer verilmektedir.

Fotoğraf:

Haberde bir adet fotoğraf kullanıldığı görülmektedir. Bununla birlikte ÜniKuir kullanıcısının X sosyal paylaşım platformundan yayınlamış olduğu ilki 04 saniye diğeri 06 saniye olmak üzere iki kısa videoyu da haberde kullandığı görülmektedir.

Şematik Yapı

Haber Metni:

“Saat 16.00'da yapılması planlanan ODTÜ'deki 11. Onur Yürüyüşü'ne, kampüse sokulan polisler müdahale etti. Yürüyüşün başlangıç noktasını barikatlarla kapatan polis, kütüphane içindeki bazı öğrencileri darbederek gözaltına aldı.

UniKuir'in sosyal medya hesaplarından paylaştığı görüntülere göre polis, darp anlarının kayda alınmasını da engellemeye çalıştı.

REKTÖRLÜK, ÖĞRENCİLERİ TEHDİT ETMİŞTİ

ODTÜ Rektörlüğü, öğrencilerine gönderdiği mailde kampüste yapılması planlanan Onur Yürüyüşü'nün 'yasaklandığını' ifade ederek yürüyüşe katılmak isteyenleri, “Kampüsümüzde planlanan yürüyüşe karşı her türlü önlem alınacaktır” sözleriyle tehdit etmişti.

LGBTİ+'LAR HEDEF GÖSTERİLDİ

Öte yandan Onur Yürüyüşü öncesi kampüsün farklı noktalarına LGBTİ+'ları hedef gösteren yazılar ve resimler yapıştırıldı.

Geçen sene de 10 Haziran'da yapılan Onur Yürüyüşü'nü engellemek için kampüse polis sokulmuş, yürüyüşe biber gazıyla müdahale eden polisler 38 kişiyi darbederek gözaltına almıştı.”

A. Durum

Ana Olay ve Sunuş Biçimi:

Haberde ana olay 11.si düzenlenen Onur Yürüyüşü eylemidir. Ancak haber metninde ana olay ikinci planda tutularak polisin eylemcilere müdahalesini ön plana çıkardığı görülmektedir. Haberin başlığında ve spotunda yer alan ifadeler haber metninde de tekrar edilerek haberin sunumu yapılmıştır. Haber metninde genel olarak polisin müdahalesini eleştirel bir dille yazıldığı görülmektedir. Ayrıca polisin eylemcileri gözaltına alırken darp ettiği bilgisi verilerek polisi hedef göstermektedir. Haberde eylemciler masum, polis ise suçlu bir konumda sunulmaktadır. Haberde iki ara başlık bulunmakta ve her ki ara başlık geçiş olayları polisin eylemiyle bağdaştırmaya çalışılmıştır. İlk ara başlıkta rektörün öğrencileri tehdit ettiği iddia edilmekte ve devam eden cümlelerde rektörlüğün göndermiş olduğu maile vurgu yapılarak yapılması planlanan eyleme izin verilmediği anlaşılmaktadır. Gönderilen mailde yer aldığı belirtilen “Yapılması planlanan yürüyüşe her türlü önlem alınacaktır” cümlesini aktararak rektörlüğün öğrencileri tehdit ettiği iddia edilmektedir. Uyarı niteliğinde gönderilen mailin tümüne yer verilmemiş ve yalnızca mailin yalnızca bir cümlesi alınarak üniversite rektörünü eylemcileri tehdit etmekle suçlanmaktadır. Haberde ikinci ara başlık “LGBT+ bireyler hedef gösterildi” şeklinde yer almaktadır. Kampüs içerisinde LGBT+ bireyleri hedef alan yazı ve resimlerin kampüste farklı noktalara yapıştırıldığı aktarılmaktadır. Bu cümle ile de LGBT+ bireyler genel bir baskıya uğradıkları izlenimi verilmektedir. Haberin devamında bir önceki yılda yapılan yürüyüş hatırlatılmış ve yine “polis kampüse sokulmuş” ifadesi ile rektörlük dolaylı olarak suçlanmıştır. Devam eden cümlede polisin yürüyüşe biber gazı ile müdahale ettiği ve 38 kişiyi darp ederek gözaltına alındığı aktarılmıştır. Bu cümlede polisin olaylara müdahale edilmesini olumsuz imgeler oluşturacak şekilde aktarıldığı görülmektedir. Haber genel olarak değerlendirildiğinde yürüyüş eylemi yapanlar iyi, baskıya maruz kalan ve darbeliden olarak aktarılmaktadır. Rektörlük ve polis ise kötü, tehdit eden ve darbeden olarak sunulmuştur.

Ardalan ve Bağlam Bilgisi:

Haberde ardalan ve bağlam bilgisi yer almamaktadır. Haberde polisin müdahale etmesinin dışında bir bilgi aktarmamaktadır. Eylemciler neden yürüyüş eylemi yapmaktadırlar? Rektörlük neden yürüyüşe izin vermemiştir? gibi birçok sorunun cevabı haberde yer almamaktadır. Haberde çıkan genel anlam üniversite kampüsünde Onur yürüyüşü yapmak isteyen LGBT+ rektörlüğün izin vermediği ancak yürüyüşü gerçekleştirmek isteyen öğrencilere polisin darp ederek müdahale ettiği

anlaşılmaktadır. Sık sık polisin eylemcileri darp ettiği bilgisi verilerek polis ve rektörlük suçlanmaktadır.

B. Yorum

Haber Kaynakları ve Olay Taraflarının Olaya Getirdikleri Yorumlar:

Haberde herhangi bir kaynağa yer verilmemiştir. Olay taraflarının yorumları haberde yer almamaktadır.

3.1.1.2. Haberin Mikro Yapı Çözümlemesi

Sentaktik Çözümleme

Cümle Yapılarının Aktif ya da Pasif Olması:

Haberde kullanılan cümlelerde polisin müdahalesi ve rektörlüğün maili üzerinden tehdit ettiği aktif olarak verilmiştir. Haberde polislerle ilgili kullanılan cümlelerin yüklemine bakıldığında “müdahale etti, engellemeye çalıştı, gözaltına aldı” kelimelerin kullanılmasıyla aktif cümlelerin kurulduğu görülmektedir. Yürüyüş eylemi yapmak isteyen eylemciler hakkında herhangi bir cümle kurulmamıştır.

Cümle Yapılarının Basit ya da Karmaşık Olması:

Haber metnine bakıldığında kullanılan cümleler basit yapıya sahip cümleler olduğu görülmektedir. Yüklemde kullanılan kelimelerin özneleri açıkça belidir. “müdahale etti” yüklemine özne “polis” olduğu açıkça anlaşılmaktadır. Olaylar birinci tekil şahıs ağzından aktarılmaktadır. Haberi yazan muhabir olayın birinci tanığı olarak haberi yazdığı sanılmaktadır.

Sözcük Seçimleri

Haber metninde sıklıkla “müdahale etti”, “darp ederek”, “gözaltına aldı”, “tehdit etti” olumsuz çağrışımlar uyandıran kelimelerin sıklıkla kullanıldığı görülmektedir. Haber metni kısa olmasına rağmen “darp” kelimesi dört defa kullanılmıştır.

Haberin Retoriği

Fotoğraf:

Haberde yalnızca bir fotoğraf kullanılmıştır. Kullanılan fotoğrafta açık alanda öğrenci olduğu düşünülen bir grup dağınık halde bulunmaktadır. Polislerin dışında Fotoğrafta yer alan kişilerin yüzleri bulanıklaştırılmıştır. Aynı fotoğrafta ikili sıralı yürüyen ve sırtları görünen polisler yer almaktadır.

İnandırıcı Bilgiler:

Haberde inandırıcı istatistiksel bilgiler yer almamaktadır. Gözaltına alınan kişi sayısı verilmemiştir. Haberin inandırıcılığını arttırmak için eylem düzenleyen grubun sosyal medya üzerinden paylaştığı biri 04 saniye diğeri 06 saniye uzunluğunda iki video yer almaktadır. Birinci videoda polislerin ikili sıra şeklinde yürüdükleri görülmektedir. İkinci videoda ise sivil giyimli kişiler, eylem yapmak isteyen grup içerisinde bulunan bazı eylemcileri gruptan uzaklaştırdıkları görülmektedir. Gruptan uzaklaştırılan kişiler kendilerine müdahale edenlere karşı direnç gösterdikleri gözlemlenmiştir.

Haberin retoriğine genel olarak bakıldığında haberi destekleyen kanıtlardan yoksun olduğu görülmektedir. Kullanılan fotoğraf ve videolarda herhangi bir darp etme ve ya arbede olayı görülmemektedir. Haberin yazımında kaynak gösterilmemesine rağmen UniKuir kullanıcısının sosyal medyada paylaştığı videolar haber sayfasında yayınlanarak olayın bir tarafının bakış açısını yansıttıkları görülmektedir.

3.1.2. Birgün Gazetesinin 19.06.2023 Tarihli Haberi

Birgün Gazetesinin 19.06.2023 tarihli haberinde İstanbul Taksim Meydanı'nda yapılmak istenen Trans Onur Yürüyüşü konu edinilmiştir. Habere <https://www.birgun.net/haber/onur-yuruyusune-polis-ablukasi-446549> adresinden ulaşılmıştır.

3.1.2.1.Haberin Makro Yapı Çözümlemesi

Tematik Yapı

Başlık:

“Onur yürüyüşüne polis ablukası”

Haber başlığında yer ve zaman bilgisi bulunmamaktadır. Başlıkta olayda ön plana çıkarılmak istenen polisin yürüyüşe müdahalesi olduğu incelenmiştir. “*polis ablukası*” ifadesi ile polisin işgalci bir güç şeklinde sunuldu görülmektedir.

Haberin Spotu:

“Gericiliğin giderek yaygınlaştığı ülkede LGBTİ+'lara yönelik ayrımcılık ve nefret dili de artıyor. İstanbul'da yapılmak istenen yürüyüşte çok sayıda aktivist gözaltına alındı.”

Haber spotu haberi yazanın yorumu ile başlamaktadır. LGBT+ eylemlerine karşı olanlar “gerici” olarak nitelendirilmektedir. Cümlelerin devamında yer alan “*LGBTİ+'lara yönelik ayrımcılık ve nefret dili de artıyor*” şeklinde çıkarımda bulunulan haberin spotunda LGBT+ yönelik nefret dili ve söyleminin artmasını eleştirel bir dille aktarıldığı görülmektedir. Ancak spotun ilk kelimesi haberi yazan muhabirin de nefret ve ayrımcılık söylemi kullandığı göstermektedir. Spotun devam cümlesinde yer bilgisi olduğu görülmektedir. “*çok sayıda aktivist gözaltına alındı.*” şeklinde sonlandırılan spotta edilgen cümle kullanılarak eylemi yapan değil eylemden etkilenenin bilgisi verilmiştir.

Fotoğraf:

Haberde bir fotoğraf kullanılmıştır. Fotoğrafta trans birey olduğu anlaşılan göstericilerden bir tanesi polis tarafından gözaltına alındığı görülmektedir. Yakın plandan çekilen fotoğrafta olayı görüntülemek isteyen üç şahıs yer almaktadır.

Şematik Yapı

Haber Metni:

“Türkiye tarihin en gerici, Meclis'i ile karşı karşıya. Siyasetteki bu gericilik ile birlikte toplumda da LGBTİ+'lara yönelik ayrımcı dil ve nefret artıyor. Ülkede gerici vakıflara maddi ve manevi destekler artarken LGBTİ+'ların yapacağı etkinlikler bile hedef haline geliyor.

İstanbul, İzmir ve Eskişehir gibi illerde Onur Haftası kapsamında yapılacak yürüyüşlere yasak getirildi.

İstanbul Valisi Davut Gül'ün yasak kararını duyurmasının ardından dün yapılmak istenen yürüyüşe karşı Taksim'de yoğun güvenlik önlemleri alındı. Altı yıl aranın ardından İstanbul'da düzenlenen Trans Onur Yürüyüşü nedeniyle Taksim adeta polis ablukasına alındı. Sabah erken saatlerden itibaren Taksim'e çıkan bütün yollara barikatlar kuruldu.

YAZISI OLMAYAN GİREMEDİ

Dün saat 17.00'de başlanması planlanan Trans Onur Yürüyüşü için öğle saatlerinden itibaren Taksim çevresinde toplanmaya başlayan trans yurttaşların adreslerinden biri de Cihangir oldu. Polisler, bariyer ve barikatlarla kapattığı noktalarda e-devlet görevlendirme belgesi isteyip sadece

Beyoğlu'nda çalışanların geçişine izin verdi. Öte yandan yürüyüş öncesi Taksim'e ulaşımı engellemek üzere de önlemler alındı. Taksim'e çıkan metro istasyonları da valilik talimatıyla kapatıldı. Metro İstanbul, yeni bir duyuruya kadar araçların Şişhane ve Taksim istasyonlarında durmayacağını ve Taksim-Kabataş funiküler hattının kapatılacağını açıkladı.

GÖZALTINA ALINDILAR

Harbiye'den Taksim'e yürümeye çalışanlara engel olan polis, ara sokaklarda LGBTİ+ 'ları gözaltına aldı. LGBTİ+ 'lar Harbiye'nin ara sokaklarında engellere rağmen 9. Trans Onur Yürüyüşü basın açıklamasını okudu. 9'uncu İstanbul Trans Onur Haftası'nın twitter hesabından paylaştığı bilgiye göre Harbiye'de 10 kişi gözaltına alındı. Öte yandan gözaltıları görüntülemek isteyen gazetecilere de polis engel oldu.

İstanbul'da 2015 yılından beri İstiklal Caddesi'nde Onur Yürüyüşü'ne izin verilmiyor.”

A. Durum

Ana Olay ve Sunuş Biçimi:

Haberde ana olay; İstanbul Taksim Meydanı'nda yapılmak istenen Trans Onur Yürüyüşünün izinsiz olmasına rağmen yapılmak istenmesidir. Ana olay haberin giriş kısmında verilmemiştir. Haberin giriş kısmında Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne hakaret cümlesi ile başlamaktadır. Meclis'i ve siyaset kurumunu gericilikle suçlayan muhabir toplumda LGBT+ yönelik nefret söyleminin arttığı iddia edilmektedir. Haberin giriş paragrafının son cümlesinde yine suçlamalar ve iddialar yer almaktadır. “Ülkede gerici vakıflara maddi ve manevi destekler artarken LGBTİ+ 'ların yapacağı etkinlikler bile hedef haline geliyor.” cümlesinde bazı vakıflar hedef alınmaktadır. Ancak destek verilen vakıflar hangileri olduğu belirtilmemiştir. Aynı zamanda bu vakıflara kimlerin destek verdiği açıklanmamıştır. İstanbul Valisi'nin yapmış olduğu açıklamadan sonra Taksim'de yoğun güvenlik önlemleri alındığı bilgisi aktarılmaktadır.

Haberin son paragrafında yürüyüşe izin verilmemesine rağmen eylem yapmak isteyen göstericilerin gözaltına alındığı bilgisi aktarılmaktadır.

Haber metni genel olarak incelendiğinde ideolojik kaygılarla hazırlandığı gözlemlenmiştir. Haberin spotu ve girişinde olayla ilgili bilgi verilmediği görülmektedir. Haber spot ve girişinde haberi yazan muhabirin iddiaları yer almaktadır. Bununla birlikte belli bir kesime yönelik nefret söylemi içeren ifadelerle bu kesimler hedef gösterilmektedir.

Ardalan ve Bağlam Bilgisi:

Haberde ardalan bilgisi kısmi olarak verilmektedir. Haberin son kısmında 2015 yılından beri Trans Onur Yürüyüşüne izin verilmediği bilgisi aktarılmaktadır. Neden izin verilmediği ile ilgili herhangi bir bilgi haber metninde yer almamaktadır. Ancak genel olarak bilinen Türkiye nüfusunu büyük bir çoğunluğu Müslümanlardan oluşmaktadır. İslam öğretilerinde farklı cinsel eğilimler hoş karşılanmamaktadır. Haber metninde bu durum göz ardı edilerek toplumun belli kesimler tarafından üretilen nefret söylemleri sonucu, LGBT+ hedef haline getirildiği ifade edilmektedir. Haberin spot ve giriş kısmında LGBT+ yürüyüş izni verilmediği için Meclis ve siyaset kurumu gerici olmakla ve bu gericiliği yaymakla itham edilmektedir. Haberde “biz ve onlar” ikiliği olduğu görülmektedir. Sosyalist bakış açısıyla hazırlanan haber metninde kendilerinden olmayanlar “gerici” olarak nitelendirilmektedir. Haber metninde yürüyüşün Taksim'de yapılması planlandığı bilgisi aktarılmaktadır. Ancak Taksim'de yürüyüş ve gösteri yapmak yalnızca LGBT+ bireyler için yasaklanmış gibi sunulmaktadır. Sol örgütler tarafından Taksim Meydanı simge haline getirildiği bilinmektedir. Yetkili kurumların Taksim'de yürüyüş yapılmasına izin verilmeyeceği bilindiği halde Taksim'de yürüyüş yapma isteği LGBT+ görünürlüğünün artırılma isteği olduğu düşünülmektedir.

Bununla birlikte polisin yürüyüş yapmak isteyenlere müdahale edileceği de bilindiği için oluşacak kargaşa ve şiddet görüntüleri ile LGBT+ bireyleri toplum nezdinde mağdur olarak göstermek istenmektedir. Nitekim, 9. Onur Trans Yürüyüşü Taksim’de düzenlenmek istenmiş ve Valilik tarafından izin verilmemiştir. İzin verilmemesine rağmen Taksim’e yürümek isteyen göstericilere polis müdahale etmiş ve LGBT+ bireyler için istenilen görüntüler meydana gelmiştir. Haberi hazırlayan muhabir nefret ve hakaretlerle haberi aktarmaya çalışmıştır. Haberin sunumu olayla ilgili bilgi aktarmak olmadığı düşünülmektedir. Zira haber metni sol ideolojik düşüncelerle yazılmıştır. Haberin asıl amacı LGBT+ bireyleri mağdur göstermek ve toplum nezdinde LGBT+ görünürlüğünü arttırmak olduğu incelenmiştir.

B. Yorum

Haber Kaynakları ve Olay Taraflarının Olaya Getirdikleri Yorumlar:

Haber kaynağı haber merkezi olarak verilmektedir. Haberi yazan hakkında bilgi bulunmamaktadır. Haberde kullanılan fotoğrafı çeken kişinin ismi yer almasına rağmen bu kişinin muhabir ya da foto muhabir olduğu bilgisi paylaşılmamıştır. Olayda birincil kişiler haber kaynağı olarak kullanılmamıştır. 10 kişinin gözaltına alındığı bilgisi yürüyüşü düzenleyen grubun sosyal medya paylaşımına dayandırılmaktadır. Gözaltına alınanların sayısı ile ilgili bilgi resmi makamlara dayandırılmamaktadır. Olay taraflarının olaya getirdikleri yorumlar bulunmamaktadır. Haberin son paragrafında yürüyüşü düzenleyen grubun sosyal medya paylaşımına yer verilmiştir.

3.1.2.2.Haberin Mikro Yapı Çözümlemesi

Sentaktik Çözümleme

Cümle Yapılarının Aktif ya da Pasif - Basit ya da Karmaşık Olması:

Haber metni aktif ve pasif cümle yapısıyla hazırlandığı görülmektedir. Haberi yazan muhabir olaya tanıklık etmiş gibi birinci tekil kişinin ağzından olayları aktarmaktadır. Cümle yapıları basit kurgulanmıştır. Valilik tarafından alınan önlemler hakkında bilgi aktarılırken pasif cümle yapısı, yürüyüşü yapan grup hakkında bilgiler aktarılırken aktif cümle yapısı kullanıldığı görülmektedir.

Sözcük Seçimleri

Haber metninde “gerici” kelimesi sıklıkla kullanıldığı görülmektedir. “*Gericiliğin giderek yaygınlaştığı ülkede LGBTİ+’lara yönelik ayrımcılık...*”, “*“Türkiye tarihin en gerici, Meclis’i...*”, “*Ülkede gerici vakıflara maddi...*” şeklinde üç yerde gerici kelimesi kullanılmıştır. “Gericilik” toplumun geneline yönelik kullanıldığı görülmektedir. “Gericici” kelimesi Meclis ve bazı vakıflara yönelik kullanılmıştır. Haber metnine sol ideolojik düşüncede olmayanlar gerici olarak nitelendirilmektedir. Bu konuda Büyük Millet Meclisi dahi gerici olarak suçlanmaktadır. Haber metninin geneline bakıldığında LGBT+ bakış açısına göre yazıldığı incelenmiştir. LGBT+ oluşturmak istedikleri polis müdahalesi sonrası mağdur olma imajı haber metninde tam olarak yansıtılmıştır. LGBT+ bireyler için “yurttaş” kelimesinin kullanıldığı görülmektedir. “Yurttaş” kelimesi sol jargonda sıklıkla kullanılan kelimelerden olduğu bilinmektedir. Haber metninde yürüyüş eylemi yapan LGBT+ bireyler için olumsuz çağrışım uyandıracak “eylemci” kelimesi kullanmayı tercih etmemiş, bunun yerine “yurttaş” kelimesi kullanılmıştır. Polisin güvenlik tedbirleri “abluka” kelimesi ile aktarılan haber metninde polis düşman taraf olarak gösterilmektedir. Kuşatma anlamına gelen “abluka” kelimesi polisin güvenlik için aldığı önlemler yerine kullanılmıştır. Haber metninde LGBT+ bireyler eylemciler olumlu anlamları olan kelimeler tercih edilerek kullanıldığı görülmektedir. Valilik ve polis olumsuz kelimelerle birlikte kullanılmıştır. Haber metninde

oluşturulan imaj devlet yetkilileri kötü, gerici, baskıcı şeklinde olup LGBT+ bireyler ise hakkını arayan ve şiddete maruz kalan vatandaşlar olarak sunulmaktadır.

Haberin Retoriği

Fotoğraf:

Haberin inandırıcılığını arttırmak için kullanılan fotoğrafta LGBT+ göstericinin polis tarafından gözaltına alınması yer almaktadır. Haberde aktarılan gözaltı bilgisi kullanılan fotoğrafla kanıtlanmaya çalışılmıştır.

İnandırıcı Bilgiler:

Haberde birinci kaynak muhabirin kendisi olduğu düşünülmektedir. Ancak gazetenin internet sayfasında haber merkezi olarak haberin ilk kaynağı sunulmuştur. Haber inandırıcılığını arttırmak için İstanbul Valisinin almış olduğu kararların duyurusuna değinilmiştir. Yürüyüşü yapan grubun sosyal medya hesabından yapmış olduğu açıklamalar aktararak haberin inandırıcılığı sağlanmaya çalışılmıştır. Ancak güvenlik önlemlerinden etkilenen herhangi bir vatandaşın görüşlerine yer verilmemiştir.

3.1.3. Birgün Gazetesinin 25.06.2023 Tarihli Birinci Haberi

Birgün Gazetesinin internet sitesinde yer alan 25.06.2023 tarihli haberin konusu İstanbul Taksim Meydanında yapılan 21. Onur Yürüyüşü eylemi oluşturmaktadır. Habere <https://www.birgun.net/haber/istanbulda-onur-yuruyusu-en-az-20-kisi-gozaltina-alindi-448184> adresinden ulaşılmıştır.

3.1.3.1.Haberin Makro Yapı Çözümlemesi

Tematik Yapı

Başlık:

“İstanbul’da Onur Yürüyüşü: En az 20 kişi gözaltına alındı”

Birgün Gazetesi haber başlığında faili belli olmayan iki cümle kullanılmıştır. İlk cümle özneleri bulunmamaktadır. “İstanbul’da Onur Yürüyüşü:” ile yer bilgisi ve yürüyüş bilgisi verilmektedir ancak yürüyüşü yapanlar hakkında bilgi verilmemektedir. İki nokta üst üste noktalama işareti kullanılarak bunun bir sonucu olduğu ön bilgisi okurlarına aktarmaktadır. Noktalama işaretinden sonra kullanılan “En az 20 kişi gözaltına alındı” cümlesi ile eylemi yapanların bu eylemlerinden dolayı gözaltına alındıkları bilgisi aktarılmaktadır. Ancak edilgen cümle yapısı kullanılarak kimlerin eylemcileri gözaltına aldığı bilgisi verilmemektedir. Edilgen cümle yapısı ile gözaltına alma işlemini yapan polislerin cümlede kullanılmaması polisler için olumsuz düşüncelerin önüne geçmek olduğu akla gelmektedir. Ancak bunun için haberin spotuna ve haber metnine bakılması gerekmektedir.

Haberin Spotu:

“İstanbul’da Onur Yürüyüşü baskılara ve engellemelere rağmen gerçekleştirildi. Serbest dansçı Serkan Bozkurt ve avukat Dilara Özyayın’ın da aralarında olduğu en az 20 kişi gözaltına alındı. Eylemcilere yönelik tehditleriyle bilinen İl Emniyet Müdür Yardımcısı Hanefi Zengin yine benzer davranışlar sergiledi.”

Haberin spotunda haber başlığı biraz daha genişletilerek verilmiş. Spot metninin ilk cümlesinde kullanılan “baskılara ve engellemelere rağmen gerçekleştirildi” ifadesi ile eylemi gerçekleştirenler adına bir zafer kazanılmış gibi sunulmaktadır. Devam cümlesinde gözaltına alınan tanınmış kişinin isimleri verilerek okur tepkisinin artması hedeflenmektedir. Haber başlığında

olduğu gibi gözaltına alma eylemi edilgen cümle ile verildiği görülmektedir. Ancak devam cümlesinde İl Emniyet Müdür Yardımcı Hanefi Zengin hedef gösterilerek önceki davranışlarına benzer davranışlar sergilediği bilgisi aktarılmaktadır. Benzer eylemlerin ne olduğu spotta yer almamaktadır.

Fotoğraf:

Haberde bir fotoğraf kullanılmıştır. Kullanılan fotoğrafta büyük bir LGBT+ bayrağını sağlı sollu taşıyan eylemciler yer almaktadır. Fotoğraf incelendiğinde bayrağı taşıyanlardan yalnızca biri erkek diğerleri kadın olduğu görülmektedir. Ancak bayrağı taşıyanların cinsel eğilimleri dış görünüşlerinden anlaşılamamaktadır. Fotoğrafta dikkat çeken başka bir husus da bayrağı taşıyanlardan biri de başörtülü bir kadın olduğu görülmektedir. Fotoğraf genel olarak değerlendirildiğinde; cinsel eğilimi belli olmayan figürler ve bunların içerisinde başörtülü birinin de bayrağı taşıması ile verilmek istenen mesaj eylemin toplumun tüm kesimleri tarafından desteklendiği şeklinde olduğu düşünülmektedir.

Şematik Yapı

Haber Metni:

“21. İstanbul LGBTİ+ Onur Yürüyüşü, iktidarın tüm baskılarına ve engelleme girişimlerine rağmen gerçekleşti.

İstanbul’da 21. Onur Yürüyüşü kapsamında polis ekipleri İstiklal Caddesi ve Taksim Meydanı’na çıkan bütün sokakları bariyerlerle kapattı.

T24’ün aktardığına göre bu yılki temasını “Dönüyoruz!” olarak duyuran İstanbul LGBTİ+ Onur Haftası komitesi, sosyal medya hesabından konum belirtmeden çağrı yapmış ve yürüyüşün saat 15.00’te yapılacağını duyurmuştu.

Taksim Meydanı’nın ve İstiklal Caddesi’nin yürüyüşe kapatılmasının ardından yürüyüş saatine dakikalar kala sosyal medya hesabından paylaşım yapan komite, LGBTİ+’ları Teşvikiye’deki Mıstık Parkı’na çağırdı.

POLİS ABLUKASI

Basın açıklamasının okunmasının ardından grup dağılmaya başladı.

Polis gazetecileri abluka altına aldı. Ablukaya alınana gazeteciler arasında, T24 editörleri Candan Yıldız ve Hazal Sipahi de yer aldı.

Birçok eylemde basın mensuplarını tehdit etmesiyle gündeme gelen İl Emniyet Müdür Yardımcılığına terfi ettirilen Hanifi Zengin ile Candan Yıldız arasında tartışma yaşandı. Gazeteciler Yıldız ve Sipahi bir süre devam eden tartışmanın ardından serbest kaldı.

Serbest dansçı Serkan Bozkurt ve avukat Dilara Özaydın’ın da aralarında olduğu en az 20 kişi gözaltına alındı.

VALİ HEDEF ALMIŞTI

İstanbul Valisi Davut Gül, Onur Haftası’nda sosyal medya hesabından yaptığı paylaşımında, LGBTİ+’ları hedef almıştı. ‘Aile kurumunun tehdit edildiğini’ iddia eden Gül, “Milletimizin ve devletimizin teminatı olan aile kurumumuzu tehdit eden hiçbir faaliyete izin verilmemiştir. İzinsiz gösteri yapan gruplara asla müsaade edilmeyecektir” demişti.

Kadıköy Kaymakamlığı da, İngilizce konuşan LGBTİ+’lar için Lambdaistanbul LGBTİ+ Dayanışma Derneği tarafından düzenlenen çay etkinliğini yasaklamıştı.”

A. Durum

Ana Olay ve Sunuş Biçimi:

Haberde ana olay 21.si düzenlenmek istenen Onur Yürüyüşü haberinin polis tarafından engellenmesi olayıdır. Yapılması planlanan yürüyüşün engellenmeye çalışılması ve eylemcilerin gözaltına alınması eleştirel bir dille sunulmaktadır. Haberin ilk cümlesinde “*iktidarın tüm baskı ve engelleme girişimine rağmen gerçekleştirildi.*” ifadesi ile iktidar ve eylemi gerçekleştirmek isteyen LGBT+ oluşumları arasında bir çatışmanın olduğu aktarılmaktadır. Bununla birlikte iktidarın baskı ve engellemelerine rağmen başarıya ulaştıklarını diğer bir deyişle iktidarın gücünü kırarak eylemi gerçekleştirdikleri aktarılmaktadır. Haber metninde LGBT+ açıkça desteklendiği ve haber yazım dili buna göre şekillendiği görülmektedir. Haber başlığı ve haber spotunda edilgen cümle yapısı ile gözaltı eylemini gerçekleştiren polisler cümlelerde kullanılmamıştır. Ancak haber metninde gözaltı eylemini gerçekleştirenlerin polis oldukları ifade edilmiştir. Polislere yönelik bu yumuşak geçiş spotta da ismi verilen İl Emniyet Müdürü Yardımcısı hedef gösterilmeye çalışılmıştır. Yasaklanmasına rağmen eylemin nasıl gerçekleştirildiği destansı bir üslupla okuyucuya aktarılmaktadır. Taksim Meydanına çıkan bütün yolların polis barikatlarıyla kapatılmasına rağmen sosyal medya platformları üzerinden eylemcilerin örgütlenmeleri detaylı bir şekilde aktarıldığı görülmektedir. Haberde iki ara başlık bulunmaktadır. İlk ara başlık “*Polis Ablukası*” şeklinde verilmiştir. Haberin devamında polis ablukası ile ilgili yalnızca bir cümle yer almaktadır. Spotta hedef gösterilen İl Emniyet Müdür Yardımcısı Hanifi Zengin tekrar zikredilmiş olduğu ve gazetecilerle tartışmaya girdiği belirtilmektedir. Gazetecilerin gözaltına alındığı söylenen haberde tartışma sonunda gazetecilerin serbest bırakıldığı aktarılmaktadır. İkinci ara başlık “*Vali Hedef Almıştı*” şeklinde kullanılmıştır. İstanbul Valisinin sosyal medya hesabı üzerinden yapmış olduğu paylaşımı alıntılı olarak bu yolla eylem yapmak isteyenleri tehdit ettiği söylenmektedir. İstanbul Valisinin yapmış olduğu ilgili paylaşımında yer alan “*Aile Kurumunun tehdit edildiği*” cümlesini de bir iddia olduğu şeklinde aktararak LGBTİ+ taleplerinin aile kurumunu tehdit etmediği vurgulanmaya çalışılmıştır. Haberin son cümlesinde ise Kadıköy Kaymakamlığı’nın, Lambdaistanbul LGBTİ+ Dayanışma Derneği tarafından düzenlenen çay etkinliğini yasakladığı bilgisi aktarılmaktadır.

Ardalan ve Bağlam Bilgisi:

Haberde ardalın bilgisi ikinci ana başlıkta yer alan ifadede ve devam eden cümlelerde görülmektedir. Haberin giriş cümlesinde “*iktidarın her türlü baskı ve engellemeleri*” ifadesi ile iktidarın baskıcı olduğu ifade edilmektedir. Devlet görevlilerin de iktidarın memurları olarak eylemleri yasakladığı imajı oluşturulmaktadır. İstanbul İl Emniyet Müdür Yardımcısı, İstanbul Valisi, Kadıköy Kaymakamlığı iktidarın taleplerini yerine getiren ve bun edenle çatışma yaşanan devlet aygıtları olarak aktarılmaktadır. Haberin genel anlatımı iktidar ve iktidarın baskı uyguladığı LGBT+ olarak sunulmaktadır. İktidar baskı uygulayan, LGBT+ ise direnen gruplar olarak aktarılmaktadır. Valilik ve Kadıköy Kaymakamlığının daha önceki eylemleri de yasakladığını aktararak iktidarın yasakçı ve özgürlük düşmanı olarak yansıtılmaktadır.

B. Yorum

Haber Kaynakları ve Olay Taraflarının Olaya Getirdikleri Yorumlar:

Haberde kaynak olarak başka bir haber kanalını kaynak olarak göstermiştir. Haber metnini yazan kişi bilgisi yer almamasına rağmen haber birinci tekil kişi kipi ile yazıldığı görülmektedir. Bu durum muhabirin birinci haber kaynağı olduğu izlenimini uyandırmaktadır. Ancak haberde kullanılan fotoğraf ise bir twitter kullanıcısının paylaştığı fotoğrafın kullanıldığı görülmektedir. Bu da haberi yazanın olaya tanık olmadığı ve farklı kaynaklardan edindiği bilgileri derlediği düşünülmektedir.

3.1.3.2. Haberin Mikro Yapı Çözümlemesi

Sentantik Çözümleme

Cümle Yapılarının Aktif ya da Pasif Olması:

Haber metni aktif cümlelerden oluşmaktadır. Eylemi gerçekleştiren özne cümlelerde belirtilmiştir. Haberin Başlığı yüklemi olmayan cümlecikler şeklinde kullanılmıştır. Haber spotu hem aktife pasif cümlelerden oluşmaktadır.

Sözcük Seçimleri

Haber metninde oluşturulan iki grup için farklı düzeyde kelime seçimi yapıldığı görülmektedir. İktidar ve diğer devlet kurumlarının yer aldığı cümlelerde olumsuz anlam içeren kelimeler kullanılmıştır. “*iktidarın tüm baskılarına ve engelleme girişimleri*”, “*Birçok eylemde basın mensuplarını tehdit etmesiyle gündeme gelen İl Emniyet Müdür Yardımcılığına terfi ettirilen*”, *VALİ HEDEF ALMIŞTI*”, “*Kadıköy Kaymakamlığı da ... yasaklamıştı*” gibi ifadelerle olumsuz anlam içeren cümlelerin kurulduğu görülmektedir. Yukarıda belirtilen cümleler için daha olumlu anlam içerebilen kelimeler tercih edilmemiştir. Örneğin “Uyardı” yerine “Hedef aldı”, “izin verilmemişti” yerine “yasaklamıştı” kelimeleri tercih edilmemiştir. Yürüyüş yapan eylemciler için olumsuz anlam içeren kelime seçimlerinden uzak durulduğu gözlemlenmektedir.

Haberin Retoriği

Haber ideolojik unsurlar göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır. İktidarı “yasakçı”, “baskıcı”, “özgürlükler düşman” şeklinde sunulmaktadır. Bunu kanıtlamak için, haberde polis barikatları, yürüyüşlerin yasaklanması, yapılan etkinliklerin yasaklanması, devlet görevlilerinin açıklamalarına yer verilerek ideolojik inandırıcılık desteklenmeye çalışılmıştır. Ancak haberde bunu destekleyecek görsel bulunmamaktadır.

Fotoğraf:

Haberde yalnızca bir tane fotoğraf kullanılmıştır. Kullanılan fotoğraf bir sosyal medya kullanıcısının hesabından paylaşılan fotoğraf olduğu bilgisi fotoğraf ile birlikte verilmiştir. Fotoğrafta, haberde aktarılan olumsuz durumlar bulunmamaktadır. Aksine gülen insanların yer aldığı bir fotoğraf olduğu görülmektedir. Bu durum ise haberin inandırıcılığının düşük olmasına neden olmaktadır.

İnandırıcı Bilgiler:

Haber metni incelendiğinde başka bir yayın organı kaynak olarak kullanılmıştır. Haberin inandırıcılığın arttırılması için devlet görevlilerinin sosyal medya paylaşımları alıntılanmıştır. Sayısal veriler incelendiğinde gözaltına alınanlar hakkında kesin bir veri bulunmamaktadır. “En az 20 gözaltı” şeklinde verilen bilgide gözaltına alınanların kaç kişi olduğu tam olarak bilinmemektedir. Haber metninin bir bölümünde ise gözaltına alınanlar polisle tartıştıktan sonra serbest bırakıldıkları bilgisi aktarılmaktadır. Gözaltına alınanlar olay yerinde nasıl hemen serbest bırakıldıkları anlaşılammamaktadır. Gözaltına alınanların sayısının yüksek olduğu imajı uyandırılmak için haberi yapmaya çalışan basın mensuplarının gözaltına alındığı aktarılmaktadır.

3.1.4. Birgün Gazetesinin 25.06.2023 Tarihli İkinci Haberi

Birgün Gazetesinin internet sitesinde yer alan 25.06.2023 tarihli 2. haberin konusunu İzmir’de yapılan Onur Yürüyüşü eylemi oluşturmaktadır. Habere <https://www.birgun.net/haber/izmir-de-onur-yuruyusu-tum-sokaklar-ablukada-50-nin-uzerinde-gozalti-448232> adresinden ulaşılmıştır.

3.1.4.1. Haberin Makro Yapı Çözümlemesi

Tematik Yapı

Başlık:

“İzmir’de Onur Yürüyüşü: Tüm sokaklar ablukada, 50’nin üzerinde gözaltı”

Birgün Gazetesi’nin 09.06.2023 tarihli ikinci haberin başlığında yüklemi olmayan cümleciklerden oluşmaktadır. Birgün Gazetesi’nin incelediğimiz diğer haber başlıkları gibi benzer özellikler taşımaktadır. Olayın ne ile olduğunu anlatan ana kelimelerden sonra iki nokta üst üste noktalama işareti kullanılmıştır. Bu noktalama işaretinden sonra ise eylemin sonucu olarak yaşananları kısa cümlecikler kullanarak okurlarına aktarmaktadır. *“İzmir’de Onur Yürüyüşü:”* ile yer bilgisi ve yürüyüş bilgisi verilmiştir. Başlığın devam cümleciklerinde yürüyüşü yapanlar hakkında bilgi verilmemektedir. Bununla birlikte *“Tüm sokaklar ablukada”* cümlesi ile İzmir’in bütün sokakları kuşatılmış izlenimi oluşturulmaya çalışılmaktadır. *“Abluka”* kelimesi kuşatma anlamına gelmektedir. Tüm sokakları kimin kuşattığı bilgisi verilmemesine rağmen okuyucuya kimin kuşattığı dolayı yoldan aktarılmaktadır. *“50’nin üzerinde gözaltı”* ifadesi kimin sokakları kuşattığı bilgisi örtülü bir şekilde aktarılmaktadır. Basit bir çıkarım ile kuşatanlar gözaltına almıştır ve ancak polis gözaltına almıştır sonucuna varılmaktadır. Toplumsal tüm olaylarda polis olay yerinde güvenlik nedeniyle bulunmaktadır. Haberin konusu olan olayda da polis olay yerinde bulunmak zorundadır. Ancak Birgün Gazetesi *“abluka”* kelimesini kullanarak sanki yabancı bir gücün silahlı kuvvetleri İzmir’i kuşatmış ve tüm sokakları giriş çıkışa kapatmış gibi aktarmaktadır. Polis ve dolaylı olarak polisi sokakların güvenliği için yönlendiren mekanizmayı düşman sınıfına koymaktadır. Zihinlerde *“biz ve düşmanlar”* ve *“sokaklar bizim, sokakları işgal eden düşmanlar”* imajı oluşturulmaya çalışılmaktadır.

Haberin Spotu:

“İzmir’de yapılmak istenen Onur Yürüyüşü’nü engelleyen polis 50’den fazla kişiyi gözaltına aldı. Alsancak’ın bütün ara sokakları polis ablukası altına alındı.”

Haberin spotu haber başlığının daha genişletilmiş hali olarak aktarılmaktadır. Yer bilgisi ile birlikte gözaltına alınan kişi sayısı tekrar edildiği görülmektedir. Spotun ikinci cümlesinde *“abluka”* kelimesi tekrar kullanılmıştır. Haber spotunda *“yürüyüşü engelleyen polis 50’den fazla kişiyi gözaltına aldı”* ifadesiyle polisin eylemleri açıkça belirtilmiştir. Ancak yürüyüşü kimin yapmak istediği bilgisi verilmemiştir. Gözaltına alınan kişi sayısı tam olarak verilmemiştir.

Fotoğraf:

Birgün Gazetesi’nin ilgili haberinde bir fotoğraf kullanılmıştır. Fotoğrafta açık alanda bulunan insanlar ve birkaç polis bulunmaktadır. Haber başlığında ve spotunda belirtilen sokakların abluka altına alınması ile ilgili herhangi bir görsel bulunmamaktadır.

Şematik Yapı

Haber Metni:

“İzmir Valiliği’nin 11. Onur Haftası kapsamında İzmir’de düzenlenecek etkinlikleri ‘genel ahlaki koruma’ gerekçesiyle yasaklamasına rağmen bugün bir grup Alsancak Kıbrıs Şehitleri Caddesi’nde toplanarak yürüyüş yapmak istedi.

Polis, dağılmaları yönünde yaptığı uyarılara uymayan grubuna gruba müdahale etti. Aralarında avukatların da bulunduğu 50’nin üzerinde kişi gözaltına alındı.

4 AVUKAT GÖZALTINA ALINDI

İzmir Barosu Yönetim Kurulu üyesi Aylin Aras, sosyal medya hesabında yaptığı paylaşımında, gözaltı aracı içerisinde görüntülerle birlikte, “İzmir Barosu Yönetim Kurulu üyemiz Av. Gamze

Şimşek ve 4 meslektaşımız gözaltına alındı. Bir meslektaşımıza ters kelepçe takıldı. İnsanları sıkış tepiş araca bindiriyorlar” dedi.

Olayların ardından İzmir Barosu tarafından yapılan açıklamada ise şunlar kaydedildi:

"Anayasal bir hak olan toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı kapsamında İzmir'de düzenlenen Onur Yürüyüşü'ne polis güçleri müdahale etmiş olup gözaltılar devam etmektedir. İzmir Barosu Yönetim Kurulu üyesi Av. Gamze Şimşek ve üç meslektaşımızın da aralarında bulunduğu çok sayıda yurttaşımız, hukuksuz bir şekilde, işkence yapılarak gözaltına alınmıştır. İzmir Barosu Başkanı Av. Sefa Yılmaz ve yönetim kurulu üyeleri, müdahale sırasında, hastane ve emniyet süreçlerinde meslektaşlarımızın ve yurttaşlarımızın yanındadır. Hiçbirini birbirinden ayırmadan, şart ve kayıt koymadan, 'ama'sız ve 'fakat'sız, temel hak ve özgürlükleri savunmaktan asla vazgeçmeyeceğiz"

İZMİR VALİLİĞİ ONUR HAFTASI ETKİNLİKLERİNİ YASAKLAMIŞTI

İzmir Valiliği, 11. Onur Haftası kapsamında İzmir'de düzenlenecek toplantı, yürüyüş, basın açıklaması, oturma eylemi, stant-çadır kurma, bildiri dağıtma, afiş-pankart asma, protesto eylemi, piknik, şenlik, festival gibi tüm eylem ve etkinliklerin yasaklandığını duyurmuştu."

A. Durum

Ana Olay ve Sunuş Biçimi:

Haberde ana olay İzmir Valiliği tarafından yasaklanan 11. Onur Haftası Yürüyüşü ekinliğinin yasaklanmasına rağmen bir grubun Alsancak Kıbrıs Şehitleri Caddesi'nde yürüyüş yapmasıdır. Haberde aktarılan olay eleştirel bir dille aktarılmaktadır. Bir grup göstericinin yasaklanan yürüyüşü yapmak istemesi sonucu polisin olaya müdahalesi haberde taraflı bir dille aktarılmaktadır. Yürüyüşü yapmak isteyen grup hakkında herhangi bir bilgi verilmemektedir. Haber metninin büyük bir kısmı İzmir Barosu Yönetim Kurulu Üyesinin sosyal medya üzerinden yapmış olduğu açılmaya ayrılmıştır. Haberde iki ara başlık bulunmaktadır. Birinci ara başlık "4 Avukat gözaltına alındı" şeklinde olup ara başlıktan sonra İzmir Barosu Yönetim Kurulu Üyesinin sosyal medya üzerinden yapmış olduğu açıklamaya yer verilmiştir. İkinci ara başlık "İzmir Valiliği Onur Haftası Etkinliklerini Yasaklamıştı" şeklinde verilmiştir. İkinci ara başlıktan sonra İzmir Valiliğinin daha önceden yürüyüş ile ilgili yapmış olduğu basın açıklaması yer almaktadır.

Ardalan ve Bağlam Bilgisi:

Haber metni bir bütün olarak incelendiğinde ardalın ve bağlam bilgisini görmek mümkündür. Yürüyüş eylemini gerçekleştirmek isteyenler kimler olduğu ve niçin yürümek istedikleri bilgisi yer almamaktadır. Bu bilgilerin gizlenmesi grubun tepkilerde korunma çabası olarak ifade edilebilir. Türkiye'de ve dünyada onur yürüyüşlerini LGBT+ bireyler organize edip eylem gerçekleştirmektedirler. Aslında LGBT+ bireyler birçok platformda isteklerini ve taleplerini açıkça ifade etmektedirler. Ancak ilgili haber metninde bu isteklere ve taleplere yer verilmemiştir. Haber metninin odaklandığı konu polisin olaya müdahalesi olduğu görülmektedir. Haber başlığında ve spotunda yer alan ve askeri bir terim olan "abluka" kelimesi ile polis düşman kategorisinde ele alınmıştır. Düşman "bütün sokakları kuşatmış" algısı oluşturularak polis hedef alınmıştır. Sosyalist bakış açısıyla hazırlanan haber metninde polis ve Valilik "zorba, yasakçı ve düşman" şeklinde sunulmuştur. Haberde taraflardan sadece birinin görüşlerine yer verilerek taraflı bir haber sunumu yapılmıştır. Haberin genel yapısı, LGBT+ ideolojisini destekleyen bir kurgu ile hazırlandığı görülmektedir.

B. Yorum

Haber Kaynakları ve Olay Taraflarının Olaya Getirdikleri Yorumlar:

Haber metninde polisin gözaltına aldığı eylemci bilgisi sosyal medya hesabından paylaşımında bulunan İzmir Barosu Yönetim Kurulu Üyesinin kaynak gösterilmiştir. Haber kaynağı haber merkezi olarak sayfada belirtilmekle beraber haberde kullanılan fotoğraf ise İhlas Haber Ajansı'ndan alındığı görülmektedir. Haberde gözaltına alınan kişi sayısının kaynağı belirtilmemektedir. Olay taraflarının görüşlerine yer verilmemektedir. Ancak İzmir Barosu Yönetim Kurulu Üyesinin sosyal medya hesabından yapılan paylaşım aktarılmaktadır. İzmir Barosu Yönetim Kurulu Üyesinin olayın tarafı olup olmadığı haber metninde anlaşılmamaktadır. Yürüyüşü organize eden kişi ya da grup hakkında haber metninde yer verilmemiştir. Olayın bir diğer tarafı polis adına herhangi bir açıklamanın olmadığı yalnızca İzmir valiliğinin daha önceki tarihlerde yapmış olduğu basın açıklamasına değinilmiştir.

3.1.4.2. Haberin Mikro Yapı Çözümlemesi

Sentaktik Çözümleme

Cümle Yapılarının Aktif ya da Pasif Olması - Basit ya da Karmaşık Olması:

Haber metninde yer alan cümlelere bakıldığında aktif cümlelerin kurulduğu görülmektedir. Haber metninde olumsuz öğelerin polis ve valiliğe yüklendiği cümleler aktif cümle yapısıyla aktarılmıştır. “Gözaltına aldı”, “müdahale etti” gibi aktif cümleler kullanılarak yüklem gerçekleştiren özne açık bir şekilde belirtilmiştir. Haberin spotunda pasif cümle kurulduğu görülmektedir. “... bütün ara sokakları polis ablukası altına alındı.” cümlesi pasif cümle olmasına rağmen ablukaya alan cümle içinde anlam olarak verilmiştir. Haber metninin genelinde basit yapı cümleler kullanılmıştır.

Sözcük Seçimleri

Birgün Gazetesi'nin İzmir'de yapılan onur Yürüyüşü haberinde sıklıkla polisin ve İzmir Valiliğinin Valiliği'nin yer aldığı cümleler olumsuz durum içermektedir. “Abluka” kelimesi sıklıkla tekrarlanmıştır. Sosyalist bakış açısıyla kaleme alınan haberde polis başka bir devletin askeri ya da silah gücüneymiş gibi sokakları ablukaya aldığı ifade edilmiştir. Polisin güvenlik nedeniyle aldığı tedbirleri askeri bir terim olan abluka kelimesi ile yazarak bir işgal ya da kuşatma şeklinde sunulması haberin ideolojik açıdan kurgulandığını göstermektedir. “Abluka” kelimesinin kullanılma nedeni “biz ve onlar” ayırımının yapılabilmesi için kullanılmıştır. Sokakların ablukaya alınması halkın ablukaya alınması ile özdeşleştirilmeye çalışıldığı söylenebilir. Abluka ile birlikte en sık kullanılan kelime “gözaltı” olduğu görülmektedir. Polisin ikinci eylemi olarak sunulan gözaltı sokakların sahibi olan halkın direniş göstermesi sonucu polisin bu direnişi kırmak eylemi olarak sunulmaktadır. Polis sürekli olumsuz anlam içeren kelimelerle sunulmaktadır.

Haberin Retoriği

Fotoğraf:

Haberde bir fotoğraf kullanılmıştır. Fotoğrafın İhlas Haber Ajansı'ndan aldığı fotoğraf altında belirtilmiştir. Fotoğraf açık ve geniş bir alanda fazla kalabalık olmayan insan grubu içerisinde dört polis görülmektedir. Fotoğrafta haberi destekler nitelikte herhangi bir görsel bulunmamaktadır. Sıklıkla tekrarlanan polisin ablukasıyla ilgili bir görsel sunulmamıştır. Yine fotoğrafta polisin herhangi birini gözaltına aldığı da görülmemektedir. Haber metninin tümü incelendiğinde haberi destekler nitelikte fotoğrafın kullanılmaması haberin inandırıcılığını azaltmaktadır. Haberin masa başında yazıldığı ve tamamen ideolojik kaygılarla kaleme alındığı izlenimi uyanmaktadır.

İnandırıcı Bilgiler:

Haber metninde inandırıcılığı arttırmaya yönelik kanıtlar bulunmamaktadır. Yalnızca İzmir Barosu Yönetim Kurulu Üyesinin sosyal medyada yapmış olduğu paylaşım alıntılanmıştır. Bunun dışında haberin doğruluğunu kanıtlayacak başka bir veri bulunmamaktadır. Gözaltına alınan kişi sayısı da tam bir sayı olarak ifade edilememiştir. “50’nin üstüne gözaltı” ifadesi ile gözaltına alınanlar hakkında tam bir sayı vermek yerine ortalama bir sayı ifade edilmiştir. Herhangi bir yetkiliye dayandırılmayan gözaltına alınan kişi sayısının doğruluğu şüpheli olduğu izlenimini uyandırmaktadır. “50’nin üzerinde gözaltı” şeklinde ifade edilmesi gözaltına alınan kişi sayısı bilinmemekte ve bu sayı doğrulanmamaktadır. Gözaltına alınan kişi sayısının tam olarak verilmemesi haberin inandırıcılığını düşürmektedir.

3.1.5. Birgün Gazetesinin 26.06.2023 Tarihli Haberi

Birgün Gazetesi’nin 26.06.2023 tarihli haberi, İstanbul İstiklal Caddesi’nde yapılması planlanan 21. Onur Yürüyüşü eylemine izin verilmemesi üzerinde Nişantaşı’nda yapılması hakkındadır. Habere <https://www.birgun.net/haber/sokaklardan-vazgecmiyoruz-448315> adresinden ulaşılmıştır.

3.1.5.1. Haberin Makro Yapı Çözümlemesi

Tematik Yapı

Başlık:

“Sokaklardan vazgeçmiyoruz”

Haber başlığı enformasyon eksiltimi yapılarak sunulmuştur. Başlıkta yer zaman ve konu bilgisi bulunmamaktadır. Başlık ana olay hakkında bilgi vermemektedir. Haber metninde yer alan slogan örneklerinden biri haber başlığı olarak verilmiştir.

Haberin Spotu:

“İstiklal Caddesi'nde yasaklanan 21. İstanbul LGBTİ+ Onur Yürüyüşü, Nişantaşı sokaklarında yapıldı. LGBTİ+'lara yönelik baskı ve engellemelere değinilerek, “Biz alanlarımızdan gitmeyeceğiz, alıacaksınız” denildi.”

Haberin spotunda olay hakkında kısmi bilgi verilmektedir. Yer bilgisi verilirken zaman bilgisi verilmemiştir. Haber kaynaklarından eylem sırasında yapılan açıklamalardan bir cümle alıntılanarak spotta kullanıldığı görülmektedir. Alıntılanan cümle, eyleme izin vermeyenlere karşı bir meydan okuma olarak haberin spotunda kullanılmıştır.

Fotoğraf:

Haberde bir fotoğraf kullanılmıştır. Fotoğraf daha eski tarihli haberlerde de kullanılan fotoğraf olduğu görülmektedir. LGBT+ sembolize ettikleri gökkuşağı renklerinde oluşan bayrağı ikili sıra halinde taşıyan eylemciler görülmektedir. Bayrağı taşıyanlar arasında başörtülü bir kadının olması da dikkat çekicidir. Bu fotoğrafın kullanılma amacı dindar kesimlerden de destek aldıklarını gösterme çabası olduğu düşünülmektedir. Haberde video ya da farklı bir görsel kullanılmamıştır.

Şematik Yapı

Haber Metni:

“21. İstanbul LGBTİ+ Onur Yürüyüşü için bir araya gelen yüzlerce LGBTİ+ homofobiye ve nefrete karşı dikkat çekmek için sloganlarla Nişantaşı sokaklarında yürüdü. Yürüyüşte “Dönmeyiz, dönüyoruz, yine döneceğiz” pankartı açan LGBTİ+'lar “Yasaklar baskılar ırgalamaz beni vazgeçmem hayattan”, “Her fırtınadan sonra gökkuşağı çıkar”, “Hande Kader'e sözümüz yaşıyoruz, yaşatacağız” dövizleri taşıdı.

Mıstık Park'da yapılan basın açıklamasında "Bu yıl dönüyoruz temasıyla bizleri uzaklaştırmaya çalıştığınız alanlarımızdayız. Çay içme etkinliklerimizi dahi yasaklayanların unuttuğu bir şey var ki; hep buradaydık, bir sabah Haliç köprüsünde, bir gece Boğaz köprüsünde, ansızın Harbiye'de. Devlet ve devletin kolluk kuvvetleri tarafından işkenceye maruz bırakılan lubunyelerin öfkelerini kuşandık, öfkemizin sizi yakacağını bildiriyoruz. Biz alanlarımızdan gitmeyeceğiz, siz bize alışacaksınız. Mücadelemizin tek bir yürüyüşe, tek bir haftaya sığmayacağını bildiriyor, her yürüyüşümüzün onur yürüyüşü olduğunu yüksek sesle haykırıyoruz" denildi.

BAŞ EDEMEZSİNİZ

Seçim sonrası Erdoğan'ın balkon konuşmasında yine ilk olarak LGBTİ'leri hedef gösterdiği hatırlatılan açıklamanın devamında şu ifadelerle yer verildi:

"Yürütülen bu nefret ve inkar siyasetini kabul etmiyoruz. Bütün yasaklamalara, kriminalize etmelere, baskılara, sindirme politikalarına rağmen bizler herkes için, insanca bir yaşamı savunmaya, demokratik yaşamda ısrarcı olmaya devam edeceğiz. Bu ısrarı kendi geleneğimizden aldığımız kadar her hafta ters kelepçeyle Galatasaray Meydanı'nda gözaltına alınan Cumartesi Anneleri'nden, Ülker sokak direnişinden alıyoruz. LGBTİ+'lara, Kürtlere, kadınlara, mültecilere, orospulara, işçilere karşı iktidar tarafından yürütülen sistematik saldırılarla beraber; Cumhur ittifakı tarafından hayatlarımız kriminalize ediliyor. Bir gecede İstanbul sözleşmesinden çıkanlara, bizleri kriminalize edenlere söylüyoruz; Size asla boyun eğmeyeceğiz! Yaşamlarımızdan, varoluşlarımızdan vazgeçmeyeceğiz! Devletin en üst kademesinden en alt kademesine kadar bizi hedef gösterdiniz. Ama bugün de buradayız. Bizimle baş edemediniz, edemeyeceksiniz. Lubunyelerle baş edemezsiniz!"

Açıklamanın ardından ellerinde gökkuşağı flamaları ve bayraklarını taşıyan LGBTİ'ler Şakayık Sokağı'nın sonuna kadar yürüdü.

ARA SOKAKLARDA GÖZALTI

Kitle dağıldıktan sonra polisler sokakta bekleyen aralarında gazeteciler Candan Yıldız, Hazal Sipahi ile Dansçı Sedat Bozkurt ve avukatların bulunduğu bir grubu ablukaya aldı. Bir süre sonra gazeteciler ablukadan çıkarıldı. Dansçı Sedat Bozkurt gözaltına alınırken, ara sokaklarda da gözaltı yapıldığı öğrenildi.

METRO KAPATILDI

İstanbul'da metronun Şişhane ve Taksim istasyonları ile Taksim-Kabataş Füniküler Hattı Onur Haftası etkinlikleri nedeniyle Valilik kararıyla kapatıldı. Metro İstanbul'dan yapılan açıklamada, "İstanbul Valiliği'nin aldığı karar doğrultusunda, bugün saat 10.00'dan itibaren ikinci bir duyuruya kadar M2 Yenikapı-Hacıosman Metro Hattı'nın Şişhane ve Taksim istasyonları ile F1 Taksim-Kabataş Füniküler Hattı'nın işletmeye kapalı olacağı" belirtildi.

İstanbul Valisi Davut Gül, Onur Haftası'nda sosyal medya hesabından yaptığı paylaşımında, LGBTİ+'ları hedef almıştı. '

Kadıköy Kaymakamlığı da, İngilizce konuşan LGBTİ+'lar için Lambdaistanbul LGBTİ+ Dayanışma Derneği tarafından düzenlenen çay etkinliğini yasaklamıştı."

A. Durum

Ana Olay ve Sunuş Biçimi:

Haberde ana olay, 21. İstanbul Onur Yürüyüşü eyleminin İstiklal Caddesi'nde yapılmasına izin verilmemesi üzerine Nişantaşı'da LGBT+ yapmış olduğu basın açıklamasıdır. Ana olay haberin girişinde verilmiştir. Haberin girişinde yapılan basın açıklamasından alıntılamanın olduğu ve bununla birlikte açılan pankartla ilgili bilgilerin olduğu görülmektedir. Basın açıklamasının kimin

yaptığı haber metninde yer verilmemiştir. Yapılan basın açıklamasından uzun alıntılarının olması dikkat çekmektedir. Haberde üç ara başlık bulunmaktadır. İlk ara başlık “*BAŞ EDEMEZSİNİZ*” şeklinde verilmiştir. İlk ara başlıktan sonra Erdoğan’ın seçimden sonra LGBT+ bireyleri hedef gösterdiğine dikkat çekilmiştir. Yapılan açıklamamın büyük bir kısmı ilk ara başlıktan sonra verildiği görülmektedir. İkinci ara başlık “*ARA SOKAKLARDA GÖZALTI*” şeklinde verilmiştir. Yapılan basın açıklamasından sonra dağılan eylemcilerin ve gazetecilerin ara sokaklarda abluka altına alındığı iddia edilmektedir. Gazetecilerin bir süre sonra bırakıldıkları ancak bazı avukat ve LGBT+ gözaltına alındığı iddia edilmektedir. Kullanılan üçüncü ara başlık “*METRO KAPATILDI*” şeklinde verilmiştir. Üçüncü ara başlıktan sonra İstanbul Valiliği’nin bazı metro istasyonlarının kapatıldığı ve bazı durakların işletmeye kapatıldığı açıklamasına yer verilmiştir. İstanbul Valisi’nin daha önce sosyal medya hesabı üzerinden LGBT+ bireyleri tehdit ettiği iddiası yer almaktadır. Bununla birlikte Kadıköy Kaymakamlığı’nın LGBT+ yapmak istedikleri çay etkinliğine izin vermediği bilgisi aktarılmıştır. Haber metninin genel sunumuna bakıldığında LGBT+ basın açıklamasına uzunca yer verildiği görülmektedir. LGBT+ yapmak istedikleri eylemlere izin verilmemesi sonucu çok öfkelenedikleri ve bu öfke ateşinin onları yakacağı şeklindeki açıklamalarını birebir alıntılıyarak okuyuculara sunulmuştur.

Ardalan ve Bağlam Bilgisi:

Haberin genel sunumu LGBT+ taleplerinde haklı oldukları izlenimi oluşturulmaya çalışmıştır. LGBT+ bireyler kamusal alanda daha fazla görünür olma ve hatta kamusal alanı ele geçirme çabalarının bir yansıması olarak haberin kurgulandığı görülmektedir. Basın açıklamasında kullanılan cümleler ve taşınan pankartlardaki ifadeler haber metninde yer verilmesi LGBT+ ideolojik söylemlerinin tekrar edilmesi açısından önemlidir. LGBT+ bireyler toplumdaki uzaklaştırıldıkları ve kapalı alanlara sıkıştırıldıkları iddialarını tekrar edildiği haber metninde “biz ve onlar” ikili söylemlerine sıklıkla rastlanılmaktadır. İktidar ve ortaklarını “yasakçı, baskıcı” olarak gösterilmekte, LGBT+ bireyler özgürlükten ve demokrasiden yana oldukları şeklinde sunulmaktadır. LGBT+ yapmış oldukları açıklamada iktidara ve kendilerine karşı olanlara meydan okuma ifadeleri yer almaktadır. Haberi yazan muhabir bu meydan okumaları destekler nitelikte ara cümleler kullanarak yapılan açıklamayı birebir alıntılıyarak okurlarına sunmaktadır. Haberin başlığı “*Sokaklardan vazgeçmiyoruz*” şeklinde verilerek LGBT+ söylemlerinin tekrarı sağlanmıştır. “*BAŞ EDEMEZSİNİZ*” ara başlığı ile bu durum desteklenmiştir. Türkiye’de insanların cinsel eğilimlerine karşı olmaktan ziyade bu eğilimin kamusal alanda görünürlüğüne karşı durulmaktadır. Asıl çatışma da buradan başladığı söylenebilir. Mevcut kamusal alan üzerinde “güç elde etme ve ya kamusal alanı ele geçirme” çatışması olarak nitelendirilmesi gereken LGBT+ eylemleri, haber metninde insanca ve demokratik yaşamda var olma mücadelesi şeklinde sunulmaktadır. Çatışmanın aslı ideolojik olduğu yapılan basın açıklamasında açıkça ifade edilmiştir. “... her hafta ters kelepçeyle Galatasaray Meydanı’nda gözaltına alınan Cumartesi Anneleri’nden, Ülker sokak direnişinden alıyor. LGBTİ+’lara, Kürtlere, kadınlara, mültecilere, orospulara, işçilere karşı iktidar tarafından yürütülen sistematik saldırılarla beraber; Cumhur İttifakı tarafından hayatlarımız kriminalize ediliyor” şeklinde basın açıklamasında yer alan bu gruplar mevcut iktidara karşı olan sol düşüncedeki gruplar oldukları bilinmektedir. Yapılan bu açıklamada Cumhur İttifakı yaşanan olumsuzlukların sorumlusu oldukları ifade edildiği görülmektedir. Cumhur İttifakı iktidarı temsil etmektedir ve iktidarın değişimi için mücadele verilmektedir. İktidarlara yapılan her mücadele ideolojiktir. Bu nedenle LGBT+ eylemleri ve söylemleri ideolojik olduğu ve haber metninde de bu ideolojik mücadele açıkça desteklendiği görülmektedir. Haber metninde yapılmak istenen yürüyüşe izin

verilmemesi eleştirel bir dille aktarılmaktadır. Yürüyüşe izin verilmemesinin nedeni belirtilmemektedir. Haber metninde devlet görevlilerinin daha önce yapmış oldukları açıklamalara değinilmiş ancak yapılmak istenen yürüyüşe neden izin verilmediği belirtilmemiştir. Devlet yetkililerinin yapmış oldukları açıklamalara değinilmesi LGBT+ iddialarını desteklemek için kullanılmıştır. “Yasakçı, baskıcı” iktidar imajı oluşması için “yasaklandı, abluka altına alındı” gibi kelimelerle olay aktarılmaktadır. Haber metni genel olarak LGBT+ bireyler lehine kurgulanmıştır.

B. Yorum

Haber Kaynakları ve Olay Taraflarının Olaya Getirdikleri Yorumlar:

Haber kaynağı, merkezi olarak verilmiştir. Haberi yazan muhabir ya da muhabirler hakkında herhangi bilgi verilmemiştir. Haberde uzunca aktarılan LGBT+ eylemcilerinin basın açıklamasını kimin yaptığı belirtilmemiştir. Yapılan basın açıklaması birinci ağızdan aktararak olay tarafların görüşüne yer verilmiştir. Haber metninin büyük çoğunluğu yapılan açıklama oluşturmaktadır. Ancak metro istasyonlarının ve hatlarının kapatılmasını kaynağı belirtilerek aktarılmıştır.

3.1.5.2. Haberin Mikro Yapı Çözümlemesi

Sentaktik Çözümleme

Cümle Yapılarının Aktif ya da Pasif - Basit ya da Karmaşık Olması:

Haber metni genel olarak incelendiğinde aktif cümle ve basit cümle yapılarına sahip olduğu görülmektedir. Karmaşık cümle yapıları tercih edilmemiştir. LGBT+ yapmış olduğu açıklama aktif olarak verilmiştir. Bununla LGBT+ haklı oldukları vurgulanmıştır. Valiliğin yapmış olduğu açıklama edilgen cümle yapısı ile sunularak devlet yetkilileri pasif konuma indirgenmektedir. Böylece Valiliğin yapmış olduğu açıklamada yer alan güvenlik önlemlerinin meşru olmadığı anlatılmaya çalışılmıştır.

Sözcük Seçimleri

Haberde kullanılan kelimeler incelendiğinde LGBT+ bireyler baskı gören, eylemleri yasaklanan, devlet yetkilileri tarafından hedef gösterilen şeklinde sunulmaktadır. İstiklal Caddesinde yapılmak istenen eyleme izin verilmemesini “yasaklanan” kelimesi kullanılmıştır. Yapılmak istenen eylem “Onur Yürüyüşü” olarak adlandırıldığı şekli ile verilmiştir. “Eylem, gösteri” gibi olumsuz çağrışım uyandırabilecek kelimeler kullanılmamıştır. LGBT+ kullanmış oldukları meydan okuma cümleleri haber başlığında ve ara başlıklarda kullanılmıştır. İktidar ve devlet görevlileri hakkında kullanılan cümlelere olumsuz anlam içeren “yasakladı, hedef gösterdi” gibi kelimeler kullanılmıştır. Haberin genel incelemesinde, LGBT+ hakkında olumsuz imaj oluşturabilecek kelimeler kullanılmamıştır. İktidar ve devlet görevlileri olumsuz imaj oluşturacak kelimeler kullanılarak haber metninde yer almıştır. İdeolojik kaygılar gözetilerek iktidar karşıtı bir söylemle haber metni kaleme alınmıştır.

Haberin Retoriği

Fotoğraf - İnandırıcı Bilgiler:

Haberde yalnızca bir fotoğraf kullanılmıştır. Kullanılan fotoğrafta LGBT+ kullanmış oldukları bayrağı ikili sıra taşıyan insanlar görülmektedir. Haberde aktarılan basın açıklaması ya da polislerin eylemcileri gözaltına almaları ilgili görsel bulunmamaktadır. Bu durum haberin inandırıcılığını azaltmaktadır. Haber metninin büyük bir çoğunluğu yapılan açıklamaya ayrılmıştır ve açıklama birinci ağızdan aktarılmıştır. Haberin doğruluğunu birinci ağızdan aktarılması haberin inandırıcılığını arttırmaktadır. Devlet görevlilerinin yapmış oldukları açıklamalara da değinerek haberin doğruluğu ortaya konulmaya çalışılmıştır. Haber metninde LGBT+ bireyler iyi, haklarını

arayan, demokrasi isteyen, bu nedenle baskı gören, hedef gösterilen olarak sunulmuştur. İktidar ve devle görevlileri kötü, baskıcı, yasakçı, demokratik taleplere polis müdahalesi ile cevap veren olarak sunulmuştur.

3.2. Cumhuriyet Gazetesi Haberleri

Cumhuriyet Gazetesi 7 Mayıs 1924 yılında Yunus Nadi, Nebizade Hamdi ve Zekeriya Sertel tarafından kurulmuştur. 2.Dünya Savaşına kadar Cumhuriyet Halk Partisi'ni desteklemiştir. Çok partili döneme geçişte Demokrat Parti desteklenmiştir. 27 Mayıs 1960'tan 12 Mart 1971 dönemine kadar asker-sivil ve kendilerini aydın olarak nitelendiren kesimin görüşlerini dile getiren bir yayın organı olarak yayın hayatına devam etti. 20 Ağustos 1991'de Nadir Nadi'nin ölümünden sonra gazete ekonomik sıkıntılar yaşamaya başladı. 1992 yılında başyazarlık görevine getirilen İlhan Selçuk 2010'da ölünceye dek bu görevi yürütmüştür. 1993 yılında kurulan Cumhuriyet Vakfı'n devredilmiştir. Gazetenin Genel Yayın Yönetmeni Mine Esen'dir (Cumhuriyet Gazetesi, t.y.).

3.2.1. Cumhuriyet Gazetesi 09.06.2023 Tarihli Haberi

Cumhuriyet Gazetesi 09.06.2023 tarihli haberi, ODTÜ'de yapılmak istenen onur yürüyüşü eylemine polis müdahalesini konu almıştır. Habere <https://www.cumhuriyet.com.tr/siyaset/odtude-onur-yuruyusu-baslamadan-polis-mudahalesiyle-karsilasti-cok-sayida-ogrenciye-gozalti-2089176> adresinden ulaşılmıştır.

3.2.1.1. Haberin Makro Yapı Çözümlemesi

Tematik Yapı

Başlık:

“ODTÜ’de Onur Yürüyüşü başlamadan polis müdahalesiyle karşılaştı: Çok sayıda öğrenciye gözaltı”

Haberin başlığı yer ve zaman bilgisi içermemektedir. Başlıkta olay kısmen verilmiş ve polisin gösteri yapmak isteyenlere müdahale ettiği bilgisi aktarılmıştır. İki nokta üst üste noktalama işareti kullanıldıktan sonra “Çok sayıda öğrenciye gözaltı” cümlesi ile polis müdahalesinin sonucu aktarılmıştır. Olayın en can alıcı noktası yapılmak istenen gösteriye polisin müdahalesi ve öğrencilerin gözaltına alınması olarak aktarılmıştır. Başlıkta polisin eylemi ön plana çıkarılarak eylem yapmak isteyen öğrenciler masum polisi ise buna karşı zor kullanan güç olarak aktarılmıştır. Yapılmak istenen gösterinin izinsiz olduğu ve buna rağmen öğrencilerin gösteri yapmak istedikleri bilgisi aktarılmamıştır.

Haberin Spotu:

“ODTÜ’de yapılmak istenen 11. ODTÜ Onur Yürüyüşü öncesi öğrenciler, kampüse sokulan polis güçleri tarafından sert müdahale ile gözaltına alınmaya başladı.”

Haberin spotunda olay daha detaylandırılarak aktarılmaktadır. Polis ile ilgili aktarılan cümleler polise tepki uyandırılması için olumsuz öğeler ile bitlikte sunulmaktadır. “... kampüse sokulan polis güçleri tarafından sert müdahale ile gözaltına alınmaya başladı.” kampüs alanına alınan polisler “kampüse sokulan” şeklinde aktararak üniversite yönetiminin yasal olmayan bir eylem gerçekleştirdiği algısı uyandırılmaya çalışılmaktadır. Yapılmak istenen eylem hakkında daha detaylı bilgi aktarılan spotta yürüyüşü gerçekleştirmek isteyen grup hakkında bilgi verilmemektedir. “... 11. ODTÜ Onur Yürüyüşü öncesi öğrenciler” şeklinde aktarılan bilgide “öğrenci” kelimesi kullanılarak

yürüyüşü yapmak isteyen öğrenciler tüm ODTÜ öğrencileriymiş gibi aktararak eylemi öğrencilerin geneline yaymak istediği görülmektedir. Eylemi yapmak isteyen belli bir grup öğrenci olmasına rağmen haberin başlığında ve spotunda eylemi tüm öğrenciler tarafından yapılmış bir eylem olarak sunulmaya çalışılmıştır. Haberin başlığında haberi yazan muhabir açık bir şekilde eylemi yapmak isteyenlere karşı taraf tutmuş ve polisi olumsuz içeriklerle aktarmıştır. Eylemi yapanlar için gösterici ya da eylemci kelimeleri yerine “öğrenci” kelimesi kullanılarak eylemin meşru olduğu vurgulanmaya çalışılmıştır.

Fotoğraf:

Haberde iki fotoğraf ve bir video kullanıldığı görülmektedir. Haberin birinci fotoğrafında yerde duran bir eylemciyi gözaltına almak isteyen polisler görülmektedir. İkinci fotoğrafta gözaltına alınmış iki eylemci polisler tarafından gözaltına alındığı görülmektedir. Gözaltına alınan eylemcilerden birinin elleri arkadan kelepçelendiği dikkat çekmektedir. Haberde kullanılan video, X sosyal medya platformunda ODTÜ sosyal medya kullanıcı adının paylaştığı olduğu görüntüler yer almaktadır. Video 7 saniye sürmektedir. Video içeriğine bakıldığında çok sayıda polisin bir binanın önünde durduğu görülmektedir. Haberde kullanılan iki fotoğraf haberi destekler nitelikte olduğu incelenmiştir. Fotoğraflarda polisin eylemcileri gözaltına aldığı görülmektedir. Haberde kullanılan videoda ise herhangi bir kargaşaya ya da polisin eylemcilere müdahalesi görülmemektedir. Videoda, polisin kampüs alanına alındığını gösteren bölümler olduğu için vidonun haber metnini destekler nitelikte olduğu söylenebilir. Fotoğraflar haberin sunumunu destekler nitelikte kullanıldığı söylenebilir.

Şematik Yapı

Haber Metni:

“ODTÜ’de yapılması planlanan 11. ODTÜ Onur Yürüyüşü öncesi, ODTÜ Rektörlüğü eyleme izin vermediğini duyurarak öğrencileri tehdit etmişti.

Rektörlüğün tarafından yapılan duyuruda “Belli bir grubun, üniversitemiz kampüsünü kendilerinin ülkemizdeki izinsiz yürüyüş merkezi olarak lanse etmeye çalıştığı farklı paylaşımlarından anlaşılmaktadır” denilmiştir. Duyuruda, “üniversite yerleşkesinde yürüyüş yapmanın kanuna aykırı olduğu” iddia edildi.

Bu açıklamanın ardından, yürüyüş öncesi okula çok sayıda polis gücünün sokulmasına izin verildi.

Polis, yürüyüş başlamadan kampüste çeşitli noktalarda toplanan öğrencileri yaka paça gözaltına almaya başladı.”

A. Durum

Ana Olay ve Sunuş Biçimi:

Haberde ana olay ODTÜ’de 11. Onur Yürüyüşü izinsiz eyleminin yapılmak istenmesidir. Gazete, ana olay haberin spotunda ve ana metinde vermiştir. Haberde yapılmak istenen yürüyüşün engellenmesini eleştirel bir dille sunmaktadır. Yaşanan olay sıradan bir öğrenci etkinliğiymiş gibi sunulduğu görülmektedir. Haberin başlığı ve spotunda olduğu gibi haberin metninde de eylemi yapmak isteyen öğrenciler genelleme yapılarak tüm ODTÜ öğrencileri eylemi yapmak istiyormuş gibi sunulmaktadır. Hangi öğrenci grubu eylemi yapmak istediği haberde yer verilmemiştir. Yapılmak istenen eylemde polisin müdahalesi eleştirel bir dille ön plana çıkarılmaktadır. Yapılmak istenen eyleme izin verilmediği haber metninde aktarılmaktadır. Haber başlığında ve spotta yapılmak istenen yürüyüşün izinsiz olduğu aktarılmaktadır. Haber metninde ODTÜ Rektörlüğünün yürüyüşü yasakladığı ve öğrencileri tehdit ettiği iddia edilmektedir. Üniversite rektörlüğünden yapılan

açıklamada yer alan “*üniversite yerleşkesinde yürüyüş yapmak kanuna aykırıdır*” ifadesini “*iddia edildi*” şeklinde aktarıldığı görülmektedir. Rektörlüğün kanuna aykırı olduğu açıklamasına “*iddia edildi*” şeklinde aktarılarak açıklamanın doğruluğunun şüpheli olduğu algısı oluşturulmaya çalışılmaktadır.

Ardalan ve Bağlam Bilgisi:

Haber metninde ardaan bilgisi bulunmamaktadır. Haberde çıkan genel anlam “ODTÜ öğrencileri yürüyüş eylemi yapmak istemektedirler ve Rektörlük yürüyüş eylemini yasaklayarak polisleri yerleşke alanına almıştır. Yerleşke alanına giren polis öğrencilere sert davranarak onları gözaltına almıştır.” Yürüyüş yapmak isteyen öğrencilere polisin sertçe müdahalesi ve öğrencileri gözaltına alması şeklinde haber kurgulanmıştır. Onur Yürüyüşü hakkında bilgi verilmemiştir. Yürüyüş yapmak isteyen eylemcilerin talepleri nelerdir ve denen yürüyüş eylemi yapmak istediklerine haber metninde değinilmemiştir. Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde LGBT+ bireyler cinsel eğilimlerinin toplum tarafından kabul görmesi ve bu nedenle toplumdan dışlanmak istemedikleri gibi nedenlerle yürüyüş yapmaktadırlar. Haber metninde onur yürüyüşünün içeriği verilmeden haber sunulmaktadır. LGBT+ ve türevi kelimelerin hiçbiri haber metninde yer verilmemiştir. LGBT+ organize ettiği yürüyüş eylemini ODTÜ’lü tüm öğrencilerinin bir eylemi gibi sunularak gelebilecek eleştirilere karşı LGBT+ bireyler fail olarak gizlenmektedir. Bu yolla onur yürüyüşlerini meşrulaştırma çabası içinde haber metni kurgulandığı düşünülmektedir. Yürüyüş eyleminin yasaklanması ve polislerin yerleşkeye alınmasını bir suç işlenmiş gibi eleştirilerek sunulmaktadır. Haber metninde LGBT+ bireyler yerine öğrenciler kelimesi kullanılarak haberin sunulmasında ODTÜ’lü öğrenciler ile rektörlüğün bir çatışma içerisinde olduğu izlenimi oluşturulmaya çalışıldığı gözlenmektedir.

B. Yorum

Haber Kaynakları ve Olay Taraflarının Olaya Getirdikleri Yorumlar:

Haberde herhangi bir haber kaynağı belirtilmemiştir. Haberi yazan muhabir belli değildir. Haberde resmi yetkililer ve ya eyleme katılanların görüşleri haber metninde yer almamaktadır. ODTÜ Rektörlüğü’nün daha önce yapmış olduğu paylaşım alıntılanmıştır.

3.2.1.2. Haberin Mikro Yapı Çözümlemesi

Sentaktik Çözümleme

Cümle Yapılarının Aktif ya da Pasif - Basit ya da Karmaşık Olması:

Haberde kullanılan cümlelerde öğrenci eylemleri aktif cümlelerle verilmiştir. Polisin müdahalesi pasif şekilde sunularak bundan en çok etkilenen öğrenciler ön plana çıkarılarak haber yazılmıştır. Rektörlükle ilgili cümleler aktif verilerek eyleme izin verilmeyişin sorumlusu olarak aktarılmıştır. Haber metninde genel olarak basit yapıları cümleler kullanılmıştır.

Sözcük Seçimleri

Haberde “*polis müdahalesi*” ve “*gözaltı*” kelimeleri sıklıkla kullanılmıştır. Haberde genel olarak eylemcilere yönelik müdahaleler ön plana çıkartılmıştır. Eylemciler yalnızca “yürüyüş yapmak isteyenler” ve “*öğrenciler*” olarak aktarılmıştır. Yürüyüş eylemini yapmak isteyenler için “Eylemci, gösterici, protestocu vb.” kelimelerin olumsuz anlam taşıdıkları için kullanılmasının kaçınıldığı görülmektedir. Yerleşke alanına girişine izin verilen polislerin hem spotta hem haber metninde “... *kampüse sokulan polis güçleri*” şeklinde aktarıldığı görülmektedir. Polislerin yerleşke alanına girişlerini bu şekilde vererek polisler olumsuz bir algı oluşturulmaya çalışıldığı

gözlemlenmiştir. Rektörün açıklamasından bir bölüm alıntılanarak “*iddia edildi*” denilerek yapılan açıklamayı önemsizleştirmeye çalışıldığı düşünülmektedir.

Haberin Retoriği

Fotoğraf - İnanıdırıcı Bilgiler:

Haberde il-ki fotoğraf kullanılmıştır. Haberin genel kurgusu yürüyüş yapmak isteyen öğrenciler gözaltına alındı şeklinde hazırlanmıştır. Kullanılan her iki fotoğraf da haberin genel kurgusunu destekler niteliktedir. Haberde kullanılan video da bir binanın önünde bekleyen çok sayıda polis görülmektedir. Ancak videoda herhangi bir gözaltı ya da kargaşa görüntüsü yer almamaktadır. Bu görüntülerle haberin inandırıcılığı sağlanmaya çalışılmıştır. Ancak haberde herhangi sayısal veri bulunmamaktadır. Haberde sıklıkla vurgulana gözaltı ile ilgili herhangi bir sayı verilmemiştir. Olaya katılan ya da şahit olan kimsenin görüşüne yer verilmemiştir. Haberde bu bilgilerin yer almaması haberin inandırıcılığını azaltmaktadır. Rektörlüğün yapmış olduğu açıklamanın olumsuz ifadelerle aktarılması, rektörlük makamının kötü gösterilmek istenmesi amacıyla kullanıldığı görülmektedir.

3.2.2. Cumhuriyet Gazetesi 18.06.2023 Tarihli Haberi

Cumhuriyet Gazetesi'nin 18.06.2023 tarihli haberinin konusu Onur Yürüyüşü eylemleri kapsamında Translarla Eşitlik Günü'nde düzenlenen 9. Trans Onur Yürüyüşü eylemidir. Habere <https://www.cumhuriyet.com.tr/siyaset/onur-yuruyusune-polis-mudahalesi-gozaltilar-var-2091744> adresinden ulaşılmıştır.

3.2.2.1. Haberinin Makro Yapı Çözümlemesi

Tematik Yapı

Başlık:

“Onur Yürüyüşü’ne polis müdahalesi! Gözaltılar var”

Haberin başlığında eylemin adı verilerek eyleme polisin müdahale ettiği ve bunun sonucu olarak polisin eylemcilerden bazılarını gözaltına aldığı anlamı çıkarılacak bilgiler yer almaktadır. Başlıkta yer ve zaman bilgisi verilmemiştir. Eylememe polisin müdahale etmesi ve eylemcilerin bazılarını gözaltına alması haber başlığında ön plana çıkarıldığı görülmektedir.

Haberin Spotu:

“Bu sene 9’uncusu düzenlenen İstanbul LGBTİ+ Onur Yürüyüşü’ne polis müdahale etti. LGBTİ+ aktivistler gözaltına alındı.”

Haberin spotunda haberin detaylandırıldığı görülmektedir. Yer bilgisinin olduğu spotta olayın zamanı, eylemi kimin gerçekleştirdiği, polisin neden alaya müdahale ettiği vb. soruların cevapları bulunmamaktadır. Haberin spotun başlıkta yer alan bilgiler tekrar edilerek verilmektedir. Eylemin meşru olduğu izlenimi oluşturularak polisin eyleme müdahale etmesi ve bazı eylemcileri gözaltına almasını spotta tekrar verilmiştir. LGBT+ eylemlerini gerçekleştiren eylemciler için aktivist kelimesi kullanıldığı görülmektedir. Aktivist kelimesi Türk Dil Kurumu sözlüğünde etkinci olarak geçmektedir. Etkinlik düzenleyen bir grup “*LGBT+ aktivistler*” etkinliklerinden dolayı gözaltına alındığı algısı oluşturulmaya çalışılmaktadır. LGBT+ eylemlerinin bir eylem olmadığı bir etkinlik olduğu ve etkinliği yapanlar eylemci değil etkinlik düzenlemek isteyen LGBT+ bireyler olduğu imajı oluşturulmaya çalışılmıştır.

Fotoğraf:

Haberde bir fotoğraf kullanılmıştır. Fotoğrafın dışında 17 saniye süren bir videonun ve KAOS GL adıyla sosyal medya hesabı üzerinden yapmış olduğu 33 saniye süren bir video paylaşımı haber

sayfasında yer aldığı görülmektedir. Fotoğrafta bir grup LGBT+ eylemci ellerinde LGBT+ bireyleri sembol eden bayraklar olduğu görülmektedir. Eylemcilerden bir megafon yardımı ile bir bildiri okuduğu görülen fotoğrafta çok sayıda kişinin görüntü almaya çalıştığı görülmektedir. Eylemcilerin açmış olduğu pankart, fotoğrafın merkezinde yer almaktadır. Fotoğrafta herhangi bir polis veya polis müdahalesi görülmemektedir. Haberde kullanılan videoda bir grup eylemcinin bir sokakta slogan attığı görülmektedir. Haberde X sosyal medya hesabı üzerinden paylaşım yapan KAOS GL kullanıcısının yayınlamış olduğu videoda ise bir sokak başında çok sayıda polis görülmektedir. Vidoda polisleri olduğu uzak bir noktada hareketlilik göze çarpmaktadır. Bununla birlikte arka planda bağışmaların olduğu duyulmaktadır. Haber başlığında ve spotta ön plana çıkarılan polis müdahalesi ve gözaltına alma girişimi hem kullanılan fotoğrafta hem yayınlanan 17 saniyelik videoda görülmemektedir. X sosyal medya hesabından alıntılanan video paylaşımında da polisin ne yaptığı anlaşılmamaktadır. Haberde kullanılan fotoğraf ve videolar haber başlığını ve haber spotunu desteklememektedir. Aktarılan bilgi doğru olsa bile fotoğraf ve videolar bu bilgileri doğrular nitelikte olmadığı görülmektedir.

Şematik Yapı

Haber Metni:

“İstanbul'un Beyoğlu ilçesinde iktidarın politikaları ile paralel bir şekilde yasaklanan 9. Onur Yürüyüşü polis ablukasına rağmen başladı.

İstanbul Emniyet Müdürlüğü, 18 Haziran Translarla Eşitlik Günü'nde düzenlenen 9. Trans Onur Yürüyüşü kapsamında Taksim'e çıkmak isteyen LGBTİ+lari engellemek için İstiklal ve Taksim Meydanı'na çıkan bütün sokakları bariyerlerle kapattı.

Kaos GL'nin aktardığına göre, 8 eylemci polis ekiplerince gözaltına alındı.

METRO TAKSİM VE ŞİŞHANE'DE DURMAYACAK

Metro İstanbul'dan yapılan açıklamada, İstanbul Valiliğinin aldığı karar doğrultusunda, bugün saat 10.00'dan itibaren ikinci bir duyuruya kadar M2 Yenikapı-Hacıosman Metro Hattı'nın Şişhane ve Taksim istasyonları ile F1 Taksim-Kabataş Füniküler Hattı'nın işletmeye kapalı olacağı belirtildi.

ÇAY ETKİNLİĞİ DE YASAKLANDI

Geçtiğimiz günlerde Kadıköy kaymakamlığı, Lambdaistanbul LGBTİ+ Dayanışma Derneği'nin çay etkinliğini yasaklamıştı.”

A. Durum

Ana Olay ve Sunuş Biçimi:

Haber metni eleştirel bir dil kullanılarak olay aktarılmaktadır. Haber genel olarak İstiklal Caddesinde yürüyüş yapmak isteyen bir grup LGBT+ eylemcilerin polis tarafından engellenerek eylemlerin yapılmasının önüne geçmeye çalıştığı ve bu doğrultuda sokakları kapattığı, birçok eylemciyi gözaltına aldığı şeklindedir. Haber, iki taraf üzerinden sunulmaktadır. Olayın bir tarafında eylemi gerçekleştiren LGBT+ bireyler, diğer taraf ise iktidar ve polis yer almaktadır. LGBT+ bireyler olumlu öğelerle sunulmaktadır. İktidar ve polis olumsuz öğelerle aktarılmaktadır. Haber metninin ilk cümlesinde LGBT+ - iktidar çatışması üzerinden kurgulanan bir anlatı ile haber aktarılmaktadır. Karmaşık cümle yapısıyla sunulan ilk cümlede iktidar eleştirilmektedir. İktidarın politikalarının eleştirildiği cümlede LGBT+ yürüyüşünün de bu yasaklardan etkilendiği vurgulanmaya çalışılmıştır. Cümlenin devamında polisin almış olduğu güvenlik önlemlerini “polis ablukası” şeklinde aktararak iktidarın politikalarının sonucunda hareket ede polis algısı oluşturulmaya çalışıldığı görülmektedir. Kuşatma altına alma anlamına gelen “abluka” kelimesi ile polisin düşman

kuvvetlerinin silahlı gücü olarak algılanması sağlanmaya çalışılmıştır. Söz konusu cümle “*polis ablukasına rağmen başladı*” şeklinde sonlandırılarak düşman kuvvetlerine karşı bir zafer kazanıldığı izlenimi oluşturulmak istenmiştir. Haberin devamında tarafların kimler olduğu tam olarak haberde verilmektedir. “*İstanbul Emniyet Müdürlüğü, 18 Haziran Translarla Eşitlik Günü'nde düzenlenen 9. Trans Onur Yürüyüşü kapsamında Taksim'e çıkmak isteyen LGBTİ+ları engellemek için İstiklal ve Taksim Meydanı'na çıkan bütün sokakları bariyerlerle kapattı.*” Cümlesinde daha önce olumlu ve olumsuz olarak aktarılan taraflar aktif cümle ile sunulmaktadır. Haberde iki ara başlık kullanılmıştır. Her iki ara başlık da LGBT+ daha önce yapmak istedikleri eylemlerin yasaklanmasının hatırlatıldığı bölümler olduğu görülmektedir. Daha önceki yasaklanan eylemlerin hatırlatılması, haberin ilk cümlesinin doğruluğunu desteklemek için olduğu gözlemlenmiştir.

Ardalan ve Bağlam Bilgisi:

Haberde ardalan bilgisi verilmemiştir. Haberde aktarılan LGBT+ eylemi meşrulaştırılmaya çalışıldığı gözlemlenmiştir. Eylemciler aktivist olarak nitelendirilirken iktidar bu eylemleri yasaklamaya çalışan güç olarak sunulmaktadır. Haberde iktidarın kimin olduğu bilgisi yer almamaktadır. Ancak kastedilen iktidarın muhafazakâr bir yapıda olduğu bilinmektedir. Aynı zamanda LGBT+ eylemlerine sol görüşlü siyasi partiler, dernekler, marjinal sol örgütler desteklemektedir. Haberde muhafazakâr yapının LGBT+ karşı olduğu izlenimi oluşturulmaya çalışılmıştır. Türkiye’de cinsel eğilimi farklı olanlara karşı herhangi bir yasa, kanun bulunmamaktadır. Ancak LGBT+ kendilerine yönelik özel ve ayrıcalıklı yasaların çıkarılması isteği belirtilmemektedir. Haberin genel yapısında LGBT+ eylemlerini basit etkinlikler izlenimi oluşturacak şekilde sunulmasının ardından polis eyleme müdahale etmesini ön plana çıkarılarak iktidara yönelik tepkilerin oluşması amaçlandığı gözlemlenmiştir. Bu nedenle eylemcilere “aktivist” denilmiş, polis almış olduğu önlemler “abluka” kelimesi kullanılmıştır.

B. Yorum

Haber Kaynakları ve Olay Taraflarının Olaya Getirdikleri Yorumlar:

Haberin ana kaynağı muhabirin kendisidir, ancak haberi yazan muhabir ya da muhabir bilgisine yer verilmemiştir. Haberde birincil kaynaklar olan LGBT+ eylemciler ve devlet görevlilerinin görüşlerine yer verilmemiştir. Ancak sosyal medya üzerinden yapılan paylaşımların birincil kaynakların görüşlerinin haberde yer aldığı şeklinde değerlendirilmektedir. Eylemde sekiz kişinin gözaltına alındığı bilgisi yer almaktadır. Bu bilgi, Kaos GL kullanıcı adıyla X sosyal medya hesabından paylaşılan bilgiye dayandırılmaktadır.

3.2.2.2. Haberin Mikro Yapı Çözümlemesi

Sentaktik Çözümleme

Cümle Yapılarının Aktif ya da Pasif - Basit ya da Karmaşık Olması:

İncelenen haberde genel olarak aktif cümlelerin kullanıldığı görülmektedir. Polisin eylemleri öznesi belli olan aktif cümle yapıları ile haber sunulmuştur. “... *polis müdahale etti*”, “*gözaltına alındı*”, “*sokakları bariyerlerle kapattı*” gibi aktif cümle yapısı kullanılarak polisler eylemlerinden sorumlu tutuldukları açıkça ortaya konulmaya çalışıldığı görülmektedir. LGBT+ örnek verilen cümlelerde nesne konumunda yer almaktadır. Öznenin eyleminden etkilenen konumda sunulan LGBT+ bireyler eylemleri göz ardı edilerek polis eylemlerinden olumsuz etkilenen mağdurlar olarak aktarıldıkları görülmektedir. LGBT+ bireyler cümlelerde nesne konumunda sunularak LGBT+ eylemleri meşrulaştırılmaya çalışıldığı gözlemlenmiştir.

Sözcük Seçimleri

Kullanılan kelimeler incelendiğinde LGBT+ eylemcileri için “aktivistler” kelimesinin kullanıldığı görülmektedir. Eylemci, gösterici gibi kelimelerin yerine aktivist kelimesinin kullanılması eylemcilere yönelik olumlu imaj uyandırılmaya çalışıldığı görülmektedir. “...yasaklanan 9. Onur Yürüyüşü polis ablukasına rağmen başladı.” cümlesindeki kullanılan “rağmen” kelimesi eylemi yapanların bir başarısı olarak aktarılmaktadır. LGBT+ eylemlerine izin verilmemesini sıklıkla “yasaklanan” bir eylem olarak aktarılması ile LGBT+ yönelik bir baskının olduğu algısı oluşturulmaya çalışılmaktadır.

Haberin Retoriği

Fotoğraf - İnanıcı Bilgiler:

İncelenen haberde bir fotoğrafın kullanıldığı görülmektedir. Fotoğrafta bir grup LGBT+ eylemcileri megafon aracılığıyla açıklama yaparken görüntülenmektedirler. Fotoğrafın merkezinde LGBT+ bireylerin söyledikleri sloganların yer aldığı pankart çekmektedir. Haber, polislerin eyleme müdahale etmesi üzerine kurgulanmıştır. Haberde kullanılan görsel bu kurguyu destekler nitelikte olmadığı görülmektedir. Haberde yer alan 17 saniyelik videoda da slogan atan eylemciler yer almaktadır. Haber sayfasında kullanılan videoda polis müdahalesi ya da gözaltına alma eylemi bulunmamaktadır. Bu açıdan değerlendirildiğinde haberde kullanılan görsel malzemeler haberin kurgusunu desteklemediği için haberin inandırıcılığını azalttığı gözlemlenmiştir. Haberde gözaltına alınan kişi sayısı sosyal medya paylaşımına dayandırılmaktadır. Resmi yetkililerin bu konudaki açıklamalarına yer verilmemiştir. Gözaltına alınan kişi sayısının resmi bir açıklamaya dayandırılmaması haberin inandırıcılığını azaltmaktadır. Genel olarak, kurgulanan haberin içeriğini destekleyecek bilgi ve görsel malzeme haberde kullanılmamıştır.

3.2.3. Cumhuriyet Gazetesi 25.06.2023 Tarihli Haberi

Cumhuriyet Gazetesi'nin 25.06.2023 tarihli haberi, İzmir'de LGBT+ onur ayı kapsamında Kıbrıs Şehitleri Caddesinde yürüyüş yapmalarına polisin müdahale etmesi hakkındadır. Habere <https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/izmirde-onur-yuruyusune-polis-mudahalesi-cok-sayida-gozalti-2093885> adresinden ulaşılmıştır.

3.2.3.1. Haberinin Makro Yapı Çözümlemesi

Tematik Yapı

Başlık:

“İzmir'de Onur Yürüyüşü'ne polis müdahalesi: Çok sayıda gözaltı”

Haberin başlığında, İzmir'de yapılan Onur yürüyüşüne polisin müdahale ettiği ve çok sayıda kişiyi gözaltına aldığı ön plana çıkarılmaktadır. Başlıkta olayın nerede gerçekleştiği okuyuculara aktarılmaktadır.

Haberin Spotu:

“İzmir'de LGBTİ+ Onur ayı kapsamında Alsancak'ta Kıbrıs Şehitleri Caddesinde yürüyüş yapmak isteyen gruba polis müdahale etti. Gösteri yapılan cadde polislerce kapatılırken çok sayıda kişi gözaltına alındı”

Haberin spotunda olay açık ve anlaşılır şekilde aktarıldığı görülmektedir. Spotta kim, ne, nerede sorularına cevap verecek şekilde hazırlandığı görülmektedir. Haberin başlığında olduğu gibi haberin spotunda da ön plana çıkarılan yürüyüşe polisin müdahale ettiği ve çok sayıda kişiyi gözaltına aldığı şeklindedir. Polisin olaya müdahalesi ve eylemcileri gözaltına alınması aktif cümle

yapıları ile verilmektedir. Eylemciler ise polisin eyleminden olumsuz etkilenenler şeklinde cümlenin nesnesi şeklinde aktarıldığı görülmektedir.

Fotoğraf:

Haberde beş adet fotoğraf yer almaktadır. Bununla birlikte X sosyal medya üzerinden paylaşılan 42 saniyelik bir videoya yer verilmiştir. Fotoğraf incelendiğinde birinci fotoğrafta, kalabalık bir caddede önde eyleme katılanlar ve arkalarında çok sayıda polis olduğu görülmektedir. İkinci fotoğrafta, bir polis aracı içerisinde dışarıdakilere yönelik tepki veren bir eylemci ve polis aracının etrafında çok sayıda polis olduğu görülmektedir. Üçüncü fotoğrafta, polislerden kaçmaya çalışan bir eylemcinin gözaltına alınması yer almaktadır. Dördüncü fotoğrafta, geniş bir açıdan çekilmiş sokakta çok sayıda polis ve gösterici bulunmaktadır. Beşinci fotoğrafta, polis aracı olduğu düşünülen bir araç içerisinde elleri önden plastik kelepçe ile bağlanmış ve zafer işareti yapan üç gösterici görülmektedir. Haberde yer alan videoda ise polis aracı içerisindeki gözaltına alındığı düşünülen çok sayıda göstericinin ayakta aracın belli yerlerine vurdukları ve taşkınlık yaptıkları görülmektedir.

Şematik Yapı

Haber Metni:

“İzmir Valiliği, 11’inci Onur Haftası kapsamında İzmir’de düzenlenecek etkinlikleri, ‘genel ahlaki koruma’ gerekçesiyle yasaklamasına rağmen çok sayıda yurttaş Kıbrıs Şehitleri Caddesi’nde toplanarak yürümek istedi.

POLİSTEN YURTTAŞLARA MÜDAHALE

Emniyet güçleri caddeye çıkan bütün sokakları bariyerlerle kapatarak kontrollü geçiş sağlamasına rağmen yürümek isteyen yurttaşlara polis müdahale etti.

ÇOK SAYIDA KİŞİ GÖZALTINA ALINDI

İzmir Barosu Başkanı Sefa Yılmaz’ın da katıldığı etkinlikte basın açıklamasına dahi izin verilmedi. Polis müdahalesinde çok sayıda kişi gözaltına alındı. İzmir Barosu, baronun yönetim kurulu üyelerinden Av. Gamze Şimşek ve 4 avukat daha gözaltına alındığını duyurdu. Emniyet güçleri Kıbrıs Şehitleri Caddesi boyunca göstericileri takip etti ve en ufak sloganda gözaltına aldı. Kordon’da da yürüyüş yapmak isteyen bazı yurttaşların gözaltına alındığı aktarıldı.”

A. Durum

Ana Olay ve Sunuş Biçimi:

Haberde ana olay LGBT+ İzmir’de 11.Onur Haftası kapsamında Kıbrıs Şehitliğinde yürüyüş yapma eylemidir. Ancak haber içeriği, polisin izinsiz eyleme müdahalesinin ön plana çıkarılarak kurgulandığı görülmektedir. Haberin ilk paragrafında yürüyüşün İzmir Valiliği tarafından yasaklandığı gerekçesi ile birlikte belirtilmiştir. Ancak bir grup eylemci için “yurttaş” denilerek yürümek istedikleri bilgisi aktarılmıştır. Haber genel olarak, polisin müdahalesinin ön plana çıkarıldığı ve eleştirel bir açıdan sunulduğu görülmektedir. Eylemcilere yurttaş denilerek eylemcilerin ve yapılan eylemin meşrulaştırılmaya çalışıldığı gözlemlenmiştir. Haberde iki ara başlık kullanıldığı görülmektedir. Birinci ara başlık “POLİSTEN YURTTAŞLARA MÜDAHALE” şeklinde büyük harflerle yazılarak polis müdahalesi ön plana çıkarılmaya çalışıldığı gözlemlenmiştir. Haberde kullanılan ikinci ara başlık “ÇOK SAYIDA KİŞİ GÖZALTINA ALINDI” şeklinde yer almaktadır. İkinci ara başlıkta polis kelimesi kullanılmadan polisin eylemcileri gözaltına aldığı büyük harfler kullanılarak aktarılmaktadır. Haberin devamında kaynak gösterilerek gözaltına alınan bazı eylemciler hakkında bilgi verilmektedir.

Ardalan ve Bağlam Bilgisi:

Haberde ardalın bilgisi kısmen bulunmamaktadır. Yürüyüşü yapmak isteyen LGBT+ bireyler neden gösteri yapmak istedikleri haberde yer almamaktadır. Ancak eyleme izin verilmediğinin gerekçesi aktarılmaktadır. LGBT+ bireyler özellikle şehirlerde onur ayı olarak nitelendirdikleri Haziran ayında onur yürüyüşü adı altında yürüyüş eylemi gerçekleştirmek istemektedirler. Türk toplumunun LGBT+ yönelik olumsuz bakış açısı eylemlerde de kendini göstermektedir. Toplum genelinde eylemlerin daha az tepkiyle karşılanması için eylemleri yapanlar hakkında olumlu imaj çizilerek ve ya şiddete uğramış mağdurlar olarak sunulmaktadır. Cinsel eğilimi farklı olduğu için toplumun geneli tarafından kabul görmemektedir. LGBT+ bireyler kamusal alanı ele geçirmek ve ayrıcalıklı yasal haklar elde etmek için yapılan çalışmaların bir bölümünü oluşturan yürüyüş eylemlerini cinsel eğilimlerinden dolayı toplum dışına itildiklerini iddia etmektedirler. Yapılan eylemlerde ise toplum dışına atılan, şiddete maruz kalan, sesleri kesilen ve bu konuda seslerini duyurmaya çalışan insanlar imajı çizilmeye çalışılmaktadır. İncelediğimiz haberde de ön plana çıkarılan LGBT+ eylemlerine izin verilmediği, slogan atanların gözaltına alındığı, polis gösterilere müdahale ettiği ve çok sayıda kişiyi gözaltına aldığı şeklinde olduğu gözlemlenmiştir. Polis müdahalesi üzerinden eylemleri yapanların haklılığı ortaya konulmaya çalışılmaktadır.

B. Yorum

Haber Kaynakları ve Olay Taraflarının Olaya Getirdikleri Yorumlar:

Haberde ana kaynak muhabirin kendisidir. Haberin künyesinde haberi yazan muhabirin adı yer almaktadır. Beş avukatın gözaltına alındığı bilgisi İzmir Barosunun açıklamalarına dayandırıldığı görülmektedir. Olayla ilgili resmi yetkililerin açıklamaları bulunmamaktadır. Ancak İzmir Valiliğinin daha önce yapmış olduğu açıklamaya dayandırılarak eyleme izin verilmediği bilgisi yer almaktadır.

3.2.3.2. Haberin Mikro Yapı Çözümlemesi

Sentaktik Çözümleme

Cümle Yapılarının Aktif ya da Pasif - Basit ya da Karmaşık Olması:

Cümle yapılarına bakıldığında aktif ve pasif cümleler peşi sıra kullanıldığı görülmektedir. “İzmir’de LGBT+ Onur ayı kapsamında Alsancak’ta Kıbrıs Şehitleri Caddesinde yürüyüş yapmak isteyen gruba polis müdahale etti. Gösteri yapılan cadde polislerce kapatılırken çok sayıda kişi gözaltına alındı” Spotta bu durum açıkça görülmektedir. “Polis müdahale etti” şeklinde sonlandırılan cümle aktif yapıda kullanılarak kimin müdahale ettiği belirtilmiştir. “Çok sayıda kişi gözaltına alındı” şeklinde sonlandırılan cümlede pasif yapıda kullanılarak gözaltına kimin aldığı belirtilmemiştir. Muhabir olay örgüsünü anlatırken aktif yapıda cümleler kullanarak haberi sunduğu görülmektedir. Muhabir haberi kurgularken genel olarak aktif ve basit cümleleri kullanarak hazırladığı görülmektedir.

Sözcük Seçimleri

Haber kurgulanırken ön plana çıkarılan polis olaydaki rolü ön plana çıkartılarak sık sık “müdahale etti” ve “gözaltına aldı” ifadelerinin kullanıldığı görülmektedir. Eylem yapmak isteyen göstericilere yönelik “yurttaş” kelimesinin kullanıldığı görülmektedir. Haberi hazırlayan muhabir devlet – iktidar ayrımı yapmaktadır. Polisi iktidardan bağımsız ele alarak polis olay karşısında sorumluluğunu azaltmaya çalışarak “müdahale etti” şeklinde sunmaktadır. İzmir Valiliğinin eylemi yasaklamasının nedenini de haberde aktararak aynı düşünce ile Valilik ve iktidar ayrımı yapıldığı görülmektedir. Haberde eylemciler için “yurttaş” kelimesi kullanılarak eylemciler hakkında olumsuz algının önüne geçilmeye çalışılmıştır. Yurttaş kelimesi özellikle sol görüşlü kişiler tarafında

sıklıkla kullanıldığı bilinmektedir. Haberde eylemci yerine yurttaş kelimesi kullanılarak olayın aktarımında ideolojik bakış açısının olduğunu göstermektedir.

Haberin Retoriği

Fotoğraf - İnanıdırıcı Bilgiler

Haberde LGBT+ Onur yürüyüş etkinliği ara planda tutularak polisin eyleme müdahalesi ön plana çıkarıldığı görülmektedir. Yurttaş kelimesi kullanılarak eylemi meşrulaştırmaya çalışan muhabir olayın arşı tarafında duran polisleri de olumsuz anlam içeren kelimelerle anlatmaktan kaçındığı gözlemlenmiştir. Haberin kurgusu polisin olaya müdahalesi şeklindedir. Muhabir ana kaynak olarak izlenimlerini aktarmaktadır. Birincil kaynaklardan da yaralanan muhabir İzmir Barosu üyelerinin sosyal medya açıklamalarına yer vermiştir. Haberde kullanılan fotoğraflar ve video aktarılan bilgileri destekler nitelikte sunulmuştur. Haber genel olarak “sıradan vatandaşların yürüyüş eylemi yapmak istediklerini ancak İzmir Valiliğin bu yürüyüşe “*genel ahlaka aykırı*” bulduğu için yasaklamıştır. Yasağa rağmen yürüyüş yapmak isteyen vatandaşlar polis tarafından engellenmiş ve daha sonra vatandaşlardan slogan atanlar gözaltına alınmıştır” şeklinde kurgulanmıştır. Haberde yürüyüşü yapanlar LGBT+ bireyler değil onlar adına yürümek isteyen sıradan vatandaşlar olduğu izlenimi oluşturulmaya çalışılmıştır.

3.2.4. Cumhuriyet Gazetesi 26.06.2023 Tarihli Birinci Haberi

Cumhuriyet Gazetesi'nin 25.06.2023 tarihli haberi; İstanbul Valiliğinin izin vermemesine rağmen düzenlenmek istenen İstanbul 21'inci LGBTİ+ Onur Yürüyüşü hakkındadır. Haber ilk olarak 25.06.2023 tarihinde yayınlanmış olup 26.06.2023 tarihinde güncellenmiştir. Habere <https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/onur-yuruyusune-polis-mudahalesi-cok-sayida-gozalti-var-2093875> adresinden ulaşılmıştır.

3.2.4.1. Haberinin Makro Yapı Çözümlemesi

Tematik Yapı

Başlık:

“Onur Yürüyüşü engellemelere rağmen düzenlendi! Gösterilere polis müdahalesi: Çok sayıda gözaltı var”

Haber başlığı olayın özeti şeklinde sunulmaktadır. Peş peşe Üç olay sıralanmıştır. İlk olarak yürüyüşün engellemelere rağmen düzenlenmesidir. İkinci olay polisin olaya müdahalesidir. Üçüncü olay ise polis müdahalesi sonucu çok sayıda kişinin gözaltına alındığı şeklindedir. Haber başlığında eylemin ne olduğu bilgisi “*Onur Yürüyüşü*” şeklinde verilmiştir. Eylemi yapanlar hakkında bilgi verilmemiştir. Haber başlığında yer ve zaman bilgisi yer almamaktadır.

Haberin Spotu:

“İstanbul'da 21'inci LGBTİ+ Onur Yürüyüşü, polis engellemelerine karşın Şişli'de yapıldı. Yürüyüşün ardından polis, gruplara müdahale etti. Aralarında gazeteci ve avukatların da olduğu çok sayıda kişi ablukaya alındı. Gösterilerde çok sayıda gözaltı olduğu da bildirildi.”

Haberin spotu incelendiğinde başlıkta verilen bilgiler detaylandırılarak aktarılmıştır. Eylemin tam adının ne olduğu bilgisi spotta verilmiştir. Eylemin nerede yapıldığı ve gözaltına alınanlar hakkında bilgilerin detaylandırılarak aktarıldığı görülmektedir. Yapılmak istenen eylemin izinsiz olduğu bilgisi başlıkta ve spotta verilmemiştir. Yapılmasına İstanbul Valiliği tarafından izin verilmeyen eylemin “izinsiz” olduğu bilgisi yerine “*polis engellemesi*” olarak sunulduğu

görülmektedir. Spotta polis sıradan bir olaya müdahale ettiği algısı oluşturulmaya çalışıldığı görülmektedir.

Fotoğraf:

Haberde bir fotoğrafın kullanıldığı görülmektedir. Haberde fotoğraflarla birlikte İstanbul LGBT+ kullanıcısının X sosyal medya hesabı üzerinden yapmış olduğu 33saniyelik video görüntüsü yer almaktadır. İstanbul Valisinin X sosyal medya üzerinden yapmış olduğu paylaşım alıntılanmıştır. Haberde kullanılan fotoğrafta ellerinde LGBT+ bireyleri temsil eden bayrakları taşıyan eylemcilerin bir sokakta yürüdükleri görülmektedir. İstanbul LGBT+ adıyla X sosyal medya hesabından paylaşılan görüntüde İstanbul'da bulunan köprülerden birinin altına lazer ışığının yansıtılması sonucu yazılan "Biz yaşadıkça sen çıldır" yazısı ve arka planda "susmuyoruz, korkmuyoruz, itaat etmiyoruz" sloganlarının olduğu görülmektedir.

Şematik Yapı

Haber Metni:

"21. İstanbul LGBTİ+ Onur Yürüyüşü, iktidarın engelleme girişimlerine rağmen gerçekleşti. İstanbul'da 21. Onur Yürüyüşü kapsamında polis ekipleri İstiklal Caddesi ve Taksim Meydanı'na çıkan bütün sokakları bariyerlerle kapattı.

T24'ün aktardığına göre, bu yılki temasını "Dönüyoruz!" olarak duyuran İstanbul LGBTİ+ Onur Haftası komitesi, sosyal medya hesabından konum belirtmeden çağrı yapmış ve yürüyüşün saat 15.00'te yapılacağını duyurmuştu.

POLİS ABLUKASI

Basın açıklamasının okunmasının ardından grup dağılmaya başladı. Polis gazetecileri abluka altına aldı. Serbest dansçı Serkan Bozkurt ve avukat Dilara Özaydın'ın da aralarında olduğu en az 60 kişi gözaltına alındı.

VALİ HEDEF ALMIŞTI

İstanbul Valisi Davut Gül, Onur Haftası'nda sosyal medya hesabından yaptığı paylaşımında, LGBTİ+'ları hedef almıştı.

Gül, "Milletimizin ve devletimizin teminatı olan aile kurumumuzu tehdit eden hiçbir faaliyete izin verilmemiştir. İzinsiz gösteri yapan gruplara asla müsaade edilmeyecektir" demişti.

Kadıköy Kaymakamlığı da, İngilizce konuşan LGBTİ+'lar için Lambdaistanbul LGBTİ+ Dayanışma Derneği tarafından düzenlenen çay etkinliğini yasaklamıştı.

METRO TAKSİM VE ŞİŞHANE'DE DURMAYACAK

Metro İstanbul'dan yapılan açıklamada, İstanbul Valiliği'nin aldığı karar doğrultusunda, bugün saat 10.00'dan itibaren ikinci bir duyuruya kadar M2 Yenikapı-Hacıosman Metro Hattı'nın Şişhane ve Taksim istasyonları ile F1 Taksim-Kabataş Füniküler Hattı'nın işletmeye kapalı olacağı belirtildi.

SOKAKLAR BARIYERLERLE KAPATILDI

LGBTİ+ Onur Yürüyüşü kapsamında etkinlikler öncesinde bugün Metro'daki Taksim ve Şişhane durakları kapatıldı. Polis ekipleri, İstiklal Caddesi'ne ve Taksim Meydanı'na çıkan sokakları da bariyerlerle kapattı. Yürüyüş öncesinde Şişli'deki Mıstık Parkı'nda bir araya gelen gruplar, basın açıklamasını okudu. Açıklamanın ardından sloganlar ve ıslıklar eşliğinde yürüyüş gerçekleştirildi.

GAZETECİLER ABLUKAYA ALINDI

Gruplar dağıldıktan sonra polis, sokakta bekleyenleri ablukaya aldı. Dansçı Serkan Bozkurt ile T24'te çalışan gazeteciler Candan Yıldız ile Hazal Sipahi de uzun bir süre ablukada bekletildi.

Bu sırada avukatlar ve gazeteciler ile İstanbul Güvenlik Şube Müdürü Hanifi Zengin ile tartışma yaşandı. Yıldız ve Sipahi ablukadan çıkarılırken Bozkurt gözaltı aracına bindirildi.

AVUKATLARA GÖZALTI

Yıldız, “Yani bu İletişim Başkanlığı kartının, gazeteciliğin tek ölçüsü olması meselesi çok problemli. Burada kaçımızın İletişim Başkanlığı kartı var? Bu, sizi gazeteci olmaktan alıkoyabilir mi, koyamaz yani. O yüzden bunun bir an önce son bulması gerekiyor” tepkisini gösterdi.

Öte yandan, aralarında avukatların da bulunduğu çok sayıda kişinin de gözaltına alındığı öğrenildi.”

A. Durum

Ana Olay ve Sunuş Biçimi:

Haberde ana olay, düzenlenmek istenen 21. İstanbul LGBT+ Onur Yürüyüşü olayının izin verilmemesi sonucu Şişli’de yapılması ile ilgilidir. Haberde, yürüyüşe izin verilmemesi ve polis olaylara müdahalesi eleştirel bir dille verilmektedir. Eylemi düzenleyenlere yönelik bir eleştirinin olmadığı haberde polis ve Valilik eleştirel bir şekilde sunulmaktadır. Polislerin almış olduğu güvenlik önlemlerini “*polis ablukası*” şeklinde sunulduğu görülmektedir. Kuşatma altına alma anlamına gelen “abluka” kelimesi ile polis, silahlı düşman güçler oldukları şeklinde sunulmaktadır. Haber ideolojik kaygılar gözetilerek hazırlanmıştır. İstanbul Valisinin yapmış olduğu açıklamayı “*hedef almıştı*” şeklinde haberde yer alması ideolojik kaygıların olduğunu göstermektedir. “LGBT+ taleplerinin ve bu doğrultuda yaptıkları eylemlerin meşru olduğu ancak iktidarın bunu engellediği” izlenimi oluşturulmaya çalışılmıştır. Haber başlığında ve spotunda eylemin tam olarak nerede yapılmak istendiği belirtilmeden eylem yeri “İstanbul” şeklinde verilerek genelleme yapılmaya çalışılmıştır. Haber metninde Taksim Meydanında yapılmak istenen yürüyüşe izin verilmediği bilgisi daha sonra verilmektedir. Yıllardır Taksim Meydanında siyasi yürüyüş ve gösterile izin verilmediği bilgisi saklanmaktadır. Sık sık polis müdahalesini eleştirel bir dille sunulan haberde eylemcilerin izinsiz olmasına rağmen yürüyüşü yapmalarını başarı olarak sunulduğu görülmektedir. Haberde devlet – iktidar ayrımının yapıldığı görülmektedir. Haberin spotunda “*polis engellemelerine karşın Şişli’de yapıldı.*” şeklinde sunulurken haberin girişinde “*iktidarın engelleme girişimlerine rağmen gerçekleşti.*” denilerek eylemin gerçekleştiği vurgulanmıştır. Haberin giriş cümlesinde kullanılan “*rağmen*” kelimesi, yürüyüşün gerçekleşmesini LGBT+ iktidara karşı kazandıkları bir başarı olarak sunulmaktadır. Eylemcilerin konum belirtmeden sosyal medya üzerinden haberleşerek nasıl organize olduklarını haberde detaylı bir şekilde aktarılmaktadır. Eylemin Şişli’de nasıl başarıya ulaştığı destansı bir dille aktarılmaktadır.

Ardalan ve Bağlam Bilgisi:

Haberde ardalan bilgisi verilmemiştir. LGBT+ bireylerin talepleri nelerdi? Neden yürüyüş yapmak istemektedirler? Yürüyüşlere neden izin verilmemektedir? Bu ve benzeri soruların cevapları bulunmamaktadır. Toplum tarafından cinsel eğilimleri kabul görmeyen bireylerin örgütlenerek seslerini duyurmaya çalıştıkları izlenimi uyandırılmaya çalışılmaktadır. Avrupa Birliği başta olmak üzere birçok kurum ve kuruluştan destek alan LGBT+ örgütleri tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’nin birçok nüfus açısından kalabalık şehirlerinde eylem düzenlemek istemektedirler. Genel olarak kamusal alan üzerinden bir çatışmanın olduğu haberde gizlenmeye çalışılmıştır. Oysaki ilgili habere konu olan yürüyüşün teması “*Dönüyoruz*” şeklinde belirtilmiştir. Toplum tarafından “dönme” olarak tabir edilen cinsel eğilimi farklı olan kişilere bir gönderme yaptıkları algısı oluşturulmaya çalışılmaktadır. Oysaki “Dönüyoruz” sloganı “kamusal alana dönüyoruz” şeklinde olduğu yaptıkları açıklamalarda anlaşılmaktadır. Ancak incelediğimiz bu haberde Şişli’de yapılan açıklamaya

değnilmemiştir. Haberde LGBT+ yönelik olumlu bir imaj çizildiği anlaşılmaktadır. Haber bağlamından uzaklaştırılmış ve polis in olaya müdahalesi çerçevesine sıkıştırılmıştır. Bu nedenle birçok yerde polis in müdahaleleri ön plana çıkarılarak olumsuz öğelerle sunulmuştur. İstanbul Valisinin yapmış olduğu açıklamayı LGBT+ bireyleri hedef aldığı iddia edilerek sunulmuştur. Haberde kaynak olarak gösterilen kişilerin eylemden ziyade polis in müdahalesi hakkındaki beyanlarının aktarılması olayın bağlamından koparılmaya çalışıldığını göstermektedir.

B. Yorum

Haber Kaynakları ve Olay Taraflarının Olaya Getirdikleri Yorumlar:

Haberde ana kaynak muhabirin kendisidir ancak haber künyesinde muhabir ya da muhabirlerin adını belirtmemiştir. Haber farklı bir yayın organından alındığı izlenimi bulunmaktadır. Haber içerisinde olaylar aktarılırken başka bir yayın organı kaynak gösterilmiştir. Polis in gözaltına almalarını ilgili bilgiler herhangi bir kaynağa dayandırılmamıştır ve kaç kişinin gözaltına alındığı bilgisi haberde yer verilmemiştir. Eyleme izin verilmediğini Valinin yapmış olduğu sosyal medya paylaşımını kaynak göstermektedir. “VALİ HEDEF ALMIŞTI” ara başlığı kullanılarak Valinin yapmış olduğu paylaşımın LGBT+ hedef gösterdiği iddia edilmiştir. İstanbul Valisinin paylaşımını “hedef gösterme” şeklinde algılanması için okuyucu yönlendirilmeye çalışılmıştır. Yürüyüşü yapan grubun görüşlerine yer verilmemiştir. Polis in müdahale ettiği gazeteciler kaynak gösterilerek gözaltına alma hakkında görüşlerine yer verilmiştir.

3.2.4.2. Haberinin Mikro Yapı Çözümlemesi

Sentaktik Çözümleme

Cümle Yapılarının Aktif ya da Pasif - Basit ya da Karmaşık Olması:

Habere kullanılan cümlelere bakıldığında eylemi gerçekleştirenler haber başlığında ve spotunda “düzenlendi”, “yapıldı”, “eşliğinde yürüyüş gerçekleştirildi” şeklinde pasif cümle yapısıyla sunularak yaptıkları eylem meşrulaştırılmaya çalışılmıştır. Polis in yer aldığı cümleler “müdahale etti”, “bariyerlerle kapattı”, “abluka altına aldı” şeklinde aktif cümle yapısıyla sunularak polis in eylemlerinin kesinliği vurgulanmaya çalışılmıştır. Haberde genel olarak polis in yer aldığı cümleler basit yapıda eylemi gerçekleştirenler karmaşık yapıda cümlelerle aktarılmıştır. Böylelikle polis in olaydaki rolü kesin şekilde aktarılmıştır. Eylemciler karmaşık yapıdaki cümleler ile aktararak cümledeki özne konumundan uzaklaştırılarak sorumlu tutulmalarının önüne geçilmeye çalışılmıştır.

Sözcük Seçimleri

Haberde eylemcilerin bulunduğu cümlelerde sıklıkla “Onur yürüyüşü”, “onur haftası”, “etkinlik” olumsuz anlam çağrıştırmayan kelimelerle birlikte yer aldığı görülmektedir. Eylemciler için “grup” ve “İstanbul LGBTİ+ Onur Haftası komitesi” kullanılmıştır. Haberin genelinde eylemciler pasif cümle yapıları içerisinde kullanıldığı için eylemin kimin yaptığı örtülü şekilde aktarılmaktadır. Polis in olaya müdahalesinin ön plana çıkarıldığı haberde “müdahale etti”, “bariyerlerle kapattı”, “abluka altına aldı” şeklinde polis in müdahalesinin meşru olmadığı ve yasal olmadığı izlenimi uyandırılmaya çalışıldığı görülmektedir. İstanbul Valisinin LGBT+ yürüyüşü öncesi yapmış olduğu açıklamayı “hedef gösterdi” şeklinde aktararak Valinin açıklamasının manipüle edilerek onur yürüyüşüne meşruluk kazandırılmaya çalışıldığı gözlemlenmiştir.

Haberin Retoriği

İncelenen haberde olayın genel bağlamından uzaklaştırılarak iktidar karşıtı bir perspektifle hazırlandığı görülmektedir. LGBT+ eylemlerinin meşru ve toplum tarafından kabul görmüş ancak

İktidar tarafından karşı çıkılan eylemler olarak sunulmaya çalışılmaktadır. Bu bağlamda eylemciler hakkında olumsuz anlam içeren kelimeler kullanılmamıştır. Bu bağlamda polisin müdahalesini eleştiril bir dille aktararak LGBT+ eylemleri meşrulaştırılmaya çalışılmıştır. İktidar ve LGBT+ arasında bir çatışmanın olduğu ve iktidar elindeki yetkileri zor kullanma yöntemi ile LGBT+ bireyleri bastırmaya çalıştığı şeklinde haberin kurgulandığı görülmektedir. Valilik ve polis ile ilgili cümleler olumsuz anlam içere kelimelerle kullanılarak kurgu desteklenmeye çalışılmıştır. Polisin yapmış olduğu müdahaleleri, buna maruz kalan gazetecileri kaynak göstererek aktarılması anlatının desteklenmesi sağlanılmaya çalışılmıştır. İyi ve haklı olan eylemciler, kötü ve haksız olan iktidar kurgusu oluşturulmak istenmiştir.

Fotoğraf - İnanıdırıcı Bilgiler:

Haberde olayı destekler nitelikte fotoğraf veya video bulunmamaktadır. Haberde yalnızca bir fotoğraf kullanılmıştır. Kullanılan fotoğrafta ellerinde LGBT+ bireyleri temsil eden bayraklarla yürüyüş yapan eylemciler görülmektedir. Haberde aktarılan polis müdahaleleri ile ilgili fotoğraf ya da görsel bulunmamaktadır. Bu durum haberin inandırıcılığını azaltmaktadır. İstanbul Valisinin sosyal medya açıklamasına yer verilmiş ancak açıklamayı hedef gösterdi şeklinde yorumlanması için okuyucu yönlendirilmiştir. İstanbul LGBT+ kullanıcısının sosyal medyada paylaştığı video alıntılanmış ancak videoda yürüyüş ve ya polis müdahalesi hakkında herhangi bir içerik yer almamaktadır. Haberde en az 60 kişinin gözaltına aldığı aktarılmış ancak bu bilgi herhangi bir kaynağa dayandırılmamıştır. Haberde kaynak olarak gösterilen farklı yayın organı ise yürüyüşün teması hakkında kaynak olarak gösterilmiştir. Görüşlerine başvuru gazeteci ise polis müdahalesinin gazeteci olup olmadıkları konusundaki anlaşmazlık nedeni ile olduğu anlaşılmaktadır. Genel olarak haberde inandırıcı bilgi ve görseller yer almamaktadır. Aktarılan bilgiler herhangi bir kaynağa dayandırılmamaktadır.

3.2.5. Cumhuriyet Gazetesi 26.06.2023 Tarihli İkinci Haberi

Cumhuriyet Gazetesi 26.06.2023 tarihinde yayınlamış olduğu ikinci haber, 21. İstanbul LGBT+ Onur Yürüyüşü eylemini ile ilgilidir. Habere <https://www.cumhuriyet.com.tr/siyaset/21-istanbul-LGBTİ-onur-yuruyusune-mudahale-boyun-egmeyecegiz-2093978> adresinden ulaşılmıştır.

3.2.5.1. Haberinin Makro Yapı Çözümlemesi

Tematik Yapı

Başlık:

“21. İstanbul LGBTİ+ Onur Yürüyüşü'ne müdahale: Boyun eğmeyeceğiz”

Habere konu olan olay, başlıkta kısmi olarak verilmektedir. 21. İstanbul LGBTİ+ Onur yürüyüşüne müdahale olduğu bilgisi aktarılan başlıkta müdahaleyi yapan belirtilmemiştir. İki nokta üst üste noktalama işaretinden sonra *“Boyun eğmeyeceğiz”* cümlesi ile eylemcilerin sözleri başlığa taşındığı görülmektedir. Haberin başlığında kurgulanan olay *“LGBTİ+”*lı gruplar 21.sini düzenledikleri yürüyüşe müdahale gerçekleşmiştir. Bu müdahaleye karşı eylemciler baskılara ve müdahalelere boyun eğmeyecekleri şeklinde sunulmaktadır. Haberde olayın nerede ve ne zaman gerçekleştiği bilgisi aktarılmamıştır.

Haberin Spotu:

“İstanbul'da LGBTİ+ 21. Onur Yürüyüşü'ne izin verilmedi. Polis, Taksim'e çıkan yolları barikatlarla kapatarak yürümek isteyen gruptan onlarca kişiyi gözaltına aldı. Teşvikiye'de açıklama yapan grup 'Boyun eğmeyeceğiz' dedi.”

Haberin spotunda yer bilgisi verilerek yapılmak istenen yürüyüşe izin verilmediği belirtilmektedir. Ancak izin vermeyen yetkili merci belirtilmemiştir. Böylelikle “izin vermeyen iktidardır” algısı oluşturulmaya çalışılmıştır. Spotun devamında olayın asıl devam ettiği ile ilgili bilgiler aktarılmaktadır. Olaylar oluş sırasına göre aktarıldığı gözlemlenmiştir. Başlıkta verilen yürüyüşe yapılan müdahale spotta detaylandırılarak aktarılmaktadır. Polis yürüyüş yapılmak istenen yere çıkan sokakların kapattığı ve yürüyüş eylemini yapmak isteyenleri gözaltına aldığı bilgisi aktarılmaktadır. Aktif cümlelerle aktarılan polisin müdahalesi “iktidarın izin vermemesinin sonucudur” izlenimi oluşturulmaktadır. Taksim’de yürüyüş yapamayan LGBTİ+’li grubun, başka bir yerde açıklama yaptıkları aktarılmaktadır. Başlıkta aktarılan “*Boyun eğmeyeceğiz*” açıklaması spotta tekrar edildiği görülmektedir.

Fotoğraf:

Haberde dört adet fotoğraf kullanıldığı görülmektedir. Haberde kullanılan fotoğraflarda eylem yapan LGBT+ eylemciler görülmektedir. Haberin başlığında ve spotunda aktarılan “polis müdahalesi” ile ilgili herhangi bir görsel bulanmamaktadır.

Şematik Yapı

Haber Metni:

“İstanbul’da 21. Onur Yürüyüşü, yasaklara karşı gerçekleşti. Polis ekipleri dün, İstiklal Caddesi ve Taksim Meydanı’na çıkan sokakları bariyerlerle kapatırken Osmanbey ve Nişantaşı’ndaki birçok sokakta da güvenlik önlemi aldı.

Bu yılki temasını “Dönüyoruz!” olarak duyuran İstanbul LGBTİ+ Onur Haftası Komitesi’nin çağrısıyla Teşvikiye’deki Mıstık Parkı’na bir araya gelen LGBTİ+ bireyler burada bir basın açıklaması yaptı.

Grubun yaptığı açıklamada şu ifadeler yer aldı: “LGBTİ+’lara, Kürtlere, kadınlara, mültecilere, işçilere karşı iktidar tarafından yürütülen sistematik saldırılarla beraber; Cumhuriyet İttifakı tarafından hayatlarımız kriminalize ediliyor. Bir gecede İstanbul Sözleşmesi’nden çıkanlara, bizleri kriminalize edenlere söylüyoruz: Size asla boyun eğmeyeceğiz. Yaşamlarımızdan, varoluşlarımızdan vazgeçmeyeceğiz!”

GAZETECİLER ABLUKADA

Grup basın açıklamasının ardından bir müddet yürüdüktan sonra dağıldı. Bu sırada polis yol kenarında bekleyen bazı gösterici ve aralarında gazetecilerin olduğu grubu abluka altına aldı. Ablukaya tepki gösteren gazeteci Candan Yıldız ile kadın eylemlerine müdahaleleri ile gündeme gelen İl Emniyet Müdür Yardımcısı Hanifi Zengin arasında tartışma yaşandı. Gazeteciler bir süre devam eden tartışmanın ardından serbest kaldı. Onur Haftası’nda yapılan eylemlerde onlarca kişi gözaltına alındı.”

A. Durum

Ana Olay ve Sunuş Biçimi:

Haberde ana olay İstanbul’da yapılmak istenen 21. Onur Yürüyüşü eylemine izin verilmemesi üzerine grubun başka bir yerde açıklama yapmasıdır. Haberde ana olaya başlıkta ve spotta yer verildiği görülmektedir. Haber, eleştirel bir dille kurgulanmadığı izlenimi oluşturmaktadır. Haberde polisin olaylara izin verilmemesi üzerine yürümek isteyen kişileri gözaltın aldığı bilgisi yalnız bir dille aktarılmaktadır. Açıklama yapılan yerde polisin almış olduğu önlemleri “...birçok sokakta da güvenlik önlemi aldı.” şeklinde aktarılması polisin müdahalesinin meşru olduğu gösterilmeye çalışılmıştır. Haberde eylemciler olumsuz anlam içerecek kelimelerle aktarılmamıştır. Haberde bir ara başlık kullanılmıştır. Ara başlıktan sonra olayın devamı niteliğinde polis ve gazeteciler arasında

gerçekleşen tartışma, eleştirel bir dille aktarılmaktadır. İl Emniyet Müdür Yardımcısı hedef gösterilerek daha önceden kadın eylemlerinde gündeme geldiği aktarılmaktadır. İl Emniyet Müdür Yardımcısının tutumu polisin eylemlerinin sorumlusu olduğu izlenimi oluşturulmaya çalışılmıştır.

Ardalan ve Bağlam Bilgisi:

Haberin konusu olan onur Yürüyüşü yalın şekilde sunulmaktadır. Oysaki dünya genelinde benzeri eylemler gerçekleştirilmektedir. Özellikle muhafazakâr kesimler tarafından LGBTİ+ eylemlerine karşı çıkılmaktadır. Birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de LGBTİ+ eylemlerine izin verilmemektedir. Toplumda daha fazla görünür kılınmak için yapıldığı iddia edilen LGBTİ+ eylemleri yalnızca toplum dışına itilmiş olan bir kesimin sesini duyurmak için yapılmamaktadır. LGBT+ bireyler eşcinsel evliliğinin yasallaşması gibi ayrıcalıklı kanun ve yasaların çıkarılmalarını talep etmektedirler. Hâlihazırdaki iktidar muhafazakâr yapıda olduğundan, iktidarın değişmesi için mücadele verilmektedir. Haber metninin giriş cümlesi “*İstanbul’da 21. Onur Yürüyüşü, yasaklara karşın gerçekleşti.*” şeklindedir. Eylemi yasaklayan kurum ismi verilmeden yürüyüşün yasaklandığı aktarılmaktadır. Bu cümlede iktidarın yürüyüşü yasakladığı ima edilmektedir. Polislerin olaya müdahalesini ve sokakların kapatılmasını güvenlik önlemleri olarak aktarılması da sorumluluğu polisten alıp iktidara yükleme çabası olduğu gözlemlenmiştir.

B. Yorum

Haber Kaynakları ve Olay Taraflarının Olaya Getirdikleri Yorumlar:

Haberde ana kaynak muhabirin kendisidir. Haberin künyesinde muhabirin adı yer almaktadır. Fotoğrafları çeken muhabir ismi belirtilmiştir. Haberde birincil kaynak olarak eylemi gerçekleştiren eylemcilerin basın açıklamasına yer verilerek eylemcilerin görüşlerine yer verilmiştir. Haberde herhangi bir resmi kurum veya kişi görüşlerine yer verilmemiştir.

3.2.5.2. Haberin Mikro Yapı Çözümlemesi

Sentaktik Çözümleme

Cümle Yapılarının Aktif ya da Pasif - Basit ya da Karmaşık Olması:

Haber aktif cümle yapılarıyla aktarılmaktadır. Cümlede eylemi yapan özne bellidir. Cümleler genel itibar ile basit cümle yapıları kullanılmıştır. Cümlelerin genelinde tek bir yargı bulunmaktadır. Eylemi yapan grubu açıklamaları aktif yapıda sunulmuştur. Böylelikle eylemi yapanların haklılığı vurgulanmaya çalışılmıştır.

Sözcük Seçimleri

Haberde, eylemi gerçekleştiren grubun kendilerine vermiş oldukları isimle yer aldığı görülmektedir. Kendilerini “*İstanbul LGBTİ+ Onur Haftası Komitesi*” şeklinde ifade eden eylemciler haber içerisinde de aynı şekilde kullanılmıştır. Haber metninin birçok yerinde eylemciler “*...yürümek isteyen grup, ...açıklama yapan grup, grubun yaptığı açıklama..., grup basın açıklamasının ardından...*” şeklinde kullanılmıştır. “*LGBTİ+ bireyler*” olarak da anılan eylemciler için olumsuz anlam içerecek kelime ve ya sıfat kullanılmamıştır. Böylelikle eylemcilerin yürüyüşünün meşru olduğu algısı oluşturulmaya çalışılmıştır.

Haberin Retoriği

Fotoğraf - İnanıcı Bilgiler:

Haberde dört fotoğraf kullanılmıştır. Kullanılan fotoğraflarda LGBTİ+ eylemcilerin bayrak ve flamalarla yürüyüş eylemi gerçekleştirdikleri görülmektedir.

Fotoğrafların dikkat çeken ortak özellikleri canlı renkler içerisinde eğlenen insanlar olduğu gözlemlenmiştir. Bu fotoğraflarla eylemcilerin “neşeli, eğlenen ve eylemlerinde kimsenin zarar

görmediği festival havasında eylemler” şeklinde sunulmaya çalışıldığı görülmektedir. Fotoğraflarda polislerle ilgili görsel bulunmamaktadır. Haberde bahsedilen “polis müdahalesi, sokakların kapatılması, gözaltına alma” eylemleri bulunmamaktadır. Bu açıdan haberin inandırıcılığı azalmaktadır. Ancak bu fotoğrafların kullanılmasının temel amacı, LGBTİ+ eylemlerinin olumsuz görüntülerle verilerek LGBTİ+ bireylere yönelik olumsuz imajın oluşmasının önüne geçmek istenmesidir.

3.3.Yeni Şafak Gazetesi

23 Ocak 1995 yılında Albayrak Medya Grubu bünyesinde kurulmuştur. Siyasi görüşü Sosyal muhafazakâr ve İslamcı gazete olarak belirtilen gazetenin İbrahim Karagül’ün getirilmesinden sonra Recep Tayyip Erdoğan ve Ak Parti’ye eleştiri yapan yazarlar gazeteden uzaklaştırılmış, uzaklaştırılan gazetecilerin yerine muhafazakâr gazeteciler getirildiği belirtilmektedir. Genel Yayın Yönetmenliğini Hüseyin Likoğlu yürütmektedir (Yeni Şafak Gazetesi, t.y.).

3.3.1. Yeni Şafak Gazetesi 09.06.2023 Tarihli Haberi

Yeni Şafak Gazetesi’nin 09.06.2023 tarihli haberi, Onur ayı etkinlikleri kapsamında ODTÜ’de yapılmak istenen LGBT+ Onur yürüyüşü eylemine izin verilmediği hakkındadır. Habere <https://www.yenisafak.com/anasayfa/odtu-rektorlugunce-LGBTlilerin-yuruyusune-gecit-verilmedi-4537235> adresinden ulaşılmıştır.

3.3.1.1. Haberinin Makro Yapı Çözümlemesi

Tematik Yapı

Başlık:

“ODTÜ Rektörlüğünce LGBT'lilerin yürüyüşüne geçit verilmedi”

Haberde ana olaya başlıkta yer verilmiştir. Haberin başlığında yer ve zaman bilgisi yer almamaktadır. Başlıkta Rektörlüğün yürüyüşe izin vermemesini “geçit verilmedi” şeklinde sunularak rektörlüğün bu eylemi onaylanmaktadır. Haber başlığı gazetenin, LGBT+ eylemlerine karşı olunduğu açıkça anlaşılmaktadır.

Haberin Spotu:

“ODTÜ Rektörlüğü, LGBT destekçilerinin fakülte bahçesinde planladığı yürüyüşe izin vermedi. Rektörlük tarafından ODTÜ'lülere iletilen e-posta'da, söz konusu yürüyüş ile üniversitenin imajına zarar verilmemesi istenirken, yürüyüşün ısrarla yapılması durumunda güvenlik önlemlerinin hazır olacağı belirtildi.”

Haberin spotunda olay detaylandırılarak aktarılmaktadır. Zaman bilgisinin olmadığı spot bölümünde yer bilgisi aktarılmıştır. Haberin spotunda Rektörlüğü göndermiş olduğu e-postaya değinilerek eyleme neden izin verilmediği bilgisi de aktarılmaktadır. Bununla birlikte eylemin yapılması durumunda güvenlik güçlerinin olaya müdahale edileceği bilgisine de spotta yer verilmiştir. Spotta Rektörlüğün göndermiş olduğu e-postaya yer verilmesi Rektörlüğün haklı olduğu vurgulanmaya çalışılmıştır. Ancak haberin spotunda LGBT+ neden eylem yapmak istedikleri aktarılmamıştır.

Fotoğraf:

Haberde yedi adet fotoğraf kullanıldığı görülmektedir. Haberde kullanılan birinci, ikinci ve üçüncü fotoğraflarda eylem yapan LGBT+ bireyler bayrak ve flamaları ile görülmektedir. Üçüncü

fotoğrafta, yürüyüşe izin verilmemesi üzerine ODTÜ LGBTİQAA+ adına yapılan açıklamanın ekran görüntüsü yer almaktadır. Beşinci fotoğraf ODTÜ rektörlüğünün göndermiş olduğu e-postanın ekran görüntüsü yer almaktadır. Haberde kullanılan altıncı ve yedinci fotoğraflar, sosyal medya üzerinden LGBT+ yürüyüşlerine tepki olarak yapılan paylaşımlar alıntılanmıştır. Haberde kullanılan görseller haber kurgusunu destekler niteliktedir. Haber kurgusu genel olarak şu şekildedir; LGBT+ bireyler ODTÜ’de yürüyüş yapmak istemektedirler ancak yasalara aykırı olduğu için Rektörlük yürüyüşe izin vermemiştir, buna rağmen LGBT+ bireyler yürüyüş yapmaya çalışmışlardır. Haberde kullanılan fotoğraflar bu kurguyu destekler nitelikte olduğu incelenmiştir.

Şematik Yapı

Haber Metni:

“ODTÜ’de LGBT destekçisi 32 topluluğun bir araya gelerek, LGBT propagandası yapmak üzere planladıkları yürüyüş duyurulduğu ilk günden bugüne sosyal medyada çok sayıda kişi tarafından şikayet edilirken, LGBT’yi desteklemeyen öğrenciler tarafından ise okullarında yapılacak bu yürüyüşün engellenmesi talep ediliyordu.

ODTÜ’de LGBT destekçileri sözde ‘onur’ ayı adı altında okulda izinsiz yürüyüş planladı. Sosyal medya hesaplarından organize olan LGBT’li öğrenciler, rektörlük tarafından aldıkları e-posta ile yürüyüşe geçit verilmediğini öğrendi.

İzinsiz yürüyüşe geçit yok

Programın iptal edildiğine dair hazırlanan e-posta’da, “Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’nda belirlenmiş olup 9 Haziran 2023 Cuma günü Kampüs içerisinde yürüyüş yapmayı planlayan grubun planladıkları yürüyüşün Kanunun aradığı şekil, şart ve usullere uygun olmadığı gibi planlanan yürüyüşe Rektörlükçe kesinlikle izin verilmemiştir” ifadelerine yer verilirken, yürüyüşün yapılmasına dair ısrarda bulunduğu takdirde her türlü güvenlik önleminin alındığı da belirtildi.

Rektörlükten gelen yazıda, ‘Üniversitemizin üretken, yaratıcı, barışçıl akademik-sosyal ortamına, kurumsal bütünlüğüne ve imajına zarar verme gayreti içinde olduğu açık bir şekilde görülen bu tür girişimleri engelleyebiliriz’ çağrısında bulunuldu.

LGBT’liler daha önce de Kılıçtaroğlu için toplanmıştı

28 Mayıs seçimlerinin hemen öncesinde de yürüyüş düzenleyen LGBT’liler Kemal Kılıçtaroğlu’na destek vererek ve “Baskılara, Tek Adama, Emek Düşmanlığına Artık Yeter”, “Birinci vazifen sandıkları muhafaza ve müdafaa etmektir” gibi pankartlarla yürüyerek, “ODTÜ yürüyor, mücadele sürüyor”, “Bu daha başlangıç mücadeleye devam” sloganları atmıştı.”

A. Durum

Ana Olay ve Sunuş Biçimi:

Haberde ana olay ODTÜ’de yürüyüş eylemi yapmak isteyen LGBT+ rektörlük tarafından izin verilmediğidir. Gazete haberin başlığında, spotunda ve haber metinde ana olaya yer vermiştir. Haber metni yürüyüş eylemine izin verilmemesini destekler nitelikte ele almaktadır. Haber metninin girişinde eylemi yapmak isteyenlerin ODTÜ dışında yer alan ve LGBT+ bireyleri destekleyen 32 grubun eylemi olduğu vurgulanmaktadır. Yapılmak istenen yürüyüşün ODTÜ’lü tüm öğrencileri kapsamadığı yalnızca LGBT+ yapmak istedikleri bir eylem olarak sunulduğu görülmektedir. Haberi metninin ilk paragrafında “... sosyal medyada çok sayıda kişi tarafından şikayet edilirken, LGBT’yi desteklemeyen öğrenciler tarafından ise okullarında yapılacak bu yürüyüşün engellenmesi talep ediliyordu” şeklinde ön plana çıkarılarak LGBT+ yürüyüş yapmak istemeleri bütün ODTÜ’lileri

kapsamaktadır algısı oluşturulmaya çalışıldığı gözlemlenmiştir. Haberde iki ara başlık kullanılmıştır. İlk ara başlık ana başlığı destekler nitelikte olup “İzinsiz yürüyüşe geçit yok” şeklinde sunulmuştur. Haberin devamında Rektörlük tarafından gönderilen e-postadan yürüyüşe neden izin verilmediği ile ilgili bölüme yer verildiği görülmektedir. Böylelikle yürüyüşün izinsiz ve yasal bir hak olmadığı vurgulanmaya çalışılmaktadır. Alıntılamanın devamında “Rektörlükten gelen yazıda, ‘Üniversitemizin üretken, yaratıcı, barışçıl akademik-sosyal ortamına, kurumsal bütünlüğüne ve imajına zarar verme gayreti içinde olduğu açık bir şekilde görülen bu tür girişimleri engelleyebiliriz’ çağrısında bulunuldu.” Cümlesine yer verilerek Rektörlüğün yasakçı, demokratik haklara saygılı özgürlüklerden yana olduğu imajı oluşturulmaya çalışıldığı görülmektedir. Haberin ikinci ara başlığı “LGBT’liler daha önce de Kılıçtaroğlu için toplandı” şeklinde verilmektedir. İkinci ara başlık iktidar ve LGBT+ bireyler arasında bir çatışmanın olduğu ve bu noktada iktidara karşı olan diğer siyasi grupları desteklediği şeklinde LGBT+ yönelik olumsuz bir imaj oluşturmaya çalışıldığı görülmektedir. Kılıçtaroğlu’nu desteklemek kötü bir şeymiş gibi sunulmaya çalışılmıştır. Oysaki demokrasilerde siyasi bir lideri ya da partiyi desteklemek anayasal bir haktır. Ancak haberde, iktidarın rakibi olan bir siyasi lideri desteklemek kötü bir eylem olarak aktarılmaya çalışılmıştır. Haberin devamında verilen özel mesaj “İktidardan yana olan iyi, iktidarın karşısında olan kötüdür” şeklinde ima edildiği gözlemlenmiştir. Haberde sosyal medya üzerinden LGBT+ eylemlerine karşı olan kullanıcıların paylaşımlarına yer verilerek toplumda LGBT+ eylemlerine karşı büyük bir kitlenin olduğu iması uyandırılmaya çalışılmıştır.

Ardalan ve Bağlam Bilgisi:

Haberde ardalan bilgisi olarak LGBT+ Kılıçtaroğlu’na destek için yapmış oldukları yürüyüş eylemi sunulmaktadır. Kılıçtaroğlu’na destek yürüyüşünde atılan sloganlara yer verilerek LGBT+ yönelik olumsuz bir imaj oluşturulmaya çalışılmıştır. Haber genel olarak yürüyüşe izin verilmemesinin haklılığı ortaya konulmaya çalışıldığı görülmektedir. Haberde olay taraflarından olan ODTÜ Rektörlüğüne yönelik olumlu, LGBT+ yönelik olumsuz bir imaj oluşturulmaya çalışıldığı gözlemlenmiştir. İktidar-muhalefet mücadelesinde iktidarı destekler nitelikte haberin sunulduğu görülmektedir.

B. Yorum

Haber Kaynakları ve Olay Taraflarının Olaya Getirdikleri Yorumlar:

Haberin künyesinde haber metnini yazan muhabir ismi yer almamaktadır. Haberde kaynak olarak olay taraflarından olan ODTÜ rektörlüğünün göndermiş olduğu e-posta ve ODTÜ LGBTİQAA+ yapmış oldukları açıklamaya yer verilmiştir. Bunlarla birlikte sosyal medya üzerinden eyleme karşı olanların paylaşımları alıntılanmıştır.

3.3.1.2. Haberin Makro Yapı Çözümlemesi

Sentaktik Çözümleme

Cümle Yapılarının Aktif ya da Pasif - Basit ya da Karmaşık Olması:

Haber metninde hem aktif hem pasif cümle yapılarının olayın aktarıldığı görülmektedir. Haberin spotunda yer alan giriş cümlesi aktif yapıda kullanılarak ODTÜ Rektörlüğünün haklılığı vurgulanmaya çalışılmıştır. LGBT+ yer aldığı cümleler aktif cümle yapısı kullanılarak eylemlerinden birinci dereceden sorumlu oldukları vurgulanmaya çalışılmaktadır.

Sözcük Seçimleri

Haberde vurgu yapılan ve sıklıkla tekrar edilen kelimeler “geçit verilmedi”, “izin vermedi” şeklinde yürüyüş eyleminin izinsiz olduğu ve Rektörlüğün izin verme konusunda yetkili merci

olduğu vurgulanmaya çalışılmıştır. Yapılmak istenen yürüyüş eylemine yönelik “sözde ‘onur’ ayı” denilerek eylemi değersizleştirmeye çalışıldığı görülmektedir. LGBT+ söylemlerinin bir ideoloji olduğu varsayılarak LGBT+ eylemde yapacakları açıklamaları “LGBT Propagandası” olarak okuyucularına aktarılmaktadır. LGBT+ yönelik olumsuz anlam içerebilecek “eylemci, gösterici” vb. şeklinde kullanılmadığı görülmemektedir.

Haberin Retoriği

Fotoğraf - İnandırıcı Bilgiler:

Haberde kullanılan görseller haberi destekler nitelikte olmadıkları görülmektedir. LGBT+ bireyleri yürüyüş yapma eylemine izin verilmediğinin vurgulandığı haberde yürüyüş yapan ve açıklama yapan LGBT+ eylemciler görülmektedir. ODTÜ rektörlüğünün göndermiş olduğu e-posta ve LGBT+ yürüyüşe izin verilmemesi üzerine yapmış oldukları açıklamaya tam olarak yer verilmesi haberde her iki tarafa da eşit söz hakkı verildiği izlenimi uyandırılma çalışıldığı gözlemlenmiştir.

3.3.2. Yeni Şafak Gazetesi 18.06.2023 Tarihli Haberi

Yeni Şafak Gazetesi 18.06.2023 tarihli haberi İstanbul Taksim’de yürüyüş eylemi yapmak isteyen LGBT+’li şahsın PKK’lı olduğu ve gözaltına alındığı ile ilgilidir. Habere <https://www.yenisafak.com/gundem/LGBTlilerin-elebasi-pkkli-cikti-polis-ters-kelepce-yapti-4539387> adresinden ulaşılmıştır.

3.3.2.1. Haberin Makro Yapı Çözümlemesi

Tematik Yapı

Başlık:

“LGBT’lilerin elebaşı PKK’lı çıktı: Polis ters kelepçe yaptı”

Haber başlığında LGBT+ İstanbul Taksim’de yapmak istedikleri yürüyüş eylemine katılan kişinin terör örgütü PKK mensubu olduğuna ve polis tarafından ters kelepçe ile gözaltına alındığına dikkat çekilmiştir. Haber başlığında yer ve zaman bilgisi yer almamaktadır. Haber metninde yer alan yürüyüş eylemine başlıkta yer verilmemiştir. “LGBT’lilerin elebaşı” ifadesi ile LGBT’nin illegal bir örgüt olduğu ima edilmektedir. LGBT örgütünün PKK ile birlikte hareket ettiği ima edilmektedir. “Polis ters kelepçe yaptı” ifadesi ile PKK’lı olan şahsın bir terörist olduğu algısı oluşturularak hak ettiği şekilde gözaltına alındığı vurgulanmaya çalışılmıştır.

Haberin Spotu:

“Yasaklanmasına rağmen İstanbul’da gerçekleştirmeye çalıştıkları yürüyüşte slogan atan LGBT’lilerin elebaşı, PKK’lı çıktı. Sözde Kürdistan sloganlarıyla yürüyen şahsı emniyet güçleri ters kelepçe yaptı. Ekiplerin müdahalesi sonucu yasaklı yürüyüşü gerçekleştirmeye çalışan altı LGBT elebaşı da gözaltına alındı.”

Haberin spotunda başlığın daha genişletilerek sunulduğu görülmektedir. Yürüyüşün yasaklı olduğunun vurgulandığı spot metninde kişilerin PKK’lı olmasını attıkları Kürdistan sloganlarına dayandırmaktadır. Yapılmak istenen LGBT+ yürüyüşünün yasaklı olduğu sıklıkla vurgulanmaktadır. Gözaltına alınan altı kişinin olduğu bilgisinin aktarıldığı spotta bu kişilerin de LGBT+ elebaşı olduğu iddia edilmektedir.

Fotoğraf:

Haberde üst üste bindirilmiş bir fotoğraf ve 61 saniye süren bir video bulunmaktadır. Üst üste bindirilen fotoğrafta kare içine alınan bir kişinin yakın görüntüsü olduğu görülmektedir. Gözaltına alınan ve PKK’lı olduğu iddia edilen kişinin fotoğrafı olduğu anlaşılmaktadır. Üst üste bindirilen ana

fotoğrafta ellerinde pankart taşıyan LGBT+ bireyler görülmektedir. Parkın hemen arkasında yürüyen kişilerden biri, kare içine alınan ve PKK'lı olduğu iddia edilen LGBT+ şahıs olduğu gözlemlenmiştir. Haberde kullanılan videoda elinde megafon ile açıklama yapan ve slogan atan LGBT+ eylemcileri görülmektedir. Megafonla açıklama yapan kişinin fotoğrafta kare içinde verilen eylemci olduğu görülmektedir. Haberin spotunda ve haber metninde yer alan Kürdistan sloganlarının atıldığı videoda görülmektedir. Haberin spotunda haber başlığında olduğu gibi LGBT+ bireyler adına açıklama yapan kişinin “*elebaşı*” olarak nitelendirdiği ve PKK'lı olduğu iddia edildiği görülmektedir.

Şematik Yapı

Haber Metni:

“Aileyi parçalamak için yapılanmalarına devam eden LGBT'liler İstanbul'da yürüyüş gerçekleştirmeye çalıştı. İstanbul Valisi Davut Gül'ün daha önce yaptığı açıklamada LGBT eylemlerine izin verilmeyeceği bildirilmişti. Yasaklı eylemde slogan atan LGBT elebaşı PKK'lı çıktı.

Sözde Kürdistan diye bağırdı: Ters kelepçe gözaltına alındı

İstanbul Harbiye'de düzenlenmeye çalışılan yürüyüşte slogan atan PKK'lı LGBT elebaşı, "Kürdistan vardır, lubunyalar vardır" diye bağırdı. Sözde Kürdistan sloganlarıyla yürüyen şahsı emniyet güçleri ters kelepçe yaparak gözaltına aldı. Yasaklı yürüyüşe müdahale eden ekipler LGBT'li altı şahsı daha emniyete götürdü.”

A. Durum

Ana Olay ve Sunuş Biçimi:

Haberde ana olay İstanbul Harbiye'de LGBT+ yürüyüşü yapmak isteyen LGBT+ bireyin PKK'lı olduğu ve gözaltına alındığıdır. Haberde LGBT+ yürüyüşünü arka planda tutulduğu görülmektedir. Yürüyüşte slogan atan kişinin PKK'lı olduğu iddia edilerek gözaltına alındığı ön plana çıkarılmıştır. Haberde LGBT+ yürüyüş eylemi eleştirel bir dille aktarılmaktadır. LGBT+ bireylerin terör örgütü mensubu olduğu iddia edilerek LGBT+ oluşumlarını terör örgütleriyle bağlantılı olduğu algısı oluşturulmaya çalışılmıştır. Haberde bu iddiayı destekler nitelikte yetkili kişi veya kurumu kaynak göstermemektedir. Yürüyüşte atılan sloganlardan yola çıkılarak gözaltına alınan kişilerin PKK'lı oldukları sonucuna varıldığı gözlemlenmiştir. Haber metninin giriş cümlesinde LGBT+ oluşumların amaçlarının “*Aileyi parçalamak*” olduğu aktarılarak LGBT+ yönelik olumsuz algı oluşturulmaya çalışılmıştır. Haberde yürüyüşün “*yasaklı*” olduğu vurgulanarak yürüyüş yapmak isteyenlerin kamu düzeni bozaya çalıştıkları ima edilmektedir. Haberde gözaltına alınan kişinin sık sık PKK'lı olduğu vurgulanmaktadır. Haberde sık sık LGBT+ nasıl gözaltına alındıkları aktarılmaktadır. “*...ters kelepçe yaparak gözaltına aldı.*” şeklinde aktararak LGBT+ bunu hak ettiği ima edilmektedir.

Ardalan ve Bağlam Bilgisi:

Haberden çıkan genel anlam; “İstanbul Harbiye'de LGBT+ bireyler yasaklandığı halde eylem yapmak istemişlerdir. Eylem yapan LGBT+ bireyler “Kürdistan” lehine slogan atmışlardır. Attıkları sloganlardan ötürü bunların PKK'lı oldukları anlaşılmıştır. Polis slogan atan bu kişileri ters kelepçeleme yöntemi ile gözaltına almıştır.” Haberde sıklıkla tekrar edilen konu gözaltına alınan LGBT+ PKK'lı olmalarıdır. Türkiye'de uzun yıllardır terör faaliyetleri yürüten PKK terör örgütü ile LGBT+ eylemini yapanlar özdeşleştirilmektedir. PKK nasıl bölücü eylemler yapıyorsa LGBT+ oluşumları da aynı eylemleri yapıyor algısı oluşturulmaya çalışılmaktadır. Aile birliğinin korunması için LGBT+ oluşumları ve eylemleri terör eylemleri olarak değerlendirilmesi gerektiği ima edilmektedir. LGBT+ bireyler, sürekli olumsuz anlam içeren kelimelerle haberde yer almaktadır.

B. Yorum

Haber Kaynakları ve Olay Taraflarının Olaya Getirdikleri Yorumlar:

Haberde ana kaynak olan muhabir ismi haber künyesinde yer almamaktadır. Birincil kaynak olan gözaltına alınan LGBT+ görüşlerine yer verilmemiştir. Ancak eylemde yaptıkları açıklama ve sloganlara yer verildiği görülmektedir. Ancak haberde LGBT+ yapmış oldukları açıklama ve sloganlara yer verilme nedeni olay tarafların görüşlerinin aktarılması olmadığı görülmektedir. Haberde iddia edilen “*LGBT elebaşı PKK’lı çıktı*” savının doğrulanması amacıyla alıntılanıldığı gözlemlenmiştir. Haberde Valilik ya da polis açıklamalarına yer verilmemiştir.

3.3.2.2. Haberin Mikro Yapı Çözümlemesi

Sentaktik Çözümleme

Cümle Yapılarının Aktif ya da Pasif - Basit ya da Karmaşık Olması:

Haberde genelde aktif yapıları cümlelerin kullanıldığı görülmektedir. LGBT+ özne olarak yer aldıkları cümlelerde yapmış oldukları eylemlerin birinci dereceden faalleri oldukları vurgulanmaya çalışılmaktadır. Emniyet güçlerinin yer aldığı cümleler aktif yapıda verilerek ters kelepçe yaparak gözaltına almaların haklılığı ortaya konulmak istenmektedir. “*Sözde Kürdistan sloganlarıyla yürüyen şahıs emniyet güçleri ters kelepçe yaparak gözaltına aldı*” gibi haberde kullanılan karmaşık yapıdaki cümlelerle sebep sonuç ilişkisi ortaya konulmaya çalışıldığı gözlemlenmiştir.

Sözcük Seçimleri

Haberde sıklıkla kullanılan kelimeler “*PKK’lı çıktı*”, *slogan atan*, *ters kelepçe*” kelimeleri dikkat çekmektedir. LGBT+ PKK’lı oldukları iddia ederek LGBT-PKK özdeşleştirilmeye çalışıldığı görülmektedir. Gözaltına alınan şahıs için sıklıkla “*LGBT elebaşı*” ifadesi kullanıldığı gözlemlenmiştir. “*elebaşı*” kelimesinin kullanılmasıyla LGBT+ oluşumunun bir terör ya da suç örgütü olduğu ve bunların faaliyetleri de yasadışı olduğu ima edilmektedir. “*Polis*” kelimesi yerine “*emniyet güçleri*” denilerek polisin gözaltına almalarıyla halkın güvenliğinin sağlandığı algısı oluşturulmaya çalışılmaktadır.

Haberin Retoriği

Fotoğraf - İnanırcı Bilgiler:

Haberde kullanılan görsellerle haberin inandırıcılığı arttırılmaya çalışılmıştır. Haberde sıklıkla vurgulanan “*PKK’lı çıktı*” iddiası kullanılan videoyla desteklenmeye çalışılmıştır. Videoda yer alan sloganlarda “*Kürdistan vardır*” ifadesi şahsın PKK’lı olduğunu gösteren kanıt olarak sunulmuştur. Haberde kullanılan 29 saniyelik videoda slogan atan kişinin ters kelepçeyle gözaltına alındığı görülmektedir. Bu görüntülerle haberin inandırıcılığı arttırılmaya çalışılmıştır. Haberde yer alan fotoğrafta yer alan görüntüler birebir örtüşmektedir. Fotoğrafların yayınlanan videodan ekran görüntüsü alınarak oluşturulduğu gözlemlenmiştir.

3.3.3. Yeni Şafak Gazetesi 25.06.2023 Tarihli Birinci Haberi

Yeni Şafak Gazetesi’nin 25.06.23 tarihli birinci haberi “Onur Haftası” adı altında LGBT+ yapmayı planladıkları yürüyüş eyleminin İzmir ve Kocaeli valiliklerince yasaklanması ile ilgilidir. Habere <https://www.yenisafak.com/gundem/iki-sehirde-LGBTİ-eylemine-gecit-yok-4541015> adresinden ulaşılmıştır.

3.3.3.1. Haberin Makro Yapı Çözümlemesi

Tematik Yapı

Başlık:

“İki şehirde LGBTİ eylemine geçit yok”

Haberin başlığı belli bir kurgulama yapılarak sunulmuştur. Haber başlığından anlaşılan yapılması planlanan yürüyüş eylemine izin verilmediğidir. LGBT+ yapmak istedikleri eylemlerin yasaklandığı bilgisi “... geçit yok” ifadesi kullanılarak devlet otoritesi ve gücü vurgulanmaya çalışılmaktadır. “İzin verilmedi” yerine “geçit yok” denilerek, eylemlerin yasaklanmasının desteklendiği görülmektedir. LGBT+ eylemlerinin toplum yapısına yönelik bir saldırı olduğu ve bu saldırıların bertaraf edildiği ima edilmektedir.

Haberin Spotu:

“İzmir ve Kocaeli valilikleri, ‘LGBTİ dernek ve grupları’nun sözde Onur Haftası kapsamında yapmayı planladığı bütün etkinlikleri yasakladı. Yasaklar İzmir’de 2, Kocaeli’de 8 gün sürecek.”

Haberin spotunda hangi şehirlerde eylemlerin yasaklandığı bilgisi aktarılmaktadır. Yasakların ne kadar süreceği bilgisi spotta yer almaktadır. Aktif cümle yapısı kullanılarak eylemi yasaklayan valiliklerin haklılığı vurgulanmaya çalışılmaktadır. “Onur Haftası” için “sözde” kelimesi kullanıldığı görülmektedir. “Onur Haftası” için “sözde” kelimesi kullanılarak “gerçekte böyle bir haftanın olmadığı ima edilmektedir.

Fotoğraf:

Haberde bir fotoğraf kullanılmıştır. Kullanılan fotoğrafta LGBT+ kendilerini temsil için kullandıkları gökkuşağı renklerinden oluşan bayrak görülmektedir.

Şematik Yapı

Haber Metni:

“İzmir Valiliği ve Kocaeli Valiliği sözde ‘Onur Haftası’ kapsamında LGBTİ dernekleri ve benzer oluşumlar tarafından yapılacak hiçbir etkinliğe izin verilmeyeceğini açıkladı. İzmir Valiliğinden yapılan açıklamada, basın yayın organları ve sosyal medya platformlarında LGBTİ dernekleri, benzeri oluşumlar ve gruplar tarafından, haziran ayının sonlarında “Onur Haftası” adı altında İzmir’in de aralarında yer aldığı bazı kentlerde etkinlikler gerçekleştirilmek istendiği şeklinde bilgiler elde edildiği belirtildi.

PROVOKASYONA AÇIK

Özetle eylemlerin provokasyona açık olduğu vurgulanarak açıklamada şunlar kaydedildi: “Kamu esenliğinin ve genel asayişin devamının sağlanması, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın, genel ahlakın ve vatandaşlarımızın can ve mal güvenliklerinin korunması amacıyla, LGBTİ ‘İzmir 11. Onur Haftası’ adı altında planlanan toplantı, yürüyüş, basın açıklaması, oturma eylemi, stant/çadır kurma, bildiri dağıtma, afiş/pankart asma, protesto eylemi, piknik, şenlik, festival vb. eylem/etkinlikler, 24 Haziran 00.01’den-25 Haziran günü 23.59’a kadar 2 gün süre ile açık yerlerde İzmir ili genelinde il sınırları dahilinde yasaklanmıştır.”

2 TEMMUZ’A KADAR YASAK

Kocaeli Valiliği de yaptığı benzer açıklamanın ardından, kentte 2 Temmuz’a kadar toplanma ve toplanma teşebbüsünde bulunma, basın açıklaması, yürüyüş, oturma eylemi, festival ve tiyatro gibi etkinliklerinin yasaklandığını duyurdu.

Aile ve kamu düzeni büyük tehdit altında

İstanbul 2 Nolu Barosu, sosyal medya hesabından “Emperyalist tehdit” başlığıyla yayınladığı açıklamayla LGBTİ propagandasına tepki gösterdi. Açıklamada, LGBT propagandasıyla yapılan

İfsadın milletin inancı, örf, değer ve aile yapısına aykırı olduğunun vurgulanarak, “Bu yönüyle aile ve kamu düzeni için büyük bir tehdittir. İstanbul 2 Nolu Barosu olarak üzerimize düşen her şeyi eksiksiz olarak yapacağız” denildi.”

A. Durum

Ana Olay ve Sunuş Biçimi:

Haberde ana olay İzmir ve Kocaeli valilikleri tarafından LGBT+ oluşumlarının “Onur Haftası” adı altında yapmak istedikleri yürüyüş eylemlerinin yasaklandığı ilgilidir. Haberde ana olay destekler nitelikte sunulmaktadır. Haberin spotunda ve metninde, LGBT+ oluşumlarının ”Onur Haftası” olarak adlandırdıkları etkinlikler için “*sözde*” kelimesi kullanılarak bu etikliklere karşı oldukları ve meşruluğunu tanımadıkları anlaşılmaktadır. Haberin giriş paragrafında ve devamında valiliklerin yapmış oldukları açıklamalara geniş yer verildiği görülmektedir. Haberde üç ara başlık kullanılmıştır. İlk iki ara başlık valilikler tarafından yapılan açıklamalardan kendilerince önemli olduğunu düşündükleri bölümlere dikkat çekilmek istenmiştir. İlk ara başlık “*PROVOKASYONA AÇIK*” şeklinde büyük harflerle yazıldığı görülmektedir. Büyük harflerle yazılmasının amacı eylemlerde provokatif olayların olabileceği ve bu nedenle asayişin devam edebilmesi için eylemlerin yasaklılığının gerekliliği vurgulanmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda valiliklerin yasaklama kararlarının haklılığı ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Valilikler tarafından yapılan açıklamalarda provokasyon veya benzeri kelime kullanılmamasına rağmen ara başlıkta “provokasyon” kelimesi kullanılarak LGBT+ eylemlerde provokasyon yapacakları ima edilmektedir. İkinci ara başlık yasakların ne zaman kadar süreceği ile ilgilidir. Üçüncü ara başlık haberle ilgisi olmamasına rağmen İstanbul 2. Barosu tarafından sosyal medya hesapları üzerinden LGBT+ eylemlerine karşı yapmış oldukları açıklamaya değinildiği görülmektedir. “*Aile ve kamu düzeni büyük tehdit altında*” şeklinde sunulan üçüncü ara başlık ile LGBT+ eylemleri aile kurumuna zarar vereceği iddiası ileri sürülerek valiliklerin yasaklama kararları, toplumun büyük bir kesimi tarafından desteklendiği algısı oluşturulmaya çalışılmıştır.

Ardalan ve Bağlam Bilgisi:

Haberde ardalın bilgisi bulunmamaktadır. LGBT+ bireyler hakkında bilgi verilmemektedir. Düzenlemek istedikleri eylemler ile ilgili herhangi bir bilgiye yer verilmemiştir. Aile kurumunun zarar göreceği eylemler olarak aktarılmaya çalışılan LGBT+ eylemleri yasaklanması gerektiği ima edilmektedir. Bu gerekliliği İstanbul 2. Barosu tarafından sosyal medya üzerinden yapmış oldukları açıklamayla gerekçelendirmeye çalıştıkları gözlemlenmiştir. Mevcut iktidar LGBT+ eylemlerinin meşru olmadığı ve LGBT+ taleplerinin topluma zarar vereceği görüşünde olduğu bilinmektedir. Bu nedenle LGBT+ eylemlerine izin verilmemektedir. Muhafazakâr yapıda olan gazete iktidarla aynı çizgide olduğu ve iktidarın bu konuda almış olduğu kararları desteklediği görülmektedir. Bunu yanı sıra 2. Barosu muhafazakâr görüşte olan avukatlardan oluştuğu ve iktidar yanlısı görüşlere sahip olduğu yaptıkları açıklamalardan anlaşılmaktadır.

B. Yorum

Haber Kaynakları ve Olay Taraflarının Olaya Getirdikleri Yorumlar:

Haberde ana kaynak muhabirin kendisidir. Ancak haber künyesinde haberi yazan muhabir hakkında bilgi yer almamaktadır. Haberin ana konusu; İzmir ve Kocaeli valilikler tarafından LGBT+ eylemlerinin yasaklandığı ile ilgili yapmış oldukları duyurulardır. Ancak bu duyuruların nasıl yapıldığı veya haberin bu duyurulara nasıl ulaştığı ile ilgili kaynak bulunmamaktadır. Haberde an olayın iki tarafı olduğu görülmektedir. Olay taraflardan ilki valilikler ikinci taraf ise LGBT+ bireyler oldukları gözlemlenmiştir. Haberde valiliklerin açıklamalarına geniş yer verilirken LGBT+ bu

konudaki görüşlerine başvurulmamıştır. Olay taraflarından veya görgü tanığı olmayan İstanbul 2. Barosunun açıklamalarına yer verildiği görülmektedir.

3.3.3.2. Haberin Mikro Yapı Çözümlemesi

Sentaktik Çözümleme

Cümle Yapılarının Aktif ya da Pasif - Basit ya da Karmaşık Olması:

Haberin genelinde aktif cümle yapısıyla olayın aktarıldığı görülmektedir. “... açıkladı, duyurdu vb.” gibi kelimelerle valiliklerin yasaklama kararları aktif cümle yapısıyla aktarılmıştır. Böylelikle valiliklerin haklılığı ve yasaklama konusundaki kararlılıkları vurgulanmaya çalışılmıştır.

Sözcük Seçimleri

Haberin başlığında LGBT+ eylemlerinin yasaklanmasını “geçit yok” şeklinde sunularak yasaklamaları destansı bir dille sunduğu görülmektedir. Karşı taraftan bir saldırı olduğu ve buna izin verilmediği büyük bir başarı elde edildiği ön plana çıkarılmaktadır. Bununla birlikte haberi yazan kendini valiliklerle özdeşleştirerek güçlü olan biziz ve onların istediklerine izin vermeyiz algısı oluşturulmaya çalışılmıştır. Haberde sıklıkla “sözde” kelimesi kullanılarak LGBT+ “Onur Haftası” olarak adlandırdıkları eylemlerinin değersizleştirilmeye çalışıldığı gözlemlenmiştir. Haberde LGBT+ eylemlerini “provokasyon” kelimesiyle bütünleştirerek bu eylemlerin aileye ve topluma zarar vereceği iddia edilmektedir.

Haberin Retoriği

Fotoğraf - İnandırıcı Bilgiler:

Haberde LGBT+ kendileri ile özdeşleştirdikleri gökkuşağı renklerinden oluşan bayrak olan bir fotoğraf kullanılmıştır Haberde bu fotoğrafın dışında herhangi bir görsel bulunmamaktadır. Haberin konusu valiliklerin yapmış oldukları açıklamalardır. Valiliklerin duyuruları resmi duyurular nitelikte olduğu düşünülerek haberin inandırıcılığı konusunda bir kaygı olmadığı gözlemlenmiştir. Ancak duyuruların nerede yapıldığı yada duyurular nasıl elde edildiği konusunda kaynak gösterilmemiştir. Valiliklerin duyurularından aktarımlar yapılırken haberi hazırlayanlar, haberin nasıl algılanması gerektiği konusunda okuyucuyu yönlendirmeye yönelik cümlelerin olduğu görülmektedir. Toplum genelinde LGBT+ eylemlerine tepki olduğunu algısı oluşturmak için İstanbul 2. Barosunun açıklamalarına yer verilmiştir.

3.3.4. Yeni Şafak Gazetesi 25.06.2023 Tarihli İkinci Haberi

Yeni Şafak Gazetesi'nin 25.06.2023 tarihli ikinci haberi, İzmir'de düzenlenmek istenen LGBT+ yürüyüş eylemine polisin müdahale etmesi ve 50 kişiyi gözaltına alması ile ilgilidir. Habere <https://www.yenisafak.com/gundem/izmirde-LGBT-sapkinligina-gecit-verilmedi-uyarilara-aldiris-etmeyen-50nin-uzerinde-kisi-gozaltina-alindi-4541128> adresinden ulaşılmıştır.

3.3.4.1. Haberin Makro Yapı Çözümlemesi

Tematik Yapı

Başlık:

“İzmir’de LGBT sapkınlığına geçit verilmedi: Uyarılara aldırış etmeyen 50’nin üzerinde kişi gözaltına alındı”

Haberin başlığında dikkat çeken temel unsur, LGBT+ oluşumunu “sapkınlık” olarak okuyucularına aktarmasıdır. LGBT+ yönelik olumsuz kelimeler kullanılarak LGBT+ bireyler hedef

gösterilmektedir. Haber başlığında belli bir kurgulama yapıldığı gözlemlenmiştir. Edilgen cümle yapısıyla olay aktarılmaktadır. “... geçit verilmedi” ve “... gözaltına alındı” filleri ile cümlenin öznesi gizlenerek eylemden etkilenen nesne ön plan çıkarılmaktadır. Haber başlığı “geçit vermeyen ve gözaltına alan” öznenin önemli olmadığı asıl önemli olan “... LGBT sapkınlığına” geçit verilmemesi ve LGBT+ gözaltına alınmasıdır. “LGBT sapkınlığına geçit verilmemesi” bir zafer kazanılmış iması oluşturulmaya çalışıldığı gözlemlenmiştir. 50'nin üzerinde kişinin gözaltına alınmasını da “...Uyarılara aldırış etmeyen” şeklinde ifade edilmesi gözaltına alınanların kabahati olduğu algısı oluşturulmaya çalışıldığı görülmektedir. “Uyarıları dikkate alsalardı gözaltına alınmayacakları” ima edilmektedir.

Haberin Spotu:

“İzmir'de Valilik tarafından yasaklanmasına rağmen sapkın LGBT üyeleri eylem yapmak istedi. Caddede bekleme yapmamaları ve dağılmaları konusunda polis ekiplerince yapılan tüm ikazlara aldırış etmeyen sapkın LGBT üyelerine müdahalede bulunuldu. Polis ekiplerince uyarılara aldırış etmeyen 50'nin üzerinde LGBT üyesi gözaltına alınarak emniyete götürüldü.”

Haberin spotu, haber başlığında verilen bilgilerin daha ayrıntılı bir şekilde sunulduğu görülmektedir. LGBT+ yönelik “sapkın” kelimesinin spotta da iki yerde tekrar edildiği görülmektedir. Yapılmak istenen eylemin yasaklandığı vurgulanarak LGBT+ eylemcileri bunda ısrar etmeleri olumsuz bir durum olarak sunulduğu görülmektedir. “... polis ekiplerince yapılan tüm ikazlara aldırış etmeyen” ve “... uyarılara aldırış etmeyen” ifadeleri ile polisin olaya müdahalesini ve eylemcileri gözaltına almasını haklı bir gerekçeye dayandırılmaya çalışıldığı gözlemlenmiştir.

Fotoğraf:

Haberde dört adet fotoğraf ve 1dakika 40 saniye süren bir video kullanılmıştır. Kullanılan fotoğraflarda bir sokakta çok sayıda polisin bir grubu eylemci görülmektedir. Fotoğrafların hiçbirinde kargaşa yada kaos görüntüsü yer almamaktadır. Kullanılan videoda polis amiri olduğu düşünülen bir kişi çok sayıda polisle eylem yapmak isteyen eylemcileri dağılmaları konusunda uyardığı görülmektedir. Uyarılara rağmen dağılmayan grup slogan atmaktadırlar. Videonun son 40 saniyesinde polisin eylemcileri gözaltına aldığı görüntüler yer almaktadır.

Şematik Yapı

Haber Metni:

“İzmir Valiliği tarafından yasaklanmasına rağmen eylem yapmak isteyen sapkın LGBT üyelerine polis müdahalede bulundu. Tüm ikazlara rağmen yürüyüşü gerçekleştirmek isteyen LGBT üyesi 50'nin üzerinde kişi gözaltına alındı.

İzmir Valiliği, geçtiğimiz cuma günü sapkın LGBTİ dernekleri, benzeri oluşumlar ve gruplar tarafından gerçekleştirilmek istenen etkinliklerin genel ahlaka aykırı olduğunu ve provokatif olaylara sebep olabileceği, olası şiddet ve terör olaylarının önüne geçilmesi amacıyla 2 gün boyunca toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin yasaklandığını duyurmuştu. Valilik kararına rağmen LBGT üyeleri, eylem yapmak amacıyla bugün saat 17.45'te Alsancak Sementi Kıbrıs Şehitleri Caddesi'nde bir araya geldi.

Sapkınlara polisten müdahale

Polis ekipleri caddeye çıkan tüm sokakları barikatlarla kapattı. Çevik Kuvvet ekipleri ve asayiş ekiplerin de katılımıyla geniş çaplı önlemler alınırken, bölgeye TOMA da sevk edildi. Caddede bekleme yapmamaları ve dağılmaları konusunda polis ekiplerince yapılan tüm ikazlara aldırış etmeyen sapkın LGBT üyelerine müdahalede bulunuldu. Polis ekiplerince uyarılara aldırış etmeyen 50'nin üzerinde LGBT üyesi gözaltına alınarak emniyete götürüldü.”

A. Durum

Ana Olay ve Sunuş Biçimi:

Haberde ana olay, İzmir’de yasaklanmasına rağmen eylem yapmak isteyen LGBT+ bireyler bu ısrarlarından dolayı gözaltına alındıklarıdır. Haber metninde yasaklanmasına rağmen eylem yapmak isteyen grubun uyarılara aldırış etmediği ve bu nedenle gözaltına alındıkları sıklıkla vurgulanmaktadır. Haberde LGBT+ yürüyüş eylemleri hakkında bilgi yer almamaktadır. LGBT+ “sapkın” sıfatlarıyla ifade edildiği haber metninde, bu sapkınlıkların ne olduğu belirtilmemiştir. LGBT+lar neden sapkındır sorusunun cevabı haberde yer almamaktadır. Haber metninde LGBT+ bireyler eleştirel bir dille sunulmaktadır. Polisin müdahalesi olumlanarak aktarılmaktadır. Polisin eylemcileri gözaltına alma nedeni “LGBT+ sapkın olmasından değil, uyarılara aldırış etmemeleridir” ima edilerek, devletin “*genel ahlaka aykırı olduğunu ve provokatif olaylara sebep olabileceği, olası şiddet ve terör olaylarının önüne geçilmesi amacıyla*” LGBT+ eylemlerine izin verilmediği aktarılmaya çalışıldığı gözlemlenmiştir.

Ardalan ve Bağlam Bilgisi:

Haberde ardalan bilgisine değinilmemiştir. Ancak LGBT+ “sapkın” olarak nitelendirilmektedir. Ancak LGBT+ bireyleri sapkınlıkları neler olduğuna değinilmemiştir. Ancak genel olarak “Onur Yürüyüşü” adı altında her yıl Haziran ayında birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de LGBT+ oluşumları yürüyüş eylemi yapmak istemektedirler. Haberde eylemin “Onur Yürüyüşü” olduğu bilgi verilmemektedir. Muhafazakâr yapıda bir ideolojinin yayın organı olan gazete LGBT+ oluşumlarına karşı durmakta ve taleplerini sert bir şekilde reddetmektedir. İslam inancına göre LGBT+ cinsel eğilimleri “sapkınlık” olarak görülmektedir. Bu nedenle haberde LGBT+lar için sık sık “sapkın” kelimesi kullanılmaktadır.

B. Yorum

Haber Kaynakları ve Olay Taraflarının Olaya Getirdikleri Yorumlar:

Haberde, haberin alıntılıdığı İhlas Haber Ajansı ana kaynak olarak gösterilmektedir. Haber künyesinde muhabir ismi bulunmamaktadır. Olay tarafların görüşlerine yer verilmemiştir. İzmir Valiliğinin toplantı ve yürüyüş yasağının duyurusu aktarılmıştır.

3.3.4.2. Haberin Mikro Yapı Çözümlemesi

Sentaktik Çözümleme

Cümle Yapılarının Aktif ya da Pasif - Basit ya da Karmaşık Olması:

Haberin başlığında ve spotunda LGBT+ bireyler aktif cümle yapıları ile sunulmaktadır. LGBT+ bireyler, eylemlerinin sorumlusu olduğu vurgulanmaya çalışılmıştır. Polisin gruba yapmış olduğu müdahale ve gözaltı ile ilgili cümleler pasif yapıda aktarılmaktadır. Böylelikle polis pasif konuma indirgenerek bundan etkilenen LGBT+ bireyler ön plana çıkarılmıştır. Haber metninde cümle yapıları genel olarak aktif ve basit yapıda sunulduğu görülmektedir.

Sözcük Seçimleri

Haberde sıklıkla “*sapkın LGBT üyeleri*” ifadesi kullanıldığı görülmektedir. Bu ifade ile haberde LGBT+ oluşumlarına karşı çıkıldığı ve eylemlerinin tasvip edilmediği anlaşılmaktadır. “Sapkın” kelimesinin kullanılması nefret söylemi olarak değerlendirmekten ziyade İslam inancında bu ve benzeri cinsel eğilimlerin “sapkınlık” olarak değerlendirilmesinden kaynaklı olduğu gözlemlenmiştir. Polislerin olaya müdahalesi ve gözaltına alınmaların haklılığını belirtmek için haberde sıklıkla eyleme izin verilmediği vurgulanmaktadır. Böylelikle LGBT+ bireyler kamu düzenini bozan kişiler olarak sunulmaktadır. Haberde LGBT+ bireyler olumsuz anlam içeren

kelimelerle ifade edilirken eylemlerinden dolayı suçlanmaktadırlar. İzmir Valiliğinin eyleme izin vermediği için haklı olduğu vurgulanmaya çalışılmıştır. Grubun defalarca uyarılmalarına rağmen eyleme devam ettikleri için polisin müdahalesinin gerekli olduğu izlenimi oluşturulmaya çalışılmıştır.

Haberin Retoriği

Fotoğraf - İnanıcı Bilgiler:

Haberde kullanılan fotoğraflar genel bir eylem görüntüsü dışında olay hakkında bir görsel içermemektedir. Geniş bir sokakta çok sayıda polis ve bir grup eylemci olan fotoğraflar kullanılmıştır. Fotoğraflar haberin inandırıcılığını destekler nitelikte değildir. Haberde kullanılan video haberi destekler niteliktedir. Videoda polis öncelikle gruba dağılmaları konusunda uyarıda bulunmaktadır. Ancak eylemciler buna slogan atarak karşılık vermektedirler. Videonun son 40 saniyesinde eylemcilerin gözaltına alındığı görülmektedir. Video haberin kurgusunu destekler niteliktedir. Haberde olay tarafların görüşlerine yer verilmemiştir. Bu da haberin inandırıcılığını azaltmaktadır. Eylemin yasaklandığı konusunda İzmir Valiliğin daha önceden yapmış olduğu duyuruya yer verilmiştir.

3.3.5. Yeni Şafak Gazetesi 26.06.2023 Tarihli Haberi

Yeni Şafak Gazetesi'nin 26.06.2023 tarihli haberi İstanbul Valisi Davut Gül'ün İstanbul Onur Yürüyüşü eyleminde 113 kişinin gözaltına alındığı ile ilgili X sosyal medya hesabı üzerinden yapmış olduğu açıklamayı konu edinmiştir. Habere <https://www.yenisafak.com/gundem/vali-gul-acikladi-istanbuldaki-sozde-onur-yuruyusunda-113-kisi-gozaltina-alindi-4541177> adresinden ulaşılmıştır.

3.3.5.1. Haberin Makro Yapı Çözümlemesi

Tematik Yapı

Başlık:

“Vali Gül açıkladı: İstanbul'daki sözde onur yürüyüşünde 113 kişi gözaltına alındı”

Haberin başlığında İstanbul Valisi Davut Gül'ün yapmış olduğu açıklamadan bir kesit yer almaktadır. Açıklamada yer bilgisi verilerek gözaltına alınan kişi sayısı aktarılmıştır. Haberin başlığı yapılan açıklamanın kısa bir özeti şeklinde sunulmuştur. Ancak İstanbul Valisinin yapmış olduğu açıklama incelendiğinde açıklamada yer alan bilgi başlıkta farklı yer aldığı görülmektedir. İstanbul Valisinin yapmış olduğu açıklamada *“İstanbul'daki sözde onur yürüyüşü”* şeklinde bir ibare bulunmamaktadır. Haber sunulurken İstanbul Valisi *“sözde onur yürüyüşü”* ifadesini kullanmış gibi sunulmaktadır. *“Sözde onur yürüyüşü”* ifadesi ile yapılan eylemi değersizleştirme çabası olduğu görülmektedir. Haber başlığıyla verilen mesaj yürüyüşün aslında bir *“onur yürüyüşü”* olmadığı ima edildiği görülmektedir.

Haberin Spotu:

“İstanbul Valisi Davut Gül, dün Şişli'de LGBT'lilerin sözde onur haftası kapsamında düzenlenen yürüyüşte 113 kişinin gözaltına alındığını açıkladı.”

Haberin spotu, başlık başlıkta yer alan bilgilerin genişletilerek sunulduğu görülmektedir. Eylemi yapanların kimler olduğu spotta verilmektedir. Yürüyüş eyleminin hangi etkinlik kapsamında olduğu bilgisi aktarılmaktadır. Haberin başlığında *“Onur Yürüyüşü”* için kullanılan *“sözde”* kelimesi spotta *“Onur Haftası”* için kullanıldığı görülmektedir. Böylelikle *“Onur Haftası”* eylemlerinin değersizleştirmeye çalışıldığı gözlemlenmiştir. Gözaltına alınan kişi sayısı bilgisi için Valinin

yapmış olduğu açıklama kaynak olarak gösterilerek haberin doğruluğu ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Fotoğraf:

Haberde beş fotoğraf kullanıldığı görülmektedir. Kullanılan ilk fotoğraf üç fotoğrafın birleşiminden oluşmaktadır. Birleştirilen fotoğrafta İstanbul Valisi Davut Gül yanı sıra LGBT+ bir kişinin LGBT+ kullanmış oldukları bayrağa sarılı eylemci görülmektedir. Birleştirilmiş fotoğrafın üçüncüsünde polis ve eylemciler bulunmaktadır. Haberde kullanılan ikinci fotoğrafta İstanbul Valisi bulunmaktadır. Üçüncü fotoğrafta İstanbul Valisinin X sosyal medya hesabı üzerinden yapmış olduğu açıklamanın ekran görüntüsü yer almaktadır. Dördüncü ve beşinci fotoğraflar ise haberde kullanılan birleştirilmiş fotoğrafta yer alan görüntüler yer almaktadır. Haberde kullanılan birleştirilmiş birinci fotoğraf ikinci, dördüncü ve beşinci fotoğrafların birleşimi olduğu gözlemlenmiştir.

Şematik Yapı

Haber Metni:

“İstanbul Valisi Davut Gül, sosyal medya hesabından, dün Şişli’de LGBT’lilerin sözde onur haftası kapsamında düzenledikleri yürüyüşe dair açıklama yaptı.

Aile kurumunu zayıflatacak hiç bir etkinliğe müsaade etmeyeceğiz”

Gül, "Milli geleceğimiz, aile kurumunu milli ve manevi değerlerimizle yaşatmaya bağlıdır. Aile kurumunu zayıflatacak hiç bir etkinliğe müsaade etmeyeceğiz. Propaganda yapmak maksadıyla eylem yapan 113 kişi gözaltına alındı. Eleştirmek için bile olsa lütfen eylemlerini paylaşmayınız” dedi.”

A. Durum

Ana Olay ve Sunuş Biçimi:

Haber metni İstanbul Valisinin LGBT+ yapmış olduğu yürüyüş eylemi sonucu gözaltına alma ile ilgili açıklamasından oluşmaktadır. İstanbul Valisinin yapmış olduğu açıklamaya birebir aktarıldığı görülmektedir. Vali Gül’ün X sosyal medya hesabından yapmış olduğu açıklama tırnak içerisinde verilerek birinci ağızdan aktarım yapıldığı gözlemlenmiştir. Haberde bir ara başlık kullanıldığı görülmektedir. Kullanılan ara başlık Vali Gül’ün konuyla ilgili yapmış olduğu açıklamadan bir bölüm alıntılanmıştır. LGBT+ eylemlerini *“Aile kurumunu zayıflatacak etkinlik”* olduğu ön plana çıkarılmaya çalışılmıştır. Anacak haberde LGBT+ eylemlerinin *“aile kurumunu”* nasıl zayıflattığı hakkında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Vali Gül’ün açıklamasının haberleştirilmesi ve haberde eylemler hakkında herhangi bir bilgiye yer verilmemesi iktidarın ideolojisinin yansıtılma çabası içerisinde haberin hazırlandığı gözlemlenmiştir. Haberde ana olay Vali Gül’ün yapmış olduğu açıklamadır. Ancak haberde Valinin açıklamasına neden olan eylem hakkında bir bilgiye yer verilmemiştir. Bunun nedeni Valinin yapmış olduğu açıklamada olduğu gözlemlenmiştir. Valinin yapmış olduğu açıklamanın son cümlesi *“Eleştirmek için bile olsa lütfen eylemlerini paylaşmayınız”* şeklindedir. Gazete, Valinin açıklamasını dikkate alarak LGBT+ eylemlerine haberde yer verilmemiştir. Haber metni iktidarın ideolojisi doğrultusunda kaleme alındığı görülmektedir.

Ardalan ve Bağlam Bilgisi:

Haberde ardan bilgisi yer almamaktadır. Vali Gül’ün hangi olay üzerine açıklama yaptığı belirtilmemiştir. 113 kişi hangi eylemlerinden dolayı gözaltına alındıklarına değinilmemiştir. Haberde Onur Yürüyüşü ve Onur Haftası için *“sözde”* kelimesi kullanılarak LGBT+ eylemleri görmezden gelinmektedir. Oysaki her yıl Haziran ayında ülkemizde de LGBT+ bireyler *“Onur Ayı”* olarak

isimlendirdikleri eylemler düzenlenmektedir. Haberde yalnızca İstanbul Valisinin olaydan sonra yapmış olduğu açıklamaya yer verilerek LGBT+ bireyler görmezden gelinmiş ve yok sayılmışlardır.

B. Yorum

Haber Kaynakları ve Olay Taraflarının Olaya Getirdikleri Yorumlar:

Haberde Vali Gül'ün açıklaması dışında başka bir bilgi bulunmamaktadır. Valinin açıklaması olduğu gibi aktarılmıştır. Vali Gül'ün açıklamasında yer alan "*Aile kurumunu zayıflatacak hiç bir etkinliğe müsaade etmeyeceğiz*" ifadesi ara başlık olarak kullanıldığı görülmektedir. Böylelikle açıklamada yer alan 113kişinin gözaltına alınma sebepleri haklı bir gerekçeye dayandırılmaya çalışılmıştır.

3.3.5.2. Haberin Mikro Yapı Çözümlemesi

Sentaktik Çözümleme

Cümle Yapılarının Aktif ya da Pasif - Basit ya da Karmaşık Olması:

Valinin yapmış olduğu açıklama aktif cümle yapısı ile sunulmaktadır. Böylece Valinin haklılığı vurgulanmaya çalışılmaktadır. 113 kişinin gözaltına alınması ile ilgili cümle pasif yapıda sunulduğu görülmektedir. Böylelikle gözaltına alan pasif konuma indirgenerek gözaltına alınanlar ön plana çıkarılmıştır. Haberde yalnızca Valinin açıklamasını ve açıklamaya neden olan yürüyüş ile ilgili başka bir açıklamaya ya da görüşe yer verilmemesiyle "önemli olanın Valinin açıklaması olduğu ve diğer görüşlerin önemsiz olduğu" ima edilmektedir.

Sözcük Seçimleri

Haberde LGBT+ eylemleri için "*sözde*" kelimesinin sıklıkla kullanıldığı görülmektedir. Bu ifade ile LGBT+ bireyler; küçümsemekte ve değersizleştirilmeye çalışılmakta olduğu LGBT+ görmezden gelindiği gözlemlenmiştir. "*Aile kurumunu zayıflatacak hiç bir etkinliğe müsaade etmeyeceğiz*" ifadesi ara başlık olarak kullanılmıştır. LGBT+ eylemleri aile kurumunu zayıflattığı iddiasının desteklendiği gözlemlenmiştir.

Haberin Retoriği

Haber metni, Valinin açıklamalarını destekler nitelikte ele alındığı gözlemlenmiştir. Başlıkta ve haberde "*sözde*" kelimesi kullanılarak LGBT+ oluşumlarının değersizleştirilmeye çalışıldığı görülmektedir. Haberde Valinin açıklamasının dışında başka bir bilgi bulunmamaktadır. Valinin yapmış olduğu açıklama eleştirel dilden uzak bir anlatı ile sunulmuştur. Böylece Valinin haklılığı ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Fotoğraf - İnanıdırıcı Bilgiler:

Haberde kullanılan fotoğraflar Valinin açıklamasının haklılığını ortaya koymaya yönelik görseller olduğu gözlemlenmiştir. Haberde kullanılan fotoğraflar haberin anlatısından ziyade yapılan açıklamanın içeriğini destekler nitelikte görseller olduğu görülmektedir. Haberde be adet fotoğraf kullanılarak Valilik tarafından yapılan açıklamada yer alan bilgilerin doğruluğu ön plana çıkarılmaya çalışılmıştır.

3.4. Sabah Gazetesi

Sabah Gazetesi yayın hayatına 22 Nisan 1985'te başlamıştır. Gazete, Ocak 1997 yılında internet yayıncılığına başlamıştır. Gazete 2007 yılında TMSF'ye devredilmiştir. Daha sonra Turkuvaz Medya Grubu tarafından satın alınan gazetenin Genel Yayın Yönetmeni Hüseyin Özdemir'dir. Sosyal medyada bazı eleştirilenler; Sabah Gazetesi'nin, AK Parti iktidarının

eğilimlerini yansıtan haberlerle tanıdığı ve her fırsatta iktidarı destekler nitelikte haberler yayınladığı iddia etmektedirler (Sabah Gazetesi, t.y.).

3.4.1. Sabah Gazetesi 09.06.2023 Tarihli Haberi

Sabah Gazetesi'nin 09.06.2023 tarihli haberi LGBT+ bireyleri ODTÜ'de yapmak istedikleri "Onur Yürüyüşü" eylemi hakkındadır. Habere <https://www.sabah.com.tr/gundem/2023/06/09/odtudeki-LGBT-terorune-polis-mudahalesi-5-gozalti> adresinden ulaşılmıştır.

3.4.1.1. Haberin Makro Yapı Çözümlemesi

Tematik Yapı

Başlık:

"ODTÜ'deki LGBT terörüne polis müdahalesi: 5 gözaltı"

Haber başlığı belli bir kurguya göre düzenlenmiş olduğu görülmektedir. LGBT+ eylemlerini terör eylemi olarak okuyuculara sunulmaktadır. LGBT+ eylemlerini "bir terör eylemi gerçekleştirilmiş ve bunun sonucunda polis olaya müdahale etmiştir" şeklinde kurgulandığı gözlemlenmiştir. Haber başlığında yer bilgisi bulunurken zaman bilgisi yer almamaktadır.

Haberin Spotu:

"Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde (ODTÜ) kendisini göstermek isteyen LGBT terörüne polis izin vermedi. İzinsiz yürüyüş yapmak isteyen sapkın akım destekçilerine müdahale edildi. Polis tüm uyarılara rağmen dağılmayan gruba yaptığı müdahale sonucunda 5 kişi gözaltına aldı. Öte yandan ODTÜ Rektörlüğü, yürüyüşe izin verilmeyeceği konusunda öğrencilere e-posta göndererek uyarıda bulunmuştu."

Haberin spotunda başlıkta kurgulanan olay genişletilerek sunulmuştur. Polisin grubun dağılması konusunda uyarı yaptığı ancak uyarılara rağmen yürüyüş yapmak isteyen eylemcilerin dağılmadığı ve bunun sonucunda polisin gruba müdahale edip beş kişiyi gözaltına aldığı aktarılmaktadır. ODTÜ'de yürüyüş eylemi yapmak isteyen LGBT+ bireyleri "sapkın akım destekçileri" olarak aktarıldığı görülmektedir. Haberin spotunda polisin eyleme izin vermediği bilgi aktarılmaktadır. Oysaki eylememizin vermeyen ODTÜ Rektörlüğüdür. Spotun son cümlesinde ODTÜ Rektörlüğünün yürüyüşe izin verilmeyeceği ile ilgili öğrencilere e-posta gönderildiği bilgisine yer verilmiştir. Haber başlığında kullanılan "LGBT terörü" ifadesi tekrar edildiği görülmektedir. Haberin başlığı ve spotunda yer alan bu ifadesi ile LGBT+ eylemlerinin birer terör eylemi olduğu algısı oluşturulmaya çalışıldığı gözlemlenmiştir.

Fotoğraf:

Haberde olayla ilgili iki adet fotoğraf kullanılmıştır. Haberde kullanılan birinci fotoğrafta bir grup eylemci açık alanda görülmektedir. İkinci fotoğrafta polisler tarafından gözaltına alınan eylemciler yer almaktadır. Bunu yanı sıra ODTÜ Rektörlüğünün öğrencilere göndermiş olduğu e-postanın ekran görüntüsü yer almaktadır.

Şematik Yapı

Haber Metni:

"Alınan bilgiye göre, rektörlüğün kampüste yapılması planlanan LGBT yürüyüşüne yönelik, buna izin verilmeyeceği, izinli mekanlarda toplantı yapılabileceği yönündeki açıklamasına rağmen bir grup öğrenci, kampüste toplandı."

5 KİŞİ GÖZLATINA ALINDI

Polis ekipleri, üniversitede güvenlik önlemi olarak gruptakileri dağılmaları yönünde uyardı. Gruptakilerin dağılmaması üzerine yapılan müdahalede, 5 kişi gözaltına aldı.

REKTÖRLÜK GÜVENLİK ÖNLEMLERİ ALMIŞTI

Rektörlük tarafından ODTÜ'lülere iletilen e-posta'da, yürüyüşün ısrarla yapılması durumunda güvenlik önlemlerinin hazır olacağı belirtilmişti. Yapılan uyarılara aldırış etmeyen grup izin yürüyüş yapmak istedi."

A. Durum

Ana Olay ve Sunuş Biçimi:

Haberde ana olay LGBT+ ODTÜ'de izin verilmemesine rağmen yürüyüş eylemi yapmak istemeleri şeklinde sunulmaktadır. Haberde yürüyüş eylemi yapmak isteyen LGBT+ eylemcileri eleştirel bir dille sunulduğu görülmektedir. Yaşanan olayın LGBT+ eylem yapma ısrarlarından kaynaklandığı, oysaki rektörlüğün daha önce bu eyleme yönelik izin verilmediği bilgisi sık sık vurgulanmaktadır. İzin verilmeyen yürüyüş eyleminde ısrar eden eylemciler hatalıdır algısı oluşturulmaya çalışılmaktadır. Rektörlüğün göndermiş olduğu e-postaya atıf yapılarak yürüyüşün yapılması durumunda emniyet güçleri olaya müdahale edeceği uyarısı yapıldığı ve bu nedenle polislin kampüs alanına girmesinin ve olaya müdahalesinin meşru olduğu vurgulanmak istenmektedir. Haber başlığı ve spotunda kullanılan "*LGBT terörü*" ifadesi haber metninde kullanılmadığı gözlemlenmiştir. Haber başlığı ve spotunda LGBT+ eylemlerini terör eylemi olarak sunulmasından sonra polislin bu eyleme müdahalesi haklı ve geçerli bir müdahale olduğu başka bir deyişle terör eylemi yapmak isteyen teröristlere müdahale edildiği algısı oluşturulmaya çalışıldığı görülmektedir. Haber spotunda LGBT+ eylemi yapmak isteyen grup için "*sapkın akım destekçileri*" ifadesi kullanılarak LGBT+ cinsel eğilim farklılıklarını sapkınlık olarak nitelendirildiği görülmektedir.

Ardalan ve Bağlam Bilgisi:

Haberde ardalın bilgisi yer almamaktadır. Haber genel olarak LGBT+ ODTÜ'de yürüyüş eylemi yapmak istedikleri ancak Rektörlüğün bu eyleme izin vermediği buna rağmen yürüyüş eylemi yapmak isteyen LGBT+ polislin müdahale ederek beş kişiyi gözaltına aldığı şeklindedir. Haberde LGBT+ bireyler kimlerdir, neden yürüyüş eylemi yapmak istemektedirler, Rektörlük bu yürüyüş eylemine neden izin vermemektedir gibi soruların cevabı bulunmamaktadır. Bilindiği üzere her yıl Haziran ayında LGBT+ oluşumları Türkiye'de de "Onur Ayı" adı altında bir dizi etkinlik ve eylem düzenlemektedirler. Bu doğrultuda lezbiyen, gey, biseksüel, transseksüel gibi farklı cinsel eğilimi olan kişilerin toplum içinde sıradan ayrımcılığa uğramadan yaşama taleplerini dile getirmeye çalıştıklarını söylemektedirler. Ancak Türkiye'de muhafazakâr yapıda olan iktidar, LGBT+ taleplerinin aile kurumuna zarar vereceği gerekçesi ile LGBT+ eylemlerine izin vermemektedir. Bu bağlamda olay ele alındığında Rektörlüğün yürüyüş eylemine izin vermemesi iktidarın LGBT+ karşı tutumuna bağlı olduğu söylenebilir. LGBT+ bireyler, ODTÜ'de eylem yapmak istemelerinin temel sebebi ise söz konusu üniversite öğrencilerinin iktidar karşıtı eylemlerde gündeme gelmiş olmasından kaynaklıdır.

B. Yorum

Haber Kaynakları ve Olay Taraflarının Olaya Getirdikleri Yorumlar:

Haberde ana kaynak muhabirin kendisidir. Ancak haberin künyesinde muhabir ismi bulunmamaktadır. Olay taraflarından olan Rektörlüğün açıklamalara yer verilen haberde LGBT+ görüşlerine yer verilmediği gözlemlenmiştir. Haber metninin ilk cümlesinde "*Alınan bilgiye göre*" ifade yer almasına rağmen kaynağın kim olduğu veya bilgilerin neren temin edildiği bilgisi yer almamaktadır.

3.4.1.2. Haberin Mikro Yapı Çözümlemesi

Sentaktik Çözümleme

Cümle Yapılarının Aktif ya da Pasif - Basit ya da Karmaşık Olması:

Haber metni genel olarak pasif yapıda cümlelerden oluşmaktadır. Haberin spotunda aktif ve pasif cümlelerin kurulduğu gözlemlenmiştir. Polis olaya müdahale etmesini ve yürüyüş eylemi yapmak isteyenleri gözaltına almasını aktif yapıda bulunan cümlelerle aktarıldığı görülmektedir. Öyle ki, haberde LGBT+ eylemlerinin terör eylemi ile özdeşleştirilmektedir ve bu terör eylemine polis müdahale ederken aktif yapıda cümle ile aktarılarak “polis meşru ve haklı bir müdahalede bulunmuştur” algısı oluşturulmaya çalışılmıştır.

Sözcük Seçimleri

Haber başlığında ve spotunda LGBT+ eylemlerini “terör” kelimesi ile aktarıldığı görülmektedir. Böylelikle LGBT+ eylemleri topluma zarar veren eylemler olduğu ima edilmektedir. Haberin spotunda LGBT+ eylemleri için “*sapkın akım*” ifadesi kullanılarak cinsel eğilim farklılıklarının sapkınlık olduğu aktarılmaya çalışıldığı gözlemlenmektedir. Haberde sık sık eyleme izin verilmediği ve polisin gruba dağılması konusunda uyarıda bulunduğu tekrar edilmektedir.

Haberin Retoriği

Fotoğraf - İnandırıcı Bilgiler:

Haberin genel kurgusu şu şekildedir; “bir grup LGBT+ destekçileri izin verilmemesine rağmen ODTÜ’de yürüyüş eylemi yapmak istemektedir, polis grubun dağılmasına yönelik uyarıda bulunmaktadır, uyarıyı dikkate almayan gruba polis müdahale etmiş ve beş kişiyi gözaltına almıştır.” Haberin bu kurgusuna uygun olarak fotoğrafların kullanıldığı söylenebilir. Öyle ki, haberde iki fotoğraf kullanılmıştır. Fotoğrafların ilkinde dış mekânda uzak çekim tekniği ile yürüyüş eylemi yapmak isteyen grup görülmektedir. İkinci fotoğrafta ise gözaltına alınan eylemciler görülmektedir. Kullanılan fotoğraflarla haberin inandırıcılığı artırılmaya çalışılmıştır. Haber metninin ilk cümlesi “*Alınan bilgiye göre...*” ifadesi ile başlamaktadır ancak haber metninde bilgilerin nereden alındığı belirtilmemiştir. Bu durum haberin inandırıcılığını azaltmaktadır.

3.4.2. Sabah Gazetesi 18.06.2023 Tarihli Haberi

Sabah Gazetesi’nin 18.06.2023 tarihli haberi, LGBT+ gruplarının İstanbul Taksim’de “Onur Yürüyüşü” adı altında yapmak istedikleri yürüyüş eylemi hakkındadır. Habere <https://www.sabah.com.tr/gundem/2023/06/18/LGBT-teroru-destekcilerinden-alcak-provokasyon-sozde-kurdistan-slogani-attilar> adresinden ulaşılmıştır.

3.4.2.1. Haberin Makro Yapı Çözümlemesi

Tematik Yapı

Başlık:

“*LGBT terörü destekçilerinden alçak provokasyon! Sözde "Kürdistan" sloganı attılar*”

Haberin başlığında LGBT eylemlerini “terör” eylemi olarak sunulduğu görülmektedir. LGBT+ bireyleri eylemlerini “*alçak provokasyon*” olarak aktarıldığı görülmektedir. Eylemde atılan sloganlardan biri olan “Kürdistan vardır” sloganını “*Sözde 'Kürdistan' sloganı*” şeklinde aktararak provokasyon yapıldığı iddia edilmektedir. Haber başlığı, LGBT+ oluşumlarını topluma zarar veren terör oluşumu olduğu ifade edilerek atılan sloganların provokasyon amaçlı olduğu gösterilmeye çalışılmıştır. Başlıkta “terör ve Kürdistan” kelimeleri kullanılarak LGBT+ PKK terör örgütüyle

ilişkilendirilmeye çalışıldığı gözlemlenmiştir. Söz konusu sloganın atılmasının “*alçak provokasyon*” olduğu iddia edilmektedir. Haber başlığında yer ve zaman bilgisine yer verilmediği gözlemlenmiştir.

Haberin Spotu:

“İstanbul'da izinsiz yürüyüş ve gösteri düzenlemeye çalışan LGBT terörü destekçileri, sözde 'Kürdistan' sloganı attı. Yasaklara ve polis müdahalesine rağmen açıklama yapma girişiminde bulunan LGBT'liler hep bir ağızdan 'Kürdistan vardır' diye bağırды.”

Haberin spotunda, başlıkta yer alan olayın detaylandırıldığı görülmektedir. Yer bilgisinin yer aldığı spotta LGBT+ izinsiz gösteri düzenlemek istedikleri ifade edilmektedir. Haber başlığında yer alan “*LGBT terörü, sözde 'Kürdistan' sloganı*” ifadeleri tekrar edildiği gözlemlenmiştir. Haberin spotunda LGBT+ eylemleri olumsuz anlam içeren kelimelerle birlikte sunulmaktadır. Yapılan gösterinin kötü amaçlı olduğu ima edilmeye çalışılmıştır. LGBT+ bireylerin taleplerin terör eylemi olduğu sıklıkla vurgulanmaya çalışılmıştır. Bu imanin kanıtı olarak gösteride atılan “*Kürdistan vardır*” sloganı kanıt olarak gösterilmektedir.

Fotoğraf:

Haberde iki adet fotoğraf ve bir adet video yer almaktadır. Video yirmi sekiz saniye uzunluğunda olduğu görülmektedir. Haberde kullanılan fotoğraflar videodan alınan ekran görüntüsü olduğu görülmektedir. Fotoğrafların her ikisinde aynı görseller olduğu gözlemlenmiştir. Fotoğraflarda elinde megafon olan LGBT+ olduğu düşünülen bir kişinin göstericilerle birlikte açıklama yaptığı görülmektedir. Haberde kullanılan videoda elinde megafon olan kişi göstericilerle birlikte açıklama yapmaktadır. Yapılan açıklamalarda göstericiler sloganlar atmaktadırlar. Ancak haberin başlığında ve spotunda yalnızca “*Kürdistan vardır*” sloganına yer verildiği gözlemlenmiştir.

Şematik Yapı

Haber Metni:

“Küresel güçler tarafından desteklenen LGBT terörü, İstanbul'da sözde 'onur' yürüyüşü adı altında ortaya çıktı. İzinsiz yürüyüş düzenlemek isteyen sapkın akımın destekçilerine polis izin vermedi. Polis ekipleri, yasak olmasına rağmen Taksim'de LGBT yürüyüşü yapmak isteyen gruplar için çevrede güvenlik önlemi aldı.

YOĞUN GÜVENLİK ÖNLEMİ ALINDI

Taksim ve İstiklal Caddesi'ne çıkan sokaklar güvenlik güçlerince kapatılırken caddeye giriş ve çıkış yapılmasına izin verilmedi. Harbiye, Cihangir ve Kabataş'ta yoğun önlem alınırken Yenikapı-Hacıosman Metro Hattı'nın Şişhane ve Taksim istasyonları ile Taksim-Kabataş Füniküler Hattı da işletmeye kapatıldı.

BEYOĞLU'NDA 10 KİŞİ GÖZALTINA ALINDI

İzin verilmemesine rağmen Cihangir ve Harbiye'deki bazı noktalarda toplanan ve polise mukavemette bulunan gruplara müdahale edilirken bazı kişiler gözaltına alındı. Beyoğlu'nda da 10 kişinin gözaltına alındığı bildirildi.”

A. Durum

Ana Olay ve Sunuş Biçimi:

Haberde ana olay şu şekildedir; “Onur Yürüyüşü” etkinlikleri kapsamında İstanbul'da eylem yapmak isteyen LGBT+ oluşumları yasaklanmasına rağmen Taksim ve İstiklal Caddesi'nde gösteri yapmak istemişlerdir, göstericiler polise direnmiş ve bunun sonucunda polis Beyoğlu'nda on kişiyi gözaltına almıştır. Ancak haberde olay eleştirel bir dille aktarıldığı görülmektedir. Haber başlığında ve spotunda yer alan iddialar detaylandırılarak aktarılmaktadır. Haber metninin giriş cümlesinde eylem için “*Küresel güçler tarafından desteklenen LGBT terörü*” ifadesi kullanıldığı görülmektedir.

“Küresel güçlerin Türkiye düşmanı” olduğu ima edilerek onların desteklediği LGBT+ oluşumları “ülkeye zarar vermek için eylem yaptıkları” algısı oluşturulmaya çalışılmaktadır. Ancak küresel güçlerin kim oldukları haberde bertilmemiştir. Bu bağlamda LGBT+ eylemde attıkları “*Kürdistan vardır*” sloganı “alçakça yapılmış” bir “*provokasyon*” olarak sunulmaktadır. Küresel güçler, LGBT+ bireyleri destekleyerek ülkemizi bölmeye çalıştıkları ima edilmektedir. LGBT+ bireyler tarafından yapılan gösterinin izinsiz olduğu sıklıkla vurgulanarak LGBT+ kurallara uymayan gruplar oldukları aktarılmaya çalışılmaktadır. B bağlamda; polisin olaya yönelik almış oldukları önlemler detaylandırılarak aktarıldığı gözlemlenmiştir. Haberde iki ara başlık kullanılmıştır. “*YOĞUN GÜVENLİK ÖNLEMİ ALINDI*” şeklinde sunulan ilk ara başlıkla polisin almış olduğu güvenlik önlemlerine vurgu yapılmaktadır. Ülkeyi bölmek isteyen LGBT+ gruplarına yönelik polisin üstlerine düşen görevi yerine getirdikleri kastedilmektedir. “*BEYOĞLU'NDA 10 KİŞİ GÖZALTINA ALINDI*” şeklinde verilen ikinci ara başlıkla alınan güvenlik önlemleri sonucu on kişi gözaltına alındığı ve polisin görevini başarıyla yerine getirdiği ima edilmektedir.

Ardalan ve Bağlam Bilgisi:

Haberde ardalan bilgisi bulunmamaktadır. LGBT+ neden gösteri yaptıkları veya ne istedikleri hakkında bilgi verilmemiştir. “Onur Yürüyüşü” adı altında gösteri yapıldığı bilgisi aktarıırken “*sözde onur yürüyüşü*” denilerek yapılan etkinliklerin aşağılanmaya çalışıldığı görülmektedir. Ancak “Onur Yürüyüşü” ne olduğu hakkında haberde bilgi yer almamaktadır.

B. Yorum

Haber Kaynakları ve Olay Taraflarının Olaya Getirdikleri Yorumlar:

Haberde ana kaynak muhabirin kendisidir. Haberin künyesinde muhabir bilgileri yer almaktadır. Olay tarafları olan polis ve göstericilerin olaya getirdikleri yorum veya görüş haberde yer almamaktadır. Muhabir kendi gözlemlerini taraflı bir gözle aktardığı gözlemlenmiştir. Muhabir, bağlı olduğu yayın grubunun dünya görüşüne uygun bir haber metni yazdığı söylenebilir. Haber metninde ideolojik düşünceye göre haber kurgulandığı görülmektedir.

3.4.2.2. Haberin Mikro Yapı Çözümlemesi

Sentaktik Çözümleme

Cümle Yapılarının Aktif ya da Pasif - Basit ya da Karmaşık Olması:

Haber metninde genel olarak aktif cümle yapısı kullanıldığı görülmektedir. Gösteriyi yapan gruplar aktif cümle yapıları ile sunularak bunlar kim oldukları açık bir şekilde aktarılmak istenmiştir. Polisin olaya müdahalesi de yine aktif cümle yapısı ile verilerek polisin haklılığı vurgulanmaya çalışılmıştır. Böylelikle polis, üzerine düşen görevi yerine getirdiği ima edilmek istenmiştir. Haberin birinci ve ikinci ara başlıklarından sonra pasif yapıda cümleler kullanılmıştır. “... izin verilmedi, ... işletmeye kapatıldı, ... gözaltına alındı, ... bildirildi ” gibi yüklemlemlerle cümlede özne pasif duruma indirgenerek olayın meşrulaştırılmaya çalışıldığı gözlemlenmiştir.

Sözcük Seçimleri

Haberin başlığında, spotunda ve haber metninde olmak üzere üç yerde “*sözde Kürdistan*” ifadesi kullanıldığı görülmektedir. Gösteride atılan sloganlardan biri olan “*Kürdistan vardır*” cümlesini haber metninde “*Sözde Kürdistan*” şeklinde sunulması; “Kürdistan diye bir yer yok, bu söylemler ülkeyi bölmeye yönelik söylemlerdir” imasında bulunmaktadır. Haber metninde “*sözde onur yürüyüşü*” denilerek bu yürüyüşün varlığı inkâr edilmektedir. Haber metni gösteride atılan soğanları destekler nitelikte hazırlandığı görülmektedir. Zira yürüyüşte atılan sloganlar varlığı inkâr edilen “Kürdistan ve LGBT+”ın olduğu söylenmeye çalışılmaktadır. Haber metnini hazırlayan

muhabir “Kürdistan ve LGBT+ bireyler” için “sözde” kelimesini kullanarak atılan sloganları doğrulamaktadır. Haber metninde sık sık gösterinin yasaklandığını ve yürüyüşün izinsiz olduğu vurgulanmaktadır. Böylelikle yürüyüş eylemi yapmak isteyen LGBT+ gruplarının kamu düzenini bozan ve kanunlara uymayan gruplar olduğu algısı uyandırılmaya çalışılmaktadır. LGBT+ bireyler için “sapkın akım” denilerek toplum genel ahlakına uymayan kişiler olarak sunulmaya çalışıldığı görülmektedir. Haberde, LGBT+ gruplarının yapmış olduğu “onur yürüyüşü eylemleri için *“LGBT terörü”* denilerek bu grupların toplumun huzur ve refahını bozaya çalışan gruplar olduğu ima edilmektedir.

Haberin Retoriği

Fotoğraf - İnanıdırıcı Bilgiler:

Haberde bir adet fotoğraf ve bir adet video kullanılmıştır. Haberde kullanılan fotoğraf haberde yayınlanan videodan ekran görüntüsü alınarak oluşturulmuş bir fotoğraf olduğu görülmektedir. Haberde kullanılan videoda yürüyüş eyleminde bulunan eylemcilerin slogan attıkları görülmektedir. Haber metninde atılan sloganların bazılarında yer verilmiştir. Haberde, genel Türk ahlak yapısına uymayan LGBT+ bireyler ve onları destekleyenler, küresel sermayenin desteğini alarak İstanbul’da eylem yapmak istemişlerdir. Ancak güvenlik güçleri bu eylem için gerekli önlemleri almış yetkili merciler de eylemin yapılmasını yasaklamışlardır. Buna rağmen LGBT+ bireyler İstanbul’da gösteri yapmaya çalışmış ve sloganlar atmıştır. Haberde “Kürdistan vardır” sloganı ön plana çıkarılarak LGBT+ bireyler ülkeyi bölmeye yönelik talepleri olduğu veya kendilerine destek olan küresel sermaye sahiplerinin talepleri doğrultusunda ülkenin bölünmesine destek oldukları ima edilmektedir. Genel Türk ahlak yapısına uymayan gruplar olarak lanse edilen LGBT+ bireyler için *“sapkın”* kelimesi kullanılmıştır. Haber metninin ilk cümlesinde “Küresel güçler tarafından desteklenen LGBT terörü” denilmektedir. “Küresel güçler” denilerek bir “düşman” imajı oluşturulmaya çalışılmaktadır. Bu düşmanın desteklediği LGBT+ bireyler İstanbul’da toplumun huzur ve güvenliğini bozmaya yönelik eylemler yaptığı ima edilmektedir.

3.4.3. Sabah Gazetesi 19.06.2023 Tarihli Haberi

Sabah Gazetesi’nin 26.06.2023 tarihli haberi, LGBT+ İstanbul Taksim’de yasaklanmasına rağmen yaptıkları yürüyüş eylemi ve bu eylemde HDP’li milletvekili Özgül Saki’nin polislere yönelik kullanmış olduğu “işgalci güçler” söylemi hakkındadır. Habere <https://www.sabah.com.tr/gundem/2023/06/19/LGBT-terorune-dur-diyen-turk-polisine-hdpli-ozgul-sakiden-alcak-hakaret-egmden-suc-duyuru> adresinden ulaşılmıştır.

3.4.3.1. Haberin Makro Yapı Çözümlemesi

Tematik Yapı

Başlık:

“LGBT terörüne dur diyen Türk polisine HDP’li Özgül Saki’den alçak hakaret! EGM’den suç duyuru...”

Haber başlığında LGBT+ Onur yürüyüşü kapsamında İstanbul Taksim’de yapmış oldukları eylemi terör eylemi olarak aktarıldığı görülmektedir. Eylemde HDP’li milletvekilinin polise yönelik kullanmış olduğu “işgalci güçler” söylemini “alçak hakaret” nitelendirilerek başlıkta verilmiştir. Emniyet Genel Müdürlüğünün konu hakkında suç duyurusunda bulunduğu bilgisi başlıkta yer almıştır. Haber başlığında LGBT+ eylemlerinin terör eylemleri ile eş tutulduğu ve toplumu

yıpratmaya yönelik eylemler olduğu imasında bulunmaktadır. Bu durumun kanıtı olarak da HDP'li milletvekilinin polise yönelik "işgalci güçler" söylemi gösterilmektedir.

Haberin Spotu:

"LGBT terörü sosyal medya ve küresel akımlar üzerinden pompalanmaya devam ederken, İstanbul'da sözde 'onur' yürüyüşü adı altında izinsiz bir gösteri düzenlendi. LGBT'li bir grup, Başkan Recep Tayyip Erdoğan aleyhine slogan atarken, HDP'li vekil Özgül Saki de yasağa uymayan LGBT grubuna izin vermeyen emniyet güçlerine 'işgalci kuvvetler' dedi. Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM), İstanbul'da yasa dışı gösteri yapmak isteyen gruba izin vermeyen polisler 'işgalci' diyen HDP İstanbul Milletvekili Özgül Saki hakkında suç duyurusunda bulunulduğunu duyurdu."

Haberin spotu başlıkta verilen bilgiler detaylandırılarak sunulmuştur. LGBT eylemlerini terör eylemleri olarak nitelendirilerek yapılmak istenen gösterinin izinsiz olduğu ön plana çıkarılmıştır. İzinsiz gösteriye müdahale eden polis için HDP'li milletvekilinin kullanmış olduğu "işgalci kuvvet" söylemi spotta tekrar aktarılmaktadır. HDP'li milletvekilinin LGBT gösterilerine destek olmak için eyleme katılması ve mensubu olduğu partinin sıklıkla terör örgütü ile anılması LGBT eylemlerinin terör eylemi olduğu savını destekler nitelikte kurgulandığı gözlemlenmiştir. Bunu yanı sıra LGBT+ gruplarının hem küresel güçler tarafından desteklendiği ifadesi kullanılarak ülkeyi kaosa sürüklemek isteyen düşmanların olduğu ima edilmektedir.

Fotoğraf:

Haberde üç adet fotoğraf kullanılmıştır. Bunun dışında haberde, Sabah Gazetesinin X sosyal medya hesabından yayımlanan ve süresi kırk dört saniye olan video yer almaktadır. Haberde kullanılan birinci ve ikinci fotoğraflarda LGBT+ yürüyüş yaparken arkadan çekilmiş fotoğraflar olduğu görülmektedir. Haberde kullanılan üçüncü fotoğrafta ise HDP'li milletvekili Özgül Saki'nin eylemde yapmış olduğu basın açıklaması sırasında çekilmiş görsel yer almaktadır. Haberde yer alan videoda açıklaması yer alan Özgül Saki'nin polise yönelik kullanmış olduğu ifadeler yer almaktadır. Videoda Özgül Saki "adeta işgalci bir kuvvet gibi Taksim'in yer yerini işgal eden polis" ifadesi dikkat çekmektedir.

Şematik Yapı

Haber Metni:

"İstanbul'da yasağa rağmen sözde 'onur' yürüyüşü yapmaya çalışan LGBT'li gruplara polis ekipleri müdahale etti. Yasağa uymayan bazı LGBT grupları izinsiz gösteri düzenledi.

İstanbul Harbiye'de ara sokakta toplanan LGBT'li bir grup, Başkan Recep Tayyip Erdoğan aleyhine sloganlar attı.

HDP İstanbul Milletvekili Özgül Saki de, gösteri ve yürüyüş yasağına rağmen LGBT'lilerin sözde 'onur yürüyüşü'ne izin vermeyen polis ekiplerine 'işgalci kuvvetler' dedi.

EGM'DEN POLİSLERE 'İŞGALCI' DİYEN MİLLETVEKİLİ HAKKINDA SUÇ DUYURUSU
Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM), İstanbul'da yasa dışı gösteri yapmak isteyen gruba izin vermeyen polisler 'işgalci' diyen Yeşil Sol Parti İstanbul Milletvekili Özgül Saki hakkında suç duyurusunda bulunulduğunu duyurdu.

EGM'nin Twitter hesabından yapılan açıklamada, "Aziz milletimizin huzur ve güvenliği için 7 gün 24 saat görev yapan, başta terör örgütleri olmak üzere suç ve suçluyla mücadeleyi aralıksız sürdüren Türk Polis Teşkilatı'na yönelik 'işgalci' hakareti asla kabul edilemez. İstanbul'da yasa dışı gösteri yapmak isteyen gruba izin vermeyen polislerimize 'işgalci' diyen Yeşil Sol Parti İstanbul Milletvekili Özgül Saki hakkında suç duyurusunda bulunulmuştur" denildi.

BAKAN YERLİKAYA'DAN KINAMA

İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya da sosyal medya hesabından yaptığı paylaşımıyla HDP'li vekili kınadığını belirterek şu ifadeleri kullandı:

“İzinsiz gösteriye engel olmaya çalışan polislerimize "işgalci" diyerek hakarete bulunan HDP'li vekili şiddetle kınıyorum. Kahraman polisimiz tarih boyunca, "işgalci zihniyetlerle" ve 'toplumumuzun değerlerini" hiçe sayanlarla mücadele etmiştir. Dün böyleydi, bugün böyle, yarın da böyle olacaktır.”

A. Durum

Ana Olay ve Sunuş Biçimi:

Haberde ana olay LGBT+ İstanbul Taksim’de izinsiz gösterilerine polisin müdahalesi hakkındadır. Yeşil Sol Parti İstanbul Milletvekili Özgül Saki’nin polise yönelik “işgalci güçler” ifadesini kullanması haberde ön plana çıkarılmıştır. Özgül Saki’nin polise yönelik “işgalci güçler” ifadesi kullanılması üzerine Emniyet Genel Müdürlüğü’nün konu hakkında suç duyurusunda bulunduğu aktarılmaktadır. Haberde olay şu şekilde sunulmaktadır; “ülkemin huzurunu bozmaya yönelik girişimde bulunan dış güçler, LGBT+ bireyler aracılığıyla eylemlerde bulunmaktadır, eylemlerine izin verilmeyen göstericiler Cumhurbaşkanı aleyhinde sloganlar atmıştır. Eyleme destek olan Yeşil Sol Parti Milletvekili olaya müdahale eden polise yönelik işgalci güçler diyerek hakarete bulunmuştur, Emniyet Genel Müdürlüğü milletvekili hakkında suç duyurusunda bulunmuştur, İç İşleri Bakanı Ali Yerlikaya sosyal medya hesabı üzerinden milletvekilini kınamıştır.” Haber sunumu eylemi gerçekleştirenlere yönelik eleştirel bir dille aktarıldığı gözlemlenmiştir. LGBT+ eylemlerinin izinsiz olduğu sıklıkla vurgulanmaktadır. Haberde LGBT+ eylemleri için “LGBT terörü” denilerek bu eylemlerin toplumun huzurunu bozmaya yönelik olduğu iması oluşturulmaya çalışılmıştır. Haberin genelinde LGBT+ bireyler olumsuz anlam içeren kelimelerle sunulduğu görülmektedir.

Ardalan ve Bağlam Bilgisi:

Haberde LGBT+ neden eylem yaptıkları hakkında bilgi yer almamaktadır. LGBT+ “Onur Yürüyüşü” olarak adlandırdıkları eylemleri için “sözde” kelimesi kullanılarak eylemlerin değersizleştirilmeye çalışıldığı görülmektedir. LGBT+ toplu içerisinde eşit birey olma vb. gibi taleplerinin olduğu ve ya neden yürüyüş eylemi yapmak istedikleri haber metninde yer almamaktadır. Yapılmak istenen yürüyüş eylemi için küresel akımların yönlendirmesi doğrultusunda yapılmak istendiği ima edilmektedir. Haberde eylemlerin gerçek nedenine yer verilmemiştir. Toplum içerisinde cinsel eğilimlerinden dolayı ötekileştirildikleri ve toplumun dışına itildiklerini iddia eden LGBT+ daha toplum içerisinde daha fazla görünür olmaya çalıştıklarını, cinsel eğilimlerinden dolayı toplum dışına itilmek istenmedikleri için eylem yaptıklarına değinilmemiştir.

B. Yorum

Haber Kaynakları ve Olay Taraflarının Olaya Getirdikleri Yorumlar:

Haber künyesinde muhabir bilgisi yer almamaktadır. Ancak haber dili incelendiğinde haberin birinci ağızda aktarıldığı gözlemlenmiştir. Haberde olay taraflardan olan LGBT+ görüşlerine yer verilmemiştir. Emniyet Genel Müdürlüğü’nün ve İç İşleri Bakanı’nın konu ile ilgili sosyal medya üzerinden yapmış oldukları açıklamalardan alıntılar aktarılmıştır. Haberde olay taraflardan yalnızca birinin görüşlerine yer verildiği gözlemlenmiştir.

3.4.3.2. Haberin Mikro Yapı Çözümlemesi

Sentaktik Çözümleme

Cümle Yapılarının Aktif ya da Pasif - Basit ya da Karmaşık Olması:

Haber metni genel olarak basit ve aktif yapıda cümlelerle aktarılmaktadır. LGBT+ yer aldığı cümleler basit yapıda sunularak eylemlerinden sorumlu oldukları vurgulanmaya çalışılmaktadır. Polis ve Emniyet Genel Müdürlüğü ile ilgili cümleler aktif yapıda sunularak polisleri olaya müdahalesinin haklılığı vurgulanmaya çalışılmaktadır. Böylelikle polisin olaya müdahalesi meşru olduğu ima edilmeye çalışıldığı görülmektedir.

Sözcük Seçimleri

Haberde LGBT+ bireyler olumsuz anlam içeren kelimelerle birlikte aktarıldığı gözlemlenmiştir. Haber başlığında ve spotta “LGBT terörü” denilerek eylemlerin topluma zarar vermeye yönelik eylemler olduğu ima edilmektedir. LGBT+ “Onur Yürüyüşü” olarak adlandırdıkları eylemleri için “sözde” kelimesi kullanılarak bu eylemlerin değersiz olduğu ve meşru olmadığı izlenimi oluşturulmaya çalışılmaktadır. Haberde sık sık eylemlerin izinsiz olduğu vurgulanarak LGBT+ yasal olmayan girişimlerde bulunduğu ve devlet otoritesine karşı gelen gruplar oldukları ima edilmeye çalışılmıştır.

Haberin Retoriği

Fotoğraf - İnanırcı Bilgiler:

Haberde kullanılan fotoğrafları kalitesi düşük olduğu gözlemlenmiştir. Fotoğraflar yakından incelendiğinde bir video kaydından alınan ekran görüntüsü olduğu izlenimi vermektedir. Fotoğraflar haberin kurgusunu destekler nitelikte olmadıkları görülmektedir. Haberde kullanılan kırk dört saniyelik videoda eylemlere destek veren Yeşil Sol Parti Milletvekilinin açıklamaları yer almaktadır. Videoda milletvekili “polis adeta işgalci bir kuvvet gibi” sözlerini haberde “işgalci kuvvetler” şeklinde yer verilerek ön plana çıkarıldığı görülmektedir. Haberde kullanılan video haber metnini destekler kullanıldığı gözlemlenmiştir. Haberde Emniyet Genel Müdürlüğü ve İç İşleri Bakanlığının sosyal medya üzerinden yapmış oldukları açıklamalara yer verilerek haberin inandırıcılığı arttırılmaya çalışılmıştır.

3.4.4. Sabah Gazetesi 25.06.2023 Tarihli Haberi

Sabah Gazetesi'nin 25.06.2023 tarihli haberi, LGBT+ bireyler İstanbul Taksim'de yasaklanmasına rağmen yaptıkları yürüyüş eylemi ve bunun sonucu 96 kişinin gözaltına alınması hakkındadır. Habere <https://www.sabah.com.tr/yasam/LGBTnin-gosterilerine-izin-verilmediistanbulda-96-gozalti-var-6526897> adresinden ulaşılmıştır.

3.4.4.1. Haberin Makro Yapı Çözümlemesi

Tematik Yapı

Başlık:

“LGBT'nin gösterilerine izin verilmedi... İstanbul'da 96 gözaltı var”

Haber başlığı iki bölümden oluşmaktadır. Haber başlığının ilk bölümü pasif cümle yapısıyla yüklemi gerçekleştiren gizli tutularak eyleme izin verilmediği bilgisi aktarılmaktadır. Haber başlığının ikinci bölümü ise gözaltına alınan kişi sayısı aktarılmaktadır. Bu bölümde de yüklemi gerçekleştiren belirtilmemiştir. Başlıkta yer bilgisi yer alırken zaman bilgisi bulunmamaktadır.

Haberin Spotu:

“İstanbul'da izinsiz bir şekilde yürüyüş yapmak isteyen LGBT'lilerin gösterilerine izin verilmedi. 96 kişi gözaltına alındı.”

Haberin spotu başlığın genişletilmiş hali olarak sunulduğu görülmektedir. Haberin spotunda da iki farklı bölüm yer almaktadır. İlk bölümde yürüyüş eylemi yapmak isteyen LGBT'lilere izin

verilmediği şeklindedir. İkinci bölümde gözaltına alınan kişi sayısı verilmektedir. Her iki bölümde pasif cümle yapısıyla cümleler sunulmuştur.

Fotoğraf:

Haberde bir fotoğraf kullanılmıştır. Fotoğrafta üniformalı iki polis sırtları dönük halde görülmektedir. Fotoğrafta başka bir görsel bulunmamaktadır. Fotoğraf olay esnasında çekilen bir görüntü olmadığı gözlemlenmiştir.

Şematik Yapı

Haber Metni:

“İstanbul Emniyeti; geçtiğimiz Pazar günü olduğu gibi bu Pazar günü de yine tam gün mesaideydi. İstanbul'da izinsiz bir şekilde yürüyüş yapmak isteyen LGBT'lilerin gösterilerine izin verilmedi. Şişli ve Taksim'de yaşanan gerginlikler polislerin müdahalesi ile sonuçlandı. İstanbul genelinde izinsiz gösteri ve yürüyüşlere katılmak isteyen ve taşkınlık yapan 96 kişi gözaltına alındı ve İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü'ne götürüldü.”

A. Durum

Ana Olay ve Sunuş Biçimi:

Haberde ana olay yasaklanmasına karşın LGBT+ Şişli ve Taksim'de yürüyüş eylemi yapmak istemeleri ve bunun sonucunda 96 kişinin gözaltına alınmasıdır. Haberde ana olay kısmi olarak aktarıldığı gözlemlenmiştir. LGBT+ neden yürüyüş yapmak istedikleri ve ya yürüyüş eylemine neden izin verilmediği bilgisi haberde yer almamaktadır. Haberde ana olay polis müdahalesi üzerinden kurgulanmıştır. Haberin giriş cümlesinde bir önceki hafta aynı gün LGBT+ yürüyüş yapmak istedikleri ancak polisin olaya müdahale ettiği bilgisi aktarılmaktadır. Haberin ilk cümlesi mantık hatası içermektedir. *“İstanbul Emniyeti; geçtiğimiz Pazar günü olduğu gibi bu Pazar günü de yine tam gün mesaideydi.”* şeklinde sunulan ilk cümlede “polis sanki yarı zamanlı çalışıyor ancak LGBT+ eylemleri nedeniyle ile tam gün çalışmak zorunda kalmışlar” anlam çıkmaktadır. Oysaki polis teşkilatı 7/24 şeklinde çalışmaktadır. Haberin ikinci cümlesinde *“... yaşanan gerginlikler polislerin müdahalesi ile sonuçlandı”* şeklinde aktarılmaktadır. Bu cümleden “LGBT+ bireyler başka gruplarla gerginlik yaşamış ve bunun üzerine polis bu gergin olaya müdahale edip tarafların arasına girmiş” anlamı çıkmaktadır. Oysaki LGBT+ grupları polis ile gerginlik yaşamıştır. Haberin genel sunumu LGBT+ bireyler izinsiz yürüyüş eylemi yapmak istemişler, bunu üzerine polis gruba müdahale etmiştir, eylemciler taşkınlık yapmaları sonucu 96 kişi gözaltına alınmıştır şeklindedir. LGBT+ bireyler olumsuz anlam içeren kelimelerle birlikte kullanılarak kural tanımayan, taşkınlık yapan kişiler imajı oluşturulmaya çalışıldığı görülmektedir.

Ardalan ve Bağlam Bilgisi:

B. Yorum

Haber Kaynakları ve Olay Taraflarının Olaya Getirdikleri Yorumlar:

Haberin ana kaynağı muhabirin kendisidir. Muhabir bilgileri haberin künyesinde yer almaktadır. Olayın tarafı olan eylemcilerin ve polisin görüşlerine yer verilmemiştir. 96 Kişinin gözaltına alındığı bilgisi kaynak gösterilmeden verilmiştir.

3.4.4.2. Haberin Mikro Yapı Çözümlemesi

Sentaktik Çözümleme

Cümle Yapılarının Aktif ya da Pasif - Basit ya da Karmaşık Olması:

Haberde olay pasif cümle yapısı ile aktarılmaktadır. Haberin kurgusunda polis merkezi roldedir. “İzin verilmedi, gözaltına alındı, götürüldü” şeklinde biten cümlelerle yürüyüş eylemine izin verilmemesi ve polislin olaya müdahalesi meşrulaştırmaya çalışıldığını göstermektedir.

Sözcük Seçimleri

Haberde yürüyüş eyleminin izinsiz olduğu sıklıkla tekrar edilmektedir. İzinsiz olan yürüyüş eyleminde ısrar eden LGBT+ bireyler hatalıdır imasında bulunmaktadır. Gözaltı alınanlar için “taşkınlık yapan” ifadesi kullanılarak yürüyüş eylemine katılanların kamu düzenini bozdukları gerekçesiyle gözaltına alındıkları algısı oluşturulmaya çalışıldığı görülmektedir.

Haberin Retoriği

Fotoğraf - İnanırcı Bilgiler:

Haberde bir fotoğraf kullanılmıştır. Fotoğrafta yürüyüş eylemi ile ya da polislin olaya müdahalesi ile ilgi herhangi bir görsel içermemektedir. Haberde kullanılan fotoğraf internet ortamında kolayca bulunabilecek bir fotoğraf olduğu gözlemlenmiştir. Olayla ilgili fotoğraf kullanılmamıştır. Haberde aktarılan bilgiler herhangi bir remi açıklamaya dayandırılmadığı görülmektedir. Bu durum haberin inanırcılığını azaltmaktadır. Haber metninde kullanılan dil ve haberde kullanılan fotoğraf haberin masa başında yazıldığı izlenimini uyandırmaktadır. Haberin künyesinde muhabir bilgisi bulunmasına karşın muhabirin olay yerinden bilgi aktarmadığı anlaşılmaktadır.

3.4.5. Sabah Gazetesi 26.06.2023 Tarihli Haberi

Sabah Gazetesi'nin 26.06.2023 tarihli birinci haberi, İzmir'de LGBT+ oluşumlarının “Onur Haftası” kapsamında yapmak istedikleri yürüyüş eylemi hakkındadır. Habere <https://www.sabah.com.tr/video/yasam/izmirde-LGBT-yuruyusune-polis-mudahalesi-50nin-uzerinde-gozalti-video> adresinden ulaşılmıştır.

3.4.5.1. Haberin Makro Yapı Çözümlemesi

Tematik Yapı

Başlık:

“İzmir'de LGBT yürüyüşüne polis müdahalesi: 50'nin üzerinde gözaltı”

Haberin başlığı olay-sonuç ikiliği üzerinden aktarıldığı görülmektedir. Olay; “İzmir'de LGBT+ bireyler yürüyüş yapmak istemiş ancak polis buna müdahale etmiştir” şeklinde sunulmuştur. Sonuç ise “bu müdahale sonucu elli kişi gözaltına alınmıştır” şeklinde aktarıldığı görülmektedir. Haberde başlığında yer bilgisi bulunurken zaman bilgisine yer verilmemiştir. Haber başlığında ana olay ile birlikte polislin olaya müdahalesi ve bunun sonucu elli kişinin gözaltına alınması ön plana çıkarıldığı görülmektedir.

Haberin Spotu:

“İzmir Valiliği tarafından yasaklanmasına rağmen eylem yapmak isteyen LGBT üyelerine polis müdahalede bulundu. Tüm ikazlara rağmen yürüyüşü gerçekleştirmek isteyen LGBT üyesi 50'nin üzerinde kişi gözaltına alındı.”

Haberin spotu başlıkta verilen bilgilerin daha detaylandırılarak aktarıldığı görülmektedir. Spotta eylemin İzmir Valiliği tarafından yasaklandığı ve eylemi yapmak isteyen grupların uyarıları dikkate almayarak yürüyüş eylemini yapmak istedikleri vurgulanmaya çalışılmıştır. Spotun ikinci cümlesinde “Tüm ikazlara rağmen...” ifadesi kullanılarak LGBT+ bireyler yürüyüş eyleminde haksız oldukları vurgulanmaya çalışılmıştır. Elli kişinin gözaltına alınması, yasaklanan eylem için

yapılan ikazlara aldırış etmeyen LGBT+ yürüyüş yapma ısrarlarından kaynaklı olduğu iması oluşturulmak istenmiştir.

Fotoğraf:

Haberde fotoğraf kullanılmamıştır. Ancak süresi iki dakika yirmi altı saniye olan video kullanıldığı görülmektedir. Haberde kullanılan videoda, yürüyüşün yapıldığı sokakta çok sayıda polis olduğu görülmektedir. Görüntülerde polisin eylem yapmak isteyen gruba yönelik uyarılarda bulunduğu yer almaktadır. Bunlarla birlikte polisin eylemcilerden bazılarının gözaltına aldığı görülmektedir.

Şematik Yapı

Haber Metni:

“İzmir Valiliği, geçtiğimiz cuma günü LGBTİ dernekleri, benzeri oluşumlar ve gruplar tarafından gerçekleştirilmek istenen etkinliklerin genel ahlaka aykırı olduğunu ve provokatif olaylara sebep olabileceğini, olası şiddet ve terör olaylarının önüne geçilmesi amacıyla 2 gün boyunca toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin yasaklandığını duyurmuştu. Valilik kararına rağmen LBGT üyeleri, eylem yapmak amacıyla bugün saat 17.45'te Alsancak Semtı Kıbrıs Şehitleri Caddesi'nde bir araya geldi. Polis ekipleri caddeye çıkan tüm sokakları barikatlarla kapattı. Çevik Kuvvet ekipleri ve asayiş ekiplerin de katılımıyla geniş çaplı önlemler alınırken, bölgeye TOMA'da sevk edildi. Caddede bekleme yapmamaları ve dağılmaları konusunda polis ekiplerince yapılan tüm ikazlara aldırış etmeyen LGBT üyelerine müdahalede bulunuldu. Polis ekiplerince uyarılara aldırış etmeyen 50'nin üzerinde LGBT üyesi gözaltına alınarak emniyete götürüldü.”

A. Durum

Ana Olay ve Sunuş Biçimi:

Haberde ana olay şu şekildedir: “LGBT+ oluşumlarının İzmir’de “Onur Yürüyüşü” kapsamında yürüyüş eylemi yapmak istemektedirler. İzmir Valiliği yürüyüşün genel ahlaka aykırı olduğu ve olası şiddet ve terör olayların önüne geçilmesi nedeni ile yürüyüşün yapılmasına izin verilmemiştir. Ancak LGBT+ oluşumları yasaklanmasına rağmen yürüyüş eylemini yapmak istemişlerdir. Bunun sonucu polis elli kişiyi gözaltına almıştır.” Haberde LGBT+ oluşumları neden eylem yapmak istedikleri hakkında bilgi yer almamaktadır. Haberde olay “İzmir Valiliğinin yasaklamasına rağmen LGBT+ oluşumları yürüyüş eylemi yapmak istemişlerdir. Grubun dağılması yönünde polis uyarıda bulunmuştur. Uyarıları dikkate almayan ve yürüyüş eylemi yapmak için ısrar eden LGBT+ bireyler gözaltına alınmıştır” şeklinde sunulduğu gözlemlenmiştir. Haberde; yürüyüşün yasaklandığı, buna rağmen yürüyüş yapmak isteyen göstericilere polisin müdahalede bulunduğu ön plana çıkarılmaya çalışıldığı görülmektedir. Haberde LGBT+ oluşumları eylemin yasaklanmasına rağmen yürüyüş yapmak istemelerinde haksız oldukları ima edilmektedir. Haberde yer ve zaman bilgisi detaylı olarak verildiği görülmektedir. Yer ve zaman bilgisinin detaylı olarak verilmesi ile olayın anlık olarak takip edildiği izlenimi uyandırılmaya çalışılmıştır.

Ardalan ve Bağlam Bilgisi:

B. Yorum

Haber Kaynakları ve Olay Taraflarının Olaya Getirdikleri Yorumlar:

Haberde ana kaynak muhabirin kendisidir. Ancak haber künyesinde muhabir ismi yer almamaktadır. Olay tarafların görüşlerine yer verilmeyen haberde İzmir Valiliği'nin daha önceki günlerde yapmış olduğu açıklamaya yer verildiği görülmektedir. LGBT+ oluşumlarının açıklamalarına yer verilmemiştir. Haberde olay taraflardan yalnızca birinin açıklamasına yer verilmesi haberin yanlı olduğu izlenimi uyandırmaktadır. Valiliğin açıklamasından alıntılanan

bölümde eylemem neden izin verilmediği bölüm yer almaktadır. Böylelikle Valiliğin yürüyüşe izin vermemesinde haklı olduğu vurgulanmaya çalışılmıştır.

3.4.5.2. Haberin Mikro Yapı Çözümlemesi

Sentaktik Çözümleme

Cümle Yapılarının Aktif ya da Pasif - Basit ya da Karmaşık Olması:

Haberde cümleler genel olarak aktif yapıda sunulduğu görülmektedir. Haberin genel yapısında, İzmir Valiliğinin ve polis haklı olduğu ve yasaklanmasına rağmen yürüyüş eylemi yapmak isteyen LGBT+ oluşumları ise bu tutumlarından dolayı haksız oldukları ima edilmiştir. Haberin bu kurgusuna göre cümlelerin aktif yapıda sunulurken Valiliğin haklılığı ve eylemcilerin haksızlığı vurgulanmaya çalışıldığı gözlemlenmiştir.

Sözcük Seçimleri

Haberde; “... yasaklanmasına, yasaklandığını...,” gibi ifadeler kullanılarak eylemin izinsiz olduğu vurgulanmaya çalışılmıştır. Bununla birlikte; “...rağmen, ... ikazlara rağmen, Valilik kararına rağmen, ikazlara aldırış etmeyen, uyarılara aldırış etmeyen” ifadelerin kullanılması ile eylemcilerin “kural tanımayan, başkaldıran” gruplar olduğu ima edilmeye çalışıldığı gözlemlenmiştir. Bu nedenle gözaltına alınan elli kişi “kural tanımayan, başkaldıran” oldukları ima edilerek polis müdahalesinin meşru olduğu algısı oluşturulmaya çalışıldığı görülmektedir.

Haberin Retoriği

Fotoğraf - İnanırdıcı Bilgiler:

Haberde yalnızca bir video yer almaktadır. Videonun içeriği haberin kurgusunu destekler niteliktedir. Videoda polis yürüyüşün yapılacağı sokakları kapattığı ve eylemcileri uyardığı görülmektedir. Uyarıların ardından polis eylemcilerden bazılarını gözaltına almaktadır. Haber metninde ise Valiliğin açıklamasına yer verilerek bilgilerin güvenilirliği arttırılmaya çalışıldığı görülmektedir.

4. SONUÇLAR

Kitle iletişim araçları, günümüz toplumlarında önemli bir güçtür ve sadece bilgi aktarma ve eğlendirme gibi işlevler üstlenmenin ötesinde, belirli bir ideoloji ve söylemi topluma yaygınlaştırmada da önemli bir rol oynamaktadır. Bu rol, medya kuruluşlarının sahip olduğu siyasi ve ekonomik güçlerden, kullandıkları dil ve görsellerden ve hedef kitleye yönelik stratejilerden etkilenmektedir. Kitle iletişim araçlarının çoğu, belirli bir siyasi ve ekonomik güce bağlıdır. Bu bağlılık, medya kuruluşlarının yayın politikalarını ve içeriklerini doğrudan etkileyebilir. Bir medya kuruluşu iktidara yakınsa, iktidarın politikalarını destekleyen haberler ve programlar yayınlama olasılığı daha yüksektir. Bu tersi durumlar için de geçerlidir. Bir medya kuruluşu iktidara karşıysa, iktidarın politikalarını eleştiren haber ve program yayınlama olasılığı daha yüksektir. Özellikle toplumu bilgilendirmek üzere günlük haber yayını yapan medya kuruluşları ideolojilerini ve söylemlerini yaymak için dil ve görselleri de ustaca kullanmaktadır. Haberlerde kullanılan kelimeler, görsellerin çerçevesi ve haberlerin sunum şekli, izleyicilerin algısını ve yorumunu yönlendirebilmektedirler. Kitle iletişim araçları, belirli bir ideoloji ve söylemi yaymak için hedef kitleye yönelik farklı stratejiler de kullanmaktadır. Bir medya kuruluşu, belirli bir siyasi görüşe sahip olan izleyicileri etkilemek için, o görüşe hitap eden haberler ve programlar yayınlatabilmektedir. İncelediğimiz yayın organlarının her biri kendi okurlarının ilgisi çekebilme ve etkileyebilme için hedef kitlelerinin görüşüne hitap eden haberler yayınlamaktadır. Başka bir deyişle, okur kitlelerinin ideolojisine göre haber kurgulanmaktadır. Bununla birlikte, yayın organının politikası, sermaye yapısı, iktidarla olan ilişkileri okur kitle üzerinde bırakmak istediği etki gibi etmenler haberin kurgulanma aşamasını etkilemektedir.

İnceleme konusu olan gazetelerin internet sitelerinde LGBT+ bireyler ile ilgili yayınlar incelendiğinde her bir yayın organı sahip olduğu ideolojiye göre haberi kurguladıkları gözlemlenmiştir. İdeolojik olarak iktidara yakın olan yayın organları, LGBT+ haberlerini eleştirel bir dille okurlarına aktardığı görülmektedir. İdeolojik olarak iktidar karşıtı olan yayın organları ise LGBT+ eylemleri destekler nitelikte okurlarına aktardığı görülmektedir. Çalışma konusu olan LGBT+ bireylerin her yıl Haziran ayında düzenledikleri “Onur Haftası” etkinliklerini kapsamaktadır. Çalışmamızda 2023 yılının Türkiye’de yapılmak istenen “Onur Haftası” etkinlikleri kapsamında yapılan yürüyüşler incelenmiştir. Sol ideolojiye sahip ve iktidara muhalif olan Birgün ve Cumhuriyet, sağ ideolojiye sahip ve iktidara yakın olan Yeni Şafak ve Sabah gazetelerinin internet sayfalarında yayınlamış oldukları haberler incelenmiştir. Zaman aralığı olarak 2023 yılı Haziran ayında yapılan onur yürüyüşü haberleri ele alınmıştır. Her bir yayın organı için beş haber seçilmiştir. Seçilen haberler her yayın organında nasıl okurlarına aktarıldığı incelenmiştir. Yayımlanan haberler aynı olmasına rağmen farklı tarihlerde yayımlandıkları gözlemlenmiştir.

Medya genel olarak ele alındığında, her yayın kuruluşunun yayın politikası bulunmaktadır. Bu yayın politikası daha çok yayın organının iktidarla olan ilişkileri doğrultusunda şekillenmektedir. Editöryal bağımsızlık her zaman tartışma konusu olmuştur. Herhangi bir medya metninin yayımlandığı medya kuruluşunun genel yayın politikalarına ters düşecek içerikle yayınlanması neredeyse mümkün değildir. Bu bağlamda incelediğimiz haberler de yayın organlarının ideolojik yapılarına göre kurgulanıp okur kitlelerine aktarıldığı görülmektedir. LGBT+ bireylerin ya da bu oluşumları destekleyen veya karşı çıkan görüşlerin haklılığı çalışma konusu içerisinde yer almamaktadır.

Türkiye’de iktidara karşı muhalif yayınlar yapan Birgün ve Cumhuriyet gazetelerinin internet sayfalarında 2023 yılı Haziran ayında LGBT+ “Onur Ayı” kapsamında yapmış oldukları eylemlerin

haberleri incelendiğinde şu sonuçlara varılmıştır. LGBT+ eylemlerinin desteklendiği gözlemlenmiştir. Birgün Gazetesi'nin incelenen haberlerinin başlıkları şu şekildedir;

“ODTÜ'deki Onur Yürüyüşü'ne polis müdahalesi: Gözaltına alınanlar var”

“Onur yürüyüşüne polis ablukası”

“İstanbul'da Onur Yürüyüşü: En az 20 kişi gözaltına alındı”

“İzmir'de Onur Yürüyüşü: Tüm sokaklar ablukada, 50'nin üzerinde gözaltı”

“Sokaklardan vazgeçmiyoruz”

İncelenen haberlerin başlıklarda LGBT+ yapmış oldukları eylemler için “Onur Yürüyüşü” denilmektedir. Olumsuz anlam içerebilecek “eylem, gösteri” gibi kelimelerin kullanılmadığı görülmektedir. Haber başlıkların dördünde yapılan eylemlerin LGBT+ bireylerca kullanıldığı şekli ile aktarılmıştır. LGBT+ Haziran ayında yapmış oldukları eylemler için kullandıkları “Onur Yürüyüşü” sıklıkla tekrar edilerek ideolojik söylemlerin tekrar üretilmesi ve yaygınlık kazanması sağlanmaya çalışıldığı gözlemlenmiştir. Beşinci haberin başlığı LGBT+ sloganına yer verildiği görülmektedir. LGBT+ bireyler toplumdan dışlandıklarını ve ayrımcılığa maruz aldıklarını dile getirmektedirler, bu nedenle toplum içerisinde daha fazla görünür olmak için yürüyüş eylemleri gerçekleştirmektedirler. Eylemlerde yapmış oldukları basın açıklamalarında da bunu sık sık dile getirmektedirler. “Sokaklardan vaz geçmiyoruz” söylemi LGBT+ oluşumlarının kullanmış oldukları ideolojik söylemler arasında yer almaktadır. Birgün Gazetesi de bu söylemi haber başlığına taşıyarak söylemin tekrar üretilmesini sağlamaktadır. Haber her okunduğunda bu ideolojik söylem her defasında yeniden üretilmektedir. Birgün Gazetesinin haber başlıkları incelendiğinde LGBT+ eylemlerinin haberleştirilmesi sürecinde LGBT+ ideolojik söylemlerine haber başlıklarında yer vererek bu ideolojik söylemleri tekrar ürettiği gözlemlenmiştir. Haber başlıklarında polisin eylemlere müdahalesi eleştirel bir dille okuyucuya aktarıldığı görülmektedir. Birinci, üçüncü ve dördüncü haber başlıklarında polisin eylemcileri gözaltına aldığı bilgisine yer verilmektedir. İkinci ve dördüncü haber başlıklarında “polis ablukası” ifadesi kullanılmıştır. Haber başlıklarında sıklıkla polisin eylemcileri gözaltına aldığı bilgisine yer verilerek LGBT+ baskılara maruz kaldıkları ima edilmektedir, böylelikle LGBT+ bireyler haksızlığa ve baskılara uğrayan kesimler olduğu vurgulanmaya çalışılmaktadır. İkinci ve dördüncü haber başlıklarında polisin almış olduğu güvenlik önlemleri için kuşatma anlamına gelen İtalyanca kökenli “abluka” kelimesi kullanılmıştır. Sokakların LGBT+ ait olduğu ve polisin işgalci bir güç olarak sokakları işgal ettiği ima edilmektedir. Haber başlığında olayın iki tarafına yer verilmektedir. Taraflardan biri olan LGBT+ bireyler “iyi”, polis ise “kötü” taraf olarak sunulmaktadır. Böylelikle LGBT+ ideolojik söylemlerinin haklı ve doğru olduğu; iktidarın sokaklardaki silahlı gücü olan polislerin ise bu söylemleri susturmak için baskı kurduğu ima edilmektedir.

Birgün Gazetesinin haber spotları şu şekildedir;

“ODTÜ'de düzenlenen 11. Onur Yürüyüşü'ne polis müdahale etti. Bazı öğrencileri darbederek gözaltına alan polis, çekim yapanları da engellemeye çalıştı.”

“Gericiliğin giderek yaygınlaştığı ülkede LGBTİ+'lara yönelik ayrımcılık ve nefret dili de artıyor. İstanbul'da yapılmak istenen yürüyüşte çok sayıda aktivist gözaltına alındı.”

“İstanbul'da Onur Yürüyüşü baskılara ve engellemelere rağmen gerçekleştirildi. Serbest dansçı Serkan Bozkurt ve avukat Dilara Özaydın'ın da aralarında olduğu en az 20 kişi gözaltına alındı. Eylemcilere yönelik tehditleriyle bilinen İl Emniyet Müdür Yardımcısı Hanefi Zengin yine benzer davranışlar sergiledi.”

“İzmir’de yapılmak istenen Onur Yürüyüşü’nü engelleyen polis 50’den fazla kişiyi gözaltına aldı. Alsancak’ın bütün ara sokakları polis ablukası altına alındı.”

“İstiklal Caddesi’nde yasaklanan 21. İstanbul LGBTİ+ Onur Yürüyüşü, Nişantaşı sokaklarında yapıldı. LGBTİ+’lara yönelik baskı ve engellemelere değinilerek, ‘Biz alanlarımızdan gitmeyeceğiz, alıacaksınız’ denildi.”

Birgün Gazetesi konu ile ilgili yapmış olduğu haberlerin spotlarında, başlıkların daha detaylandırıldığı görülmektedir. Eylem adı olan “Onur Yürüyüşü” haber spotlarında sıklıkla tekrar edilmekte ve beşinci haberin spotunda eylemcilerin basın açıklamalarından alıntı yapılarak LGBT+ ideolojik söylemleri tekrar üretilmektedir. İlk dört haberin spotunda polisin eylemcileri gözaltına aldığı bilgisi verilmektedir. Birinci haberin spotunda polisin göstericileri darp ettiği, üçüncü haberin spotunda İstanbul İl Emniyet Müdürü’nün ismi verilerek eylemcileri tehdit ettiği iddia edilmektedir. Böylelikle LGBT+ bireyler ve polis özelinde iktidar ikiliği kurgusu ile LGBT+ bireyler iyi iktidar ve LGBT+ karşı olanlar kötü, gerici ve baskıcı oldukları ifade edilmektedir. LGBT+ bireyler; baskıya, ayrımcılığa ve haksızlığa uğrayan gruplar olarak gösterilmeye çalışılmıştır. Oysaki ikinci haberin spotunda LGBT+ karşı olanlara “gerici” denilerek nefret dili kullanılmaktadır. Üçüncü haberin spotunda eylemlerde görev alan emniyet mensupları hedef gösterilmektedir. Haber spotları genel olarak değerlendirildiğinde LGBT+ bireyler olumlu imaj ile sunulmakta, polis ve LGBT+ karşı olanlar kötü sunulmaktadır. Böylelikle LGBT+ ideolojik söylemlerinin haklılığı vurgulanmaya çalışılmaktadır. Bu durum LGBT+ ideolojik söylemlerinin tekrar üretilmesine olanak sağlamaktadır.

Birgün Gazetesi’nin incelenen haberlerin metin kurguları LGBT+ eylemleri destekler nitelikte olduğu gözlemlenmiştir. Haber tarafları olan LGBT+ grupların görüşlerine yer verildiği ve bu bağlamda LGBT+ ideolojisinin tekrar üretilmesinde katkı sağladığı görülmüştür. Haber metinlerinde eylemlerin yasaklanması eleştirilmektedir. Eylemleri yasaklayan devlet yetkilileri isim verilerek hedef göstermektedir. Haber metinlerinde ideolojik açıdan karşı olunan kesim için nefret söylemi kullanılarak aşağılanmaya çalışılmıştır. LGBT+ yönelik olumlu imaj oluşturulmak istenmiştir. Yapılmak istenen eylemler barışçıl gösteriler olduğu ve toplumun genel kesimi tarafından kabul görmüş eylemler olduğu imajı uyandırılmak istenmiştir. Haber metinlerinde düzenlenmek istenen eylemlerin kaçınıcı olduğu ısrarla belirtilmiştir. Bu da eylemlerin genel halk tarafından bilinen festivallermiş gibi algı oluşturulmaya çalışılmıştır. LGBT+ eylemlerinde eylemcilerin görüşlerine sıklıkla yer verilerek LGBT+ ideolojisinin tekrar üretilmesini sağladığı gözlemlenmiştir. Haber tarafı olan devlet yetkililerinin açıklamalarına yer verilerek haberin kurgusu olan “baskıcı devlet” imajı desteklenmiştir. Haberlerde LGBT+ bireyler iyi polis ve devlet yetkilileri kötü olarak sunulmuştur.

Cumhuriyet Gazetesi’nin 2023 Haziran ayında LGBT+ bireyler ile ilgili incelenen haberlerin başlıkları şu şekildedir;

“ODTÜ’de Onur Yürüyüşü başlamadan polis müdahalesiyle karşılaştı: Çok sayıda öğrenciye gözaltı”

“İzmir’de Onur Yürüyüşü’ne polis müdahalesi: Çok sayıda gözaltı”

“Onur Yürüyüşü’ne polis müdahalesi! Gözaltılar var”

“Onur Yürüyüşü engellemelere rağmen düzenlendi! Gösterilere polis müdahalesi: Çok sayıda gözaltı var”

“21. İstanbul LGBTİ+ Onur Yürüyüşü’ne müdahale: Boyun eğmeyeceğiz”.

Cumhuriyet Gazetesi’nin incelenen beş haber başlığında LGBT+ eylemlerine verdikleri isim olan “Onur Yürüyüşü” olduğu gibi kullanıldığı görülmektedir. LGBT+ yapmış oldukları eylemler için olumsuz anlam içeren kelime kullanılmamıştır. LGBT+ eylemlerine verdikleri ismin başlıkta

aynı şekilde kullanılmasıyla ideolojik söylem tekrar üretilmiştir. Haber başlıklarının beşinde de “Onur Yürüyüşü”nden sonra “polis müdahalesi ve gözaltı” ifadeleri kullanılarak olayın tarafları haber başlıklarında yer verilmiştir. “Onur Yürüyüşü”nü yapanlar “polis müdahalesi” ile karşı karşıya kaldıkları ve “gözaltına” alındıkları şeklinde aktarılmaktadır. Başlıkta kurgulanan durum şu şekildedir; “LGBT+ bireyler Onur Yürüyüşü yapmak istemektedirler ancak polis bu yürüyüşe müdahale ederek yürüyüş yapmak isteyenleri gözaltına almıştır” şeklindedir. Başlıklarda LGBT+ öncelik olumlu imaj oluşturulmaya çalışılmıştır. Polis yönelik ise yürüyüşü engellemeye çalışan baskıcı taraf olarak sunulmaktadır. Birinci haberin başlığında gözaltına alınanların “öğrenci” oldukları ifade edilmektedir. Oysaki eylemi gerçekleştirenler öğrenci olsalar bile “eylemci” oldukları gizlenmeye çalışıldığı gözlemlenmiştir. Beşinci başlıkta LGBT+ eylemde yapmış oldukları basın açılmasından “Boyun eğmeyeceğiz” kısmına yer verilerek ideolojik söylem tekrar üretilmektedir. İncelenen beş başlıkta da olay taraflara yer verilmektedir. LGBT+ bireyler olumlu bir imaj ile sunulurken olayın diğer tarafı olan polisler ise olumsuz bir imaj ile sunulmaktadır.

Cumhuriyet Gazetesi’nin incelenen haberlerinin spotları şu şekildedir;

“ODTÜ’de yapılmak istenen 11. ODTÜ Onur Yürüyüşü öncesi öğrenciler, kampüse sokulan polis güçleri tarafından sert müdahale ile gözaltına alınmaya başladı.”

“İzmir’de LGBTİ+ Onur ayı kapsamında Alsancak’ta Kıbrıs Şehitleri Caddesinde yürüyüş yapmak isteyen gruba polis müdahale etti. Gösteri yapılan cadde polislerce kapatılırken çok sayıda kişi gözaltına alındı.”

“Bu sene 9’uncusu düzenlenen İstanbul LGBTİ+ Onur Yürüyüşü’ne polis müdahale etti. LGBTİ+ aktivistler gözaltına alındı.”

“İstanbul’da 21’inci LGBTİ+ Onur Yürüyüşü, polis engellemelerine karşın Şişli’de yapıldı. Yürüyüşün ardından polis, gruplara müdahale etti. Aralarında gazeteci ve avukatların da olduğu çok sayıda kişi ablukaya alındı. Gösterilerde çok sayıda gözaltı olduğu da bildirildi.”

“İstanbul’da LGBTİ+ 21. Onur Yürüyüşü’ne izin verilmedi. Polis, Taksim’e çıkan yolları barikatlarla kapatarak yürümek isteyen gruptan onlarca kişiyi gözaltına aldı. Teşvikiye’de açıklama yapan grup “Boyun eğmeyeceğiz” dedi.”

Cumhuriyet Gazetesi’nin incelenen haberlerin spotlarında LGBT+ eylemlerine vermiş oldukları isimi aynı şekilde kullandıkları gözlemlenmiştir. Yapılan eylemlerin kaçınıcı olduğu bilgisine “11. ODTÜ Onur Yürüyüşü, 9’uncusu düzenlenen İstanbul LGBTİ+ Onur Yürüyüşü, 21’inci LGBTİ+ Onur Yürüyüşü, 21. Onur Yürüyüşü” şeklinde detaylandırılarak yer verilmiştir. Yapılan eylemlerin bu şekilde kaçınıcısının düzenlendiği bilgisine yer verilmesi yapılan eylemlerin meşru ve olağan etkinlikler olduğu imajı oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu bilgiden sonra polisin müdahalesine yer verilerek meşru bir etkinliğe polisin müdahale ettiği algısı oluşturulmak istenmiştir. Eylemciler için birinci spotta “öğrenciler”, ikinci spotta “yürüyüş yapmak isteyen grup”, üçüncü spotta “aktivistler” ve beşinci spotta “yürümek isteyen grup” şeklinde sunulurken olumsuz imaj oluşturabilecek kelimelerden uzak durulduğu gözlemlenmiştir. Özellikle birinci ve üçüncü spotlarda eylemciler için “öğrenciler” ve “aktivistler” denilerek eylemcilere yönelik olumlu imaj oluşturulmaya çalışılmıştır. İncelenen beş spotta da polisin yürüyüşe müdahale ettiği ve yürüyüşü yapanları gözaltına aldığı bilgisi verilmektedir. Böylelikle iyi imajı ile sunulan LGBT+ eylemcilerin karşısına yürüyüşlere müdahale eden ve onları gözaltına alan kötü imajlı polis konumlandırılmaktadır. İyi ve kötünün çatışmasında LGBT+ bireyler iyi taraf olarak sunulurken kötü taraf ise polisler olarak sunulmaktadır. Böylelikle LGBT+ ideolojisinin yaygınlık kazanmasına zemin hazırlanmış ve ideolojik söylemlerin tekrar üretilmesine yönelik engeller aşılmaya çalışıldığı görülmektedir. Beşinci spotta eylemcilerin

basın açıklamasında söyledikleri “boyun eğmeyeceğiz” ifadesine yer verilerek LGBT+ ideolojik söylemleri tekrar üretilmiştir.

Cumhuriyet Gazetesi’ni incelenen haberlerin metinleri LGBT+ eylemlerini destekler nitelikte kaleme alındığı görülmektedir. Polis ve devlet yetkilileri baskıcı ve yasakçı olarak sunulmaktadır. LGBT+ eylemleri ise barışçıl eylemler olduğu ima edilmektedir. Haberde taraf olan LGBT+ gruplarının açıklamalarına yer verilerek ideolojik söylemlerin tekrar üretilmesi sağlanmıştır. Devlet yetkililerinin eylemlere izin verilmemesine yönelik yapmış oldukları açıklamalara ise “iddia” olduğu şeklinde aktarıldığı gözlemlenmiştir. Böylelikle hâkim ideolojinin söylemlerinin yeniden üretilmesinin önüne geçilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda devlet yetkililerinin açıklamalarının iddia olduğunun ifade edilmesi bir ideolojik söylem olduğu düşünülmektedir.

Yeni Şafak Gazetesi internet sayfasında 2023 Haziran ayında LGBT+ yapmış oldukları yürüyüş eylemi haberleri ile ilgili incelenen haberlerin başlıkları şu şekildedir;

“ODTÜ Rektörlüğüne LGBT'lilerin yürüyüşüne geçit verilmedi”

“LGBT'lilerin elebaşı PKK'lı çıktı: Polis ters kelepçe yaptı”

“İzmir’de LGBT sapkınlığına geçit verilmedi: Uyarılara aldırmayan 50’nin üzerinde kişi gözaltına alındı”

“İki şehirde LGBTİ eylemine geçit yok”

“Vali Gül açıkladı: İstanbul'daki sözde onur yürüyüşünde 113 kişi gözaltına alındı”.

Yeni Şafak Gazetesi’nin haber başlıkları incelendiğinde LGBT+ eylemlerine izin verilmemesini destekler nitelikte aktardığı görülmektedir. Birinci, üçüncü ve dördüncü başlıklarda “geçit verilmedi, geçit yok” kelimeleri kullanılarak yapılmak istenen eylemlere izin verilmemesini destekledikleri açıkça belirtilmiştir. İkinci başlıkta yapılan eylemde basın açıklaması yapan kişinin PKK’lı olduğu iddia edilmektedir. Böylelikle LGBT+ oluşumlarının terör örgütleri ile birlikte hareket ettiği algısı oluşturulmaya çalışılmıştır. PKK’lı olduğu iddia edilen kişinin hak ettiği şekilde ters kelepçe yapılarak gözaltına alındığı vurgulanmaktadır. Dördüncü başlıkta “LGBT sapkınlığı” ifadesi ile LGBT+ cinsel yönelimlerine atıfta bulunularak LGBT+ oluşumlarının Türk toplumunun genel ahlaki değerlerine uymayan oluşumlar oldukları ima edilmektedir. Beşinci haber başlığında İstanbul Valisi’nin açıklamasını kaynak göstererek gözaltına alınan kişi sayısı aktarılmaktadır. Valinin açıklamasının kaynak gösterilerek başlıkta yer verilmesi gözaltına alınmaların haklılığı vurgulanmaya çalışılmıştır. Eylemlere izin verilmemesi, izinsiz olarak eylem yapmakta ısrar eden eylemcilerin gözaltına alınması, eylemcilere yönelik “sapkın ve PKK’lı” denilmesi toplumda LGBT+ yönelik olumsuz düşüncelerin oluşması için zemin hazırladığı söylenebilir. Böylelikle LGBT+ ideolojilerinin yayılmasını önlemek ve toplumda var olan hâkim ideolojinin devamlılığını sağlamaya yönelik haber başlıklarının kullanıldığı görülmektedir.

Yeni Şafak Gazetesi’nin incelenen haberlerin spotları şu şekildedir;

“ODTÜ Rektörlüğü, LGBT destekçilerinin fakülte bahçesinde planladığı yürüyüşe izin vermedi. Rektörlük tarafından ODTÜ'lülere iletilen e-posta'da, söz konusu yürüyüş ile üniversitenin imajına zarar verilmemesi istenirken, yürüyüşün ısrarla yapılması durumunda güvenlik önlemlerinin hazır olacağı belirtildi.”

“Yasaklanmasına rağmen İstanbul'da gerçekleştirmeye çalıştıkları yürüyüşte slogan atan LGBT'lilerin elebaşı, PKK'lı çıktı. Sözde Kürdistan sloganlarıyla yürüyen şahsı emniyet güçleri ters kelepçe yaptı. Ekiplerin müdahalesi sonucu yasaklı yürüyüşü gerçekleştirmeye çalışan altı LGBT elebaşı da gözaltına alındı.”

“İzmir’de Valilik tarafından yasaklanmasına rağmen sapkın LGBT üyeleri eylem yapmak istedi. Caddede bekleme yapmamaları ve dağılmaları konusunda polis ekiplerince yapılan tüm ikazlara aldırış etmeyen sapkın LGBT üyelerine müdahalede bulunuldu. Polis ekiplerince uyarılara aldırış etmeyen 50’nin üzerinde LGBT üyesi gözaltına alınarak emniyete götürüldü.”

“İzmir ve Kocaeli valilikleri, ‘LGBTİ dernek ve grupları’nın sözde Onur Haftası kapsamında yapmayı planladığı bütün etkinlikleri yasakladı. Yasaklar İzmir’de 2, Kocaeli’de 8 gün sürecek.”

“İstanbul Valisi Davut Gül, dün Şişli’de LGBT’lilerin sözde onur haftası kapsamında düzenlenen yürüyüşte 113 kişinin gözaltına alındığını açıkladı.”

Yeni Şafak Gazetesi’nin incelen haberler ile ilgili spotlarda, LGBT+ eylemlerine karşı olduğu ve haberin bu karşıtlık üzerinden kurgulandığı görülmektedir. Yapılmak istenen LGBT+ yürüyüşlerinin izinsiz olduğu ön plana çıkarılmaktadır. Yürüyüşlerin izinsiz olması ve LGBT+ ısrarla yürüyüş yapmak istemeleri gözaltına alınmalarına sebep olduğu ima edilmektedir. Birinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci spotlarda yasaklama kararı alan ilgili yetkilinin bilgisi aktarılarak yasaklama kararlarının doğru ve haklı olduğu vurgulanmak istenmiştir. İkinci ve üçüncü spotlarda yürüyüş yapmak isteyen eylemciler için “PKK’lı ve sapkın” denilerek toplum için zararlı oluşumlar olduğu yargısı oluşturulmaya çalışılmıştır. İncelenen haber spotları, toplumda hâkim olan inanç, değer ve ideoloji noktasında yazıldığı gözlemlenmiştir. Haberlerde taraf olan LGBT+ görüş ve düşüncelerine yer verilmeyerek LGBT+ ideolojisinin yayılmasının önüne geçilmeye çalışılmıştır. Dördüncü spotta Onur Haftası için “sözde Onur Haftası” denilerek LGBT+ ideolojisinin tekrar üretilmesi engellenmek istenmiştir. Karşı olunan ideolojinin söylemlerini aynı şekilde haberde kullanmak ideolojik söylemin tekrar üretilmesi ve yaygınlık kazanmasını sağlayacaktır. Haberde taraf olan LGBT+ görüşlerine yer verilmesi LGBT+ ideolojisinin tekrar üretilmesini sağlayacağı düşünülerek yalnızca yetkililerin açıklamalarına yer verilmiştir. Böylelikle hâkim ideolojik söylemlerinin tekrar üretilmesine katkı sağlayarak karşı ideoloji suskun bırakılmıştır.

Yeni Şafak Gazetesi’nin incelen haber metinlerinde LGBT+ eylemleri eleştirel bir dille aktarılmaktadır. LGBT+ eylemleri topluma zarar veren eylemler olarak aktarılmaktadır. Polis eylemcilere müdahale etmesinde haklı olduğu algısı oluşturulmak istenmiştir. LGBT+ gruplarının düşüncelerine ve açıklamalarına haber metinlerinde yer verilmeyerek LGBT+ ideolojisinin tekrar üretilmemesi sağlanmaya çalışılmıştır. LGBT+ bireyler hedef gösterilerek eylemlerinin toplumun huzurunu ve bütünlüğünü bozmaya yönelik olduğu ima edilmek istenmiştir. Toplumda hâkim olan inanç ve ideolojiye uygun haber metinleri kurgulanmıştır. Böylelikle hâkim ideolojinin ye tekrar üretilmesi sağlanmıştır. Haberlerde taraf olan devlet yetkililerinin açıklamalarına yer verilerek iktidarın ideolojik söylemlerinin tekrar üretilmiştir. Haberlerin genel kurgusunda LGBT+ eylemleri olumsuz anlam içeren kelimelerle birlikte sunulmuştur. Bu nedenle haberde LGBT+ sloganlarına yer verilerek oluşturulan kötü imaj desteklenmeye çalışılmıştır.

Sabah Gazetesi internet sitesinde Haziran 2023 tarihinde LGBT+ eylemleri haberleri arasından incelenen haber başlıkları şu şekildedir;

“ODTÜ’deki LGBT terörüne polis müdahalesi: 5 gözaltı”

“İzmir’de LGBT yürüyüşüne polis müdahalesi: 50’nin üzerinde gözaltı”

“LGBT terörü destekçilerinden alçak provokasyon! Sözde "Kürdistan" sloganı attilar”

“LGBT’liler yasak dinlemedi”

“LGBT’nin gösterilerine izin verilmedi... İstanbul’da 96 gözaltı var”

Sabah Gazetesi’nin incelenen haber başlıkları LGBT+ eylemlerini eleştirel bir dille aktardığı görülmektedir. Polisin eylemlere müdahalesi ve eylemlerin izinsiz olduğu vurgulanmaktadır. Haber

başlıkları eylemcileri suçlar nitelikte aktardığı gözlemlenmiştir. Birinci ve ikinci başlıklarda polis eylemlere müdahale etmesi ve bunun sonucunda gözaltların olduğu aktarılmıştır. Dördüncü ve beşinci başlıklarda eylemlerin yasaklandığı belirtilmiştir. Birinci, ikinci ve beşinci başlıklarda gözaltına alınan kişi sayısı verilerek eylemlere karşı iktidarın kararlı duruşu gösterilmeye çalışılmıştır. Yasaklara uymayanların gözaltına alınarak asayişin kontrol altında olduğu ima edilmektedir. Birinci ve üçüncü başlıklarda LGBT+ eylemlerini “terör” olarak aktarıldığı görülmektedir. LGBT+ eylemlerinin toplumun genel huzurunu bozmaya yönelik eylemler olduğu ve polis bu eylemlere haklı olarak müdahale ettiği yargısı oluşturulmaya çalışılmaktadır. Üçüncü başlıkta eylemlerin provokasyon olduğu atılan “Kürdistan” sloganının bunun kanıtı olduğu, gösterilmek istenmiştir. “Kürdistan” kelimesinin önüne “sözde” kelimesi kullanılarak böyle bir yerin olmadığı bu kelimenin ülkeyi bölmeye yönelik terör örgütlerinin kullanmış olduğu bir söylem olduğu ifade edilmeye çalışılmıştır. “Sözde Kürdistan denilerek” LGBT+ ideolojik söylemlerinin tekrar üretilmesinin önüne geçilmeye çalışıldığı söylenebilir. Haber başlıkları genel olarak incelendiğinde toplumdaki hâkim inanç ve ideolojiye göre kurgulandığı gözlemlenmiştir.

Sabah Gazetesi'nin incelenen haberin spotları şu şekildedir;

“Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde (ODTÜ) kendisini göstermek isteyen LGBT terörüne polis izin vermedi. İzinsiz yürüyüş yapmak isteyen sapkın akım destekçilerine müdahale edildi. Polis tüm uyarılara rağmen dağılmayan gruba yaptığı müdahale sonucunda 5 kişi gözaltına aldı. Öte yandan ODTÜ Rektörlüğü, yürüyüşe izin verilmeyeceği konusunda öğrencilere e-posta göndererek uyarıda bulunmuştu.”

“İzmir Valiliği tarafından yasaklanmasına rağmen eylem yapmak isteyen LGBT üyelerine polis müdahalede bulundu. Tüm ikazlara rağmen yürüyüşü gerçekleştirmek isteyen LGBT üyesi 50'nin üzerinde kişi gözaltına alındı.”

“İstanbul'da izinsiz yürüyüş ve gösteri düzenlemeye çalışan LGBT terörü destekçileri, sözde "Kürdistan" sloganı attı. Yasaklara ve polis müdahalesine rağmen açıklama yapma girişiminde bulunan LGBT'liler hep bir ağızdan "Kürdistan vardır" diye bağırды.”

“"Onur Haftası" adı altında yürüyüş yapacaklarını duyuran LGBT'ler, İstanbul Valiliği'nden izin çıkmamasına rağmen "Müddet doldu" diyerek Taksim'de toplanacaklarını duyurdu. İzinsiz yürüyüş öncesi polis, Taksim'e çıkan sokakları kapatarak geniş güvenlik önlemler aldı. Ara sokaklardan Taksim'e yürümek isteyen LGBT'lere polis müdahale edildi. Çok sayıda gözaltı var.”

“İstanbul'da izinsiz bir şekilde yürüyüş yapmak isteyen LGBT'lilerin gösterilerine izin verilmedi. 96 kişi gözaltına alındı.”

Sabah Gazetesi'nin internet sitesinde yayınladığı haberlerin spotları incelendiğinde LGBT+ eylemlerinin eleştirildiği görülmektedir. Spotlarda sıklıkla eylemlerin yasaklandığı veya eylem için izin verilmediği vurgulanmaktadır. İzinsiz eylem yapan LGBT+ polis müdahale ettiği ve bunun sonucu olarak gözaltına alınmaların gerçekleştiği aktarılmaktadır. Haberde gözaltına alınmaların sorumluluğu izinsiz eylem yapmak isteyen LGBT+ yüklenmektedir. İncelenen beş haberin spotunda gösterilerin izinsiz olduğu aktarılmıştır. Birinci ve üçüncü spotlarda LGBT+ eylemleri için “terör” ifadesi kullanılarak eylemlerin toplumun huzurunu kaçırmaya yönelik ve topluma zarar veren eylemler olduğu ima edilmektedir. Birinci ve ikinci spotlarda izin vermeyen yetkili merci belirtilerek izin verilmemesinin haklılığı vurgulanmaya çalışılmıştır. Üçüncü spotta eylemde atılan “Kürdistan” sloganını PKK ile ilişkilendirilerek eylemcilerin PKK'lı oldukları iddia edilmektedir. Dördüncü spotta LGBT+ eylemcilerin bir araya gelmek için kullandıkları “Müddet doldu” ifadesine yer verilerek LGBT+ saldırgan bir tutum içerisinde oldukları, yapmak istedikleri eylemlerin barışçıl

olmadığı ima edilmek istenmiştir. Genel olarak spotlarda LGBT+ bireyler olumsuz anlam içeren kelimelerle aktarılmıştır. Bu bağlamda “polis üstüne düşen görevi yerine getirmiş, kurallara uymayan ve ısrarla eylem yapmak isteyen LGBT+ bireyler bu ısrarlarından dolayı gözaltına alınmıştır” yargısı oluşturulmaya çalışılmıştır.

Sabah Gazetesi'nin haber metinleri incelendiğinde LGBT+ bireyler hedef gösterilerek topluma zarar vermek isteyen gruplar olarak sunulmuştur. Haber metinlerinde nefret söylemleri kullanılmıştır. Haberlerde sıklıkla LGBT+ eylemleri “LGBT terörü” olarak aktarıldığı gözlemlenmiştir. Devlet yetkililerinin açıklamalarına yer verilerek hâkim ideolojinin tekrar üretilmesi sağlanmıştır. İstanbul Valisi'nin “eleştirmek için bile olsa sosyal medyada LGBT+ bireyleri paylaşmayın” çağrısına uyularak LGBT+ eylemlerinin haberleştirilmediği gözlemlenmiştir. Yalnızca Valiliğin yaptığı açıklamalar haberleştirilmiştir. Bu da hâkim ideolojinin haber metinlerinde yer bulabildiğini göstermektedir. Eleştirmek için bile olsa paylaşmayın” çağrısı, eleştirmeye yönelik söylemlerinin tekrar edilmesi LGBT+ ideolojisinin tekrar üretilmesi anlamına geldiği ve bu nedenle bundan kaçınılması gerektiği belirtilmiştir. Sabah Gazetesi de bu çağrıya uyarak LGBT+ eylemlerini haberleştirmediği görülmüştür.

Sonuç olarak Birgün Gazetesi ve Cumhuriyet Gazetesi LGBT+ eylemlerini destekler nitelikte haberleri sunduğu gözlemlenmiştir. Haberlerde polis müdahaleleri ön plana çıkarılmıştır. LGBT+ oluşumları barışçıl eylem yapmak isteyen gruplar olarak aktarılmıştır. Haberler LGBT+ grupların açıklamalarına yer verilerek LGBT+ ideolojisinin tekrar üretilmesini sağladıkları ve bu ideolojisinin geniş halk kesimlerine ulaşmasını sağlamaya çalıştıkları görülmüştür. Birgün ve Cumhuriyet gazeteleri haber metinlerinde iktidar ve devlet yetkilileri hedef gösterilmiştir. LGBT+ ideolojisini desteklemeyenlere yönelik nefret söylemleri kullanılmıştır. Yeni Şafak Gazetesi ve Sabah Gazetesi yaptıkları haberlerde LGBT+ eylemlerini eleştirel bir dille aktardıkları gözlemlenmiştir. Haber metinlerinde sıklıkla LGBT+ eylemlerinin izinsiz olduğu ve bu nedenle polisin eyleme müdahale ettiği ön plana çıkarılmıştır. Haber metinlerinde devlet yetkililerinin açıklamalarına yer verilerek hâkim ideolojinin tekrar üretilmesi sağlanmıştır. Haber metinlerinde LGBT+ açıklamalarına yer verilmemiştir. LGBT+ eylemleri “LGBT terörü” ve LGBT+ oluşumlarını “sapkınlık” olarak aktarıldığı görülmüştür. LGBT+ oluşumlarına yönelik nefret söylemleri haber metinlerinde yer almıştır. LGBT+ oluşumları hedef gösterilmiştir.

Sol görüşlü gazeteler LGBT+ birey ve grupları olumlu bir imajla sunmuş devlet yetkilileri ve polisleri olumsuz bir imajla sunmuştur. Sağ görüşlü gazeteler ise LGBT+ bireyleri olumsuz bir imajla sunmuş, devlet yetkililerini ve polisi olumlu bir imajla sunmuştur. Bu bağlamda; birinci varsayım olan “LGBT+ oluşumları farklı ideolojik arka plana sahip yayın organlarında farklı boyutlarda temsil edilmektedirler” doğrulanmaktadır.

Onur yürüyüşü eylemleri ile ilgili incelenen gazeteler haberlerinde ideolojik kaygılar gözetilerek haberlerin kurgulandığı gözlemlenmiştir. Sol görüşlü gazetelerin haberlerinde polis ve devlet mutlak kötü olarak sunulmaktadır. LGBT+ eylemlerine katılanlar ise mağdur edilmiş kesimler olarak sunulmaktadır. Sağ görüşlü gazeteler ise devlet yetkililerini ve polisi, “görevini yapan ve LGBT+ örgütlerine göz açtırmayarak görevlerini başarıyla yerine getirmiş” kesimler olarak sunulduğu gözlemlenmiştir. LGBT+ bireyler ise mutlak kötü olarak sunulmuştur. Bu bağlamda ikinci varsayım olan “LGBT+ eylemlerinin haberleştirilmesinde ideolojik kaygılar doğrultusunda haberler kurgulanmaktadır” doğrulanmaktadır.

Sol ideolojiye sahip olan Birgün ve Cumhuriyet gazeteleri, Onur Yürüyüşü eylemleri ile ilgili haberlerinde eylemlere katılan göstericilerin basın açıklamalarına ve eylemlerde söylenen sloganlara

yer vererek LGBT+ ideolojik söylemlerini yeniden üreterek yaygınlık kazanmasına destek olduğu gözlemlenmiştir. Bu bağlamda üçüncü varsayım olan “Sol ideolojiye sahip gazeteler, LGBT+ ideolojik söylemlerini haber metinlerinde yeniden üretmektedirler” doğrulanmaktadır.

Sağ ideolojiye sahip olan Yeni Şafak ve Sabah gazeteleri eylemlere katılan göstericilerin açıklamalarına yer vermedikleri görülmektedir. Ancak eylemcilerin yürüyüşlerde kullanmış oldukları sloganlarına haber metinlerinde yer verdikleri gözlemlenmiştir. Ancak haber metninin kurgusu içinde LGBT+ yönelik oluşturulan olumsuz imajı kanıtlamak için kullanmışlardır. Bu doğrultuda haberi destekler nitelikte yayınlanan videolarda LGBT+ slogan ve basın açıklamalarına geniş yer verilmiştir. İstanbul Valiliğinin yapmış olduğu “eleştirmek için bile olsa sosyal medyada bunlara yer vermeyin” çağrısına uyan Sabah Gazetesi, LGBT+ Taksim yürüyüşünü haberleştirmedeği yalnızca İstanbul Valiliğinin yapmış olduğu açıklamayı haberleştirdiği gözlemlenmiştir. Sağ ideolojiye sahip gazeteler haber metinlerinde eylemcilerin sloganlarına yer vererek LGBT+ ideolojisinin yeniden üretilmesi ve dağıtılmasına destek oldukları gözlemlenmiştir. Ancak bazı yürüyüş eylemlerini, ideolojik söylemlerin yaygınlık kazanmaması için haberleştirilmediği görülmüştür. Bu bağlamda dördüncü varsayım olan “Sağ ideolojiye sahip gazeteler, LGBT+ ideolojik söylemlerini haber metinlerine yeniden üretmemektedir” kısmi olarak doğrulanmaktadır.

İnceleme konusu olan Birgün Gazetesi’nin 19.06.2023 tarihli haberinde iktidara, Meclise ve iktidarı destekleyen halka yönelik “gerici” ifadesini birçok yerde kullanarak LGBT+ eylemlerine karşı çıkanlara yönelik nefret söylemi üretildiği görülmüştür. Bununla birlikte Birgün ve Cumhuriyet gazetelerinin incelenen haberlerinde polis, valilikler ve iktidara yönelik olumsuz imaj oluşturularak toplumda bu kesimlere karşı nefret duygularının uyandırılmaya çalışıldığı görülmüştür. Bu bağlamda beşinci varsayım olan “Sol ideolojiye sahip gazeteler, iktidara ve genel topluma yönelik nefret söylemi üretmektedirler” kısmi olarak doğrulanmıştır.

Yeni Şafak ve Sabah gazetelerinde LGBT+ oluşumlarına yönelik “LGBT terörü, LGBT sapkınlığı” gibi kelimeler kullanılarak LGBT+ bireylere ve LGBT+ oluşumlarına yönelik haberlerinde nefret söylemi ürettikleri gözlemlenmiştir. Bu doğrultuda altıncı varsayım olan “Sağ ideolojiye sahip gazeteler, LGBT+ yönelik nefret söylemi üretmektedirler” doğrulanmıştır.

İncelenen dört gazetenin her biri sahip oldukları ideolojiye göre haberlerini kurguladıkları gözlemlenmiştir. Her bir gazete sahip oldukları ideolojinin söylemlerini haber sayfalarına taşıyarak ideolojik söylemlerin tekrar üretilmesi sağlanmıştır.

KAYNAKLAR

- Acı, O. (2021). Representation of LGBTQ members on television. *Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Medya ve İletişim Yönetimi Bilim Dalı*, Yüksek Lisans Tezi.
- Alan, C. (2019). Thematic and discursive construction of homosexual movement in Turkey through, KAOS GL Magazine. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İngiliz Dilbilimi Ana Bilim Dalı*, Doktora Tezi.
- Albayrak, H. Ş. (2022). LGBT hareketin gelişimi, kurumsallaşması batı medeniyet projesine dönüşümü. *İnsan ve Toplum Dergisi* 13(3), 32-56. <https://dx.doi.org/10.12658/M0686>
- Altunpolat, R. (2017). LGBTİ'lere yönelik ayrımcılığı tarihsel ve politik temelde kavramak. *TTB Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi*, 17(64). 2-14. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/821388>
- Arabacı Koç, M. (2019) Türk sineması'nda yan karakter olarak LGBTİ temsilleri. *Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar Ana Bilim Dalı*, Yüksek Lisans Tezi.
- Aşçı, S. (2013). Yazılı basında LGBT temsili: Onur haftası haberlerinde Türkiye ve ABD karşılaştırması. *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Ana Bilim Dalı*, Yüksek Lisans Tezi.
- Ayyıldız, M. (2021). Sosyal medya temelinde suskunluk sarmalı kuramının LGBTİ+ kavramı üzerinden incelenmesi. *İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Medya ve Kültürel Çalışmalar Ana Bilim Dalı*, Yüksek Lisans Tezi.
- Basmacı, P. ve Can, A. (2020). Femen ve LGBTİ gruplarının televizyon haberlerinde temsili: Show Tv, Atv ve Fox Tv Örneği. *International Journal of Social and Humanities Sciences (IJSHS)*, 4(1), 145-160.
- Başaran, Y. (2021, 30 Nisan). Onur yürüyüşü. Erişim adresi <https://feministbellek.org/onur-yuruyusu/>
- Bayraktar, E. (2021). Popüler kültür ve yeni medyada toplumsal cinsiyet ve temsil: Dijital oyunlarda LGBTİ+ görünürlüğü. *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yeni Medya ve İletişim Yönetimi Bilim Dalı*, Yüksek Lisans Tezi.
- Bayraktar, G. (2023). İkinci dalga feminist hareketin feminizmin gelişimindeki dönüştürücü rolü. *Advances in Women's Studies*, 5(2), 49-56. <https://doi.org/10.5152/atakad.2023.23042>
- Birgün Gazetesi, (t.y.). *Birgün gazete wiki* içinde. 17 Haziran 2023 tarihinde <https://tr.wikipedia.org/wiki/BirG%C3%BCn> adresinden erişildi.
- Cumhuriyet Gazetesi, (t.y.) *Cumhuriyet Gazete wiki* içinde. 25 Mart 2024 tarihinde [https://tr.wikipedia.org/wiki/Cumhuriyet_\(gazete\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Cumhuriyet_(gazete)) adresinden erişildi.
- Çalışkan, Ö. (2019). Yeni medyanın yeni toplumsal hareketlere etkileri: Türkiye'deki LGBTİ hareketinin sosyal ağ siteleri pratiklerinin çözümlemesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sinema Televizyon Ana Bilim Dalı*, Doktora Tezi.
- Çalman, İ. (2022). Yeni medya platformlarında LGBT+ temelli nefret söylemi analizi: Ekşi sözlük örneği. *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Radyo Sinema ve Televizyon Ana Bilim Dalı*, Yüksek Lisans Tezi.
- Çelik, E. U., ve Üreten, H. (2020). Eskibatrı'da (Hellas) genelev kültürü ve fahişelik. *History Studies*, 12 (5), 2347- 2369. <https://doi.org/10.9737/hist.2020.923>
- Çoban, İ. (2017). Sinemada LGBTİ kimlik temsillerine kültürel bir bakış: Zenne ve izleyici yorumları. *Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Radyo Televizyon ve Sinema Ana Bilim Dalı*, Yüksek Lisans Tezi.
- Dağtaş, B. (1999). İngiliz Kültürel Çalışmaları'nda ideoloji. *Kurgu Dergisi*, 16(1), 321-343 Erişim Adresi <https://dergipark.org.tr/en/pub/kurgu/issue/59590/858030>
- Depeli, G. (2013). Anayasa yazım sürecine LGBT müdahilliğinin merkez medyadaki görünümü. *Galatasaray Üniversitesi İletişim Dergisi*, (18). 37-60. Erişim adresi [http://iletisimdergisi.gsu.edu.tr/en/download/article-file/82672#96405\]-82672.pdf](http://iletisimdergisi.gsu.edu.tr/en/download/article-file/82672#96405]-82672.pdf)
- Diltemiz Mol, M. (2016). LGBTİ hareketinin hak ve temsil mücadelesi ve siyasal iletişim faaliyetleri. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Ana Bilim Dalı*, Yüksek Lisans Tezi.
- Dondurucu, Z. B. (2018a). Yeni medyada cinsel kimlik temelli nefret söylemi: İnci Sözlük örneği. *Gümüşhane*

Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 6 (2), 1376-1405. <https://doi.org/10.19145/e-gifder.435744>

- Dondurucu, Z. B. (2018b). Eşcinsellik temelli nefret söylemi içeren iletilerin Twitter’da incelenmesi. *Erciyes İletişim Dergisi*, 5 (4), 513-534. <https://doi.org/10.17680/erciyesiletisim.420520>
- Doruk, Ö. (2013). Disiplin toplumu ve haber söylemi: Gökkuşuğu Derneği’nce yapılması planlanan yürüyüşün engellenmesine ilişkin haberlerin çözümlenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 2 (1), 106-132. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/tr/pub/e-gifder/issue/7470/98366>
- Durkheim, E. (2006). *Toplumsal iş bölümü*. İstanbul. Cem Yayınevi.
- Elmacıoğlu, G. (2023). KAOS GL “LGBTİ+’ların İnsan Hakları Raporları” bağlamında Türkiye’de LGBTİ+ hareketi ve haklarının kurumsal homofobi açısından durum analizi. *Mülkiye Dergisi*, 47(1), 140-169.
- Ekşi, H. ve Çelik, H. (2008). Söylem Analizi. *Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 27, 99-117.
- Erdoğan, B. ve Köten, E. (2014). Yeni toplumsal hareketlerin sınıf dinamiği: Türkiye LGBT hareketi. *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, 2(1), 93-113. <https://dx.doi.org/10.14782/SBD.201416302>
- Firestone, S. (1993). *Cinselliğin diyalektiği*. İstanbul. Payel Yayınları.
- Gedik, E. (2020). Dünyada ve Türkiye’de dijital feminizm incelemesi: Gençleri dijital aktivizm deneyimleri. *Toplum ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, (5), 123- 136. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1162801>
- Güngör, B. (2020). Söylem Yaklaşımı üzerine bir kavram çalışması ve eleştirel söylem analizi. *Kritik İletişim Çalışmaları Dergisi*, 2(2), 1-11.
- Güngör, N. (2022). Kültürel çalışmalar: Görmezden gelinenin görünür kılınması. *4.Boyut Journal of Media and Cultural Studies - 4. Boyut Medya ve Kültürel Çalışmalar Dergisi*, 20, <https://doi.org/10.26650/4boyut.2022.005>
- Gür, T. (2013). Post-modern Bir araştırma yöntemi olarak söylem çözümlemesi. *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 5 (1), 185-202.
- Gürel, K. T. (2022). Türkiye gazete haberlerinde LGBTİ+ temsili. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basın ve Yayın Ana Bilim Dalı*, Doktora Tezi.
- Hooks, B. (2012). *Feminizm herkes içindir*. (Çev. E. Ayhan ve diğerleri). İstanbul. Bgst Yayınları. (Orijinal yayın tarihi, 2000).
- Hoşcan, Ö. (2006). The media portrayal of homosexuality in the Turkish press between 1998 and 2006. *Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Medya ve Kültürel Çalışmalar Ana Bilim Dalı*, Yüksek Lisans Tezi.
- Irak, H. (2022). Tiwitter’ın karanlık yüzü: Nefret söylemleri. *Atatürk Üniversitesi Yayınları*, 24 (1), 1-12. <https://doi.org/10.5152/communicata.2022.22518>
- KAOS GL, (2024, Mart 14). *KAOS GL Derneği ihale duyurusu*. <https://KaosGLderneği.org/duyurular/kaos-gl-derneği-ihale-duyurusu-23-02-2024>.
- KAOS GL, (2024, Mart 14). *Hakkımızda*. <https://KaosGLderneği.org/hakkımızda/>
- KAOS GL, (2020, Ekim 21). KAOS GL 2010 - 2019 medya izleme raporu. <https://KaosGLderneği.org/images/library/2010medyada-homofobiye-son.pdf>
- KAOS GL, (2020, Ekim 21). KAOS GL 2023 medya izleme raporu. <https://KaosGLderneği.org/images/library/medya-i-zleme-2023.pdf>
- Kayaalp Özcan P. (2020). Türkiye solunun gözünden kadın ve LGBT hareketi: EMEP, ÖDP ve TKP örneği. *Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 23(2), 133-185. <https://doi.org/10.18490/sosars.818987>
- Kovacı, P. (2016). Femen ve LGBTİ gruplarının televizyon haberlerinde temsili. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Radyo Televizyon ve Sinema Ana Bilim Dalı*, Yüksek Lisans Tezi.
- Lambdaistanbul, (2024, Mart 12). *Hakkımızda*. <https://lamdaistanbul.org/hakkımızda/>
- Livberber, T. (2014). Medyada nefret söylemi ve toplumsal cinsiyet bağlamında LGBT bireylere yönelik

nefret söylem(ler)inin çözümlenmesi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Ana Bilim Dalı*, Yüksek Lisans Tezi.

- Maden, A. (2021). Postmodern bağlamda Netflix'te LGBTIQ+ söylemleri. *İbn Haldun Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Radyo Televizyon ve Sinema Ana Bilim Dalı*, Yüksek Lisans Tezi.
- Meleke, C. N. (2016). Türkiye sinemasında LGBTI bireylerinin temsili ve nefret söylemi. *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Radyo Televizyon ve Sinema Ana Bilim Dalı*, Yüksek Lisans Tezi.
- Metin Orta, İ., ve Camgöz, S. M. (2018). Türkiye'de yapılan homofobi çalışmalarına genelbir bakış. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 58(1), 409-439. <https://doi.org/10.33171/dtcfjournal.2018.58.1.21>
- Oğuz, M. C. (2008). Söylem analizi. *Sosyoloji Notları*, 5, 52-57.
- Onur yürüyüşü ve onur ayı nedir?. (2022, 6 Haziran). Erişim adresi <https://listag.org/2022/06/06/onur-yuruyusu-ve-onur-ayi-nedir/>
- Ova, N. (2017). Gezi Parkı Eylemleri sonrasında yazılı basında LGBTİ'ler: Kırılmalar ve süreklilikler. *Alternatif Politika*, 9(1), 85-108. Erişim adresi <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=509756#tableOfContents>
- Özdemir, H. & Aydemir, D. (2019). Dördüncü Dalga Feminizm Üzerine. *International Social Sciences Studies Journal*, 5(32), 1706-1711. <http://dx.doi.org/10.26449/sss.1368>
- Özdestici, S. (2017). 2000 sonrası Türk sinemasında eşcinsel bireylerin temsili. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat ve Tasarım Ana Bilim Dalı*, Yüksek Lisans Tezi.
- Özer, Ö. (2022). Eleştirel Söylem çözümlemesi: Haber örnekleri üzerinden bir inceleme. *Etkileşim*, 9, 36-54. <https://doi.org/10.32739/etkilesim.2022.5.9.154>
- Özsöz, C. (2008). Kültürel feminist teori ve feminist teorilere giriş. *Sosyoloji Notları Dergisi*, 6, 51-55. Erişim adresi https://scholar.google.com/scholar?hl=tr&as_sdt=0%2C5&scioq=Toplumsal+cinsiyet+sosyolojisi&q=sosyoloji+notlar%C4%B1&btnG=#d=gs_cit&t=1719622228023&u=%2Fscholar%3Fq%3Dinfo%3Ab177RQ6UDEJ%3Ascholar.google.com%2F%26output%3Dcite%26scirp%3D0%26hl%3Dtr%26scioq%3DToplumsal%2Bcinsiyet%2Bsosyolojisi.
- Polama, M. M. (1996). *Çağdaş sosyoloji kuramları*. İstanbul: Gündoğan Yayınları.
- Sabah Gazetesi, (t.y.) *Sabah Gazete wiki* içinde. 20 Mart 2024 tarihinde [https://tr.wikipedia.org/wiki/Sabah_\(gazete\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Sabah_(gazete)) adresinden erişildi.
- Sekmen, P. (2021). Representation of LGBTI+ characters in Turkey's cinema in the 1990s and afterwards / 1990'lar ve sonrasında Türkiye sinemasında LGBTİ+ karakterlerin temsili. *Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Radyo Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı*, Yüksek Lisans Tezi.
- Sözen, E. (1999). *Söylem*. İstanbul: Pardigma Yayınları.
- Şah, U. (2020). Eleştirel söylem analizi: Temel yaklaşımlar. *Kültürel Çalışmalar Dergisi*, 7, 210-231.
- Tekin, C. (2016). Thirdspace kavramı çerçevesinde LGBTI hareketine kısa bir bakış. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(Özel Sayı), 309-318. <https://doi.org/10.18037/ausbd.417480>
- Turner, G. (2016). *İngiliz kültürel çalışmaları*. (Çev. D. Özçetin, B. Özçetin). Ankara: Heretik Yayınları.
- Türkiye'de yayınlanan gazeteler listesi, (2024) *Türkiye'de yayınlanan gazeteler listesi wiki* içinde. 08 Mart 2023 tarihinde https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye%27de_yay%C4%B1mlanan_gazeteler_listesi adresinden erişildi.
- Ul, B. (2021). Introducing queer theory to Turkey: Sel publishing as an agent in Turkish culture repertoire. *Çeviribilim ve Uygulamaları Dergisi*, 30, 178-213. <https://dx.doi.org/10.37599/ceviri.901307>
- Ünal, P. (2021). *Türkiye'de ve dünyada LGBT haklarına yönelik uluslararası örgütlerin çalışmaları*. Erişim adresi <https://www.tuicakademi.org/turkiyede-ve-dunyada-LGBT-haklarına-yonelik-uluslararası-orgütlerin-calismalari/>
- Ünlü Karataş, N. (2018). Mizah dergilerinde eşcinsel bireylerin temsili: Uykusuz dergisi örneği. *Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Ana Bilim Dalı*, Yüksek Lisans Tezi.

- Vargel Pehlivan, P. (2017). Toplumsal cinsiyet bağlamında kuramsal yaklaşımlar: Bir literatür taraması. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(31), 497-521. Erişim adresi <https://avys.omu.edu.tr/storage/app/public/kokdener/142391/kuram%202.pdf>
- Yağar F. ve Dökme S. (2018). Niteliksel araştırmaların planlanması: Araştırma soruları, örneklem seçimi, geçerlilik ve güvenilirlik. *Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(3), 1-9.
- Yayla, D. (2019). Türk sinemasında LGBT kimliklerin farklı temsilleri (1960-2017). *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Ana Bilim Dalı*, Yüksek Lisans Tezi.
- Yeni Şafak Gazetesi. (t.y.). *Yeni Şafak gazete wiki* içinde. 17 Haziran 2023 tarihinde https://tr.wikipedia.org/wiki/Yeni_%C5%9Eafak adresinden erişildi.
- Yılmaz, G. (2020). Türkiye'nin Avrupalılaşması ve LGBTİ hakları. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 19(1), 301-325. <https://doi.org/10.32450/aacd.771089>
- Yılmaz, V. (2014). Yeni anayasa sürecinde LGBTİ hakları hareketi'nin eşit yurttaşlık mücadelesi: Çoğunlukçu demokrasiye karşı anayasal demokrasi. *Farklılıkların Birlikteliği*, 169-183 Erişim adresi https://eu.bilgi.edu.tr/media/files/Farkl_l_klar_n_Birliktelig_i_BASKI.pdf

